

แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Guidelines for the Development of a Higher Education Institution
Library to Promote Lifelong Learning in the Online Media Age:
A Case Study of Khunying Long Athakravisunthorn Learning
Resources Center, Prince of Songkla University

ประวีณ ถาวรจิตร
Praween Tawornjiht

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Human and Social Development
Prince of Songkla University

2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Guidelines for the Development of a Higher Education Institution
Library to Promote Lifelong Learning in the Online Media Age:
A Case Study of Khunying Long Athakravisunthorn Learning
Resources Center, Prince of Songkla University

ประวีณ ถาวรจิตร
Praween Tawornjiht

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Human and Social Development
Prince of Songkla University

2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เขียน นางประวีณ ถาวรจิตร

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ สังขรัตน์)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เทพสิงห์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก็ตถวา บุญปรากฏ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ สังขรัตน์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก็ตถวา บุญปรากฏ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งแสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วน
ช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ สังขรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก็ตถวา บุญปรากฏ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ลงชื่อ.....

(นางประวีณ ถาวรจิตร)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางประวีณ ถาวรจิตร)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เขียน นางประวีณ ถาวรจิตร

สาขาวิชา พัฒนามนุษย์และสังคม

ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงาน 2) กิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้เป็นห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสังเกต ศึกษาจากเอกสารและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย และผู้บริหารของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร จำนวน 5 คน บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ จำนวน 20 คน และผู้รับบริการ จำนวน 25 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลมาจำแนกหมวดหมู่ ตีความ สร้างข้อสรุปและนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ ด้วยความพร้อมในด้านทรัพยากรสารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างทางกายภาพ รวมถึงเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง 2) กิจกรรมและบริการที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า มีการจัดกิจกรรมและบริการในหลายรูปแบบ มีทรัพยากรสารสนเทศทั้งรูปแบบออนไลน์และฉบับพิมพ์จำนวนมากครอบคลุมกลุ่มสาขาวิชาที่หลากหลาย 3) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงจากห้องสมุดรูปแบบเดิมเป็นห้องสมุดที่มีชีวิต ด้วยการใช้พื้นที่และทรัพยากรอย่างคุ้มค่าบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีการศึกษาและวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อพัฒนาให้เกิดพื้นที่แห่งการแบ่งปันความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้เกิดองค์ความรู้ งานวิจัยหรือนวัตกรรม อันนำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนางาน และสังคมได้อย่างแท้จริง การส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้สื่อรูปแบบออนไลน์มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยและความต้องการของผู้รับบริการที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดกิจกรรมและบริการเน้นรูปแบบเชิงรุก รวมถึงการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของห้องสมุดวิทยาเขตและการใช้เครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งในการแบ่งปันทรัพยากรให้มากขึ้น

Thesis Title Guidelines for the Development of a Higher Education Institution Library to Promote Lifelong Learning in the Online Media Age: A Case Study of Khunying Long Athakravisunthorn Learning Resources Center, Prince of Songkla University

Author Praween Tawornjht

Major Program Human and Social Development

Academic Year 2020

Abstract

This study aims to 1) study operational conditions 2) activities and services that promote lifelong learning 3) analyze guidelines for library development of Prince of Songkla University to be a promoting library for lifelong learning in the online media age. The study is done using qualitative research methods to collect data by observing and learning from in-depth documents and interviewing informants which consist of 5 university's administrators and Khunying Long Athakravisunthorn Learning Resources Center administrators, 20 librarians and library staffs, and 25 users. The analyze processes are conducted by categorize data, interpretation, draw conclusions and present the findings in a portrayal analytical way.

The results show that 1) The operational conditions are conducive to promoting lifelong learning in the online media era with the readiness of information resources, human resources, and physical structure as well as a strong cooperation network. 2) The activities and services that support lifelong learning are in many kinds of events and services. They provide both online and printed resources in wide range of disciplines. 3) The development guidelines are the transition from a former library to a living library by making efficient use of space and resources based on education and in-depth analysis to create various kind of knowledge sharing spaces which aim to encourage the creation of knowledge, research and innovations and leads to the development of people, organization, and society. The encouragement of using online media helps the organization meet the needs of users. The more proactive activities and services. It also helps building a partnership of campus libraries and make a strong collaborative network to share more resources.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ทั้งสองท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ สังขรัตน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกียรติวาท บัญพราการ ซึ่งท่านเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา เป็นแบบอย่างด้านความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียรและความพยายาม เปี่ยมด้วยความรัก ความเมตตาให้กับศิษย์ทุกคน รวมทั้งผู้วิจัยก็ ได้รับโอกาสนั้นจากท่านทั้งสองเช่นกัน ในโอกาสนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ทั้งสองท่าน ที่คอยให้คำชี้แนะ คำปรึกษา และคอยติดตามให้ข้าพเจ้าได้มีแนวทางการ ดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ ประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เทพสิงห์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ สังขรัตน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวาท บัญพราการ และ รองศาสตราจารย์สุเมธ พรหมอินทร์ กรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ทุกท่านคอยให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัย เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในหลักสูตรพัฒนามนุษย์และสังคมทุกท่าน ที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่หลักสูตรพัฒนามนุษย์และ สังคมทุกท่าน โดยเฉพาะ คุณชนัญญา มีงาม (น้องตาล) และ คุณวาสนา วงศ์ชนะ (พี่bung) ที่คอยให้ ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ปัญญรักษ์ งามศรีตระกูล ผู้อำนวยการสำนัก ทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ศึกษาควบคู่กับการ ปฏิบัติงาน ท่านเป็นผู้ที่เปี่ยมด้วยความเมตตา คุณธรรม และความเป็นธรรม คอยให้ความช่วยเหลือ ผู้ได้บังคับบัญชาทุกคนในทุกเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณในความเมตตา และความ ช่วยเหลือที่ได้รับจากท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณหัวหน้าฝ่ายสนับสนุนงานบริหาร คุณวิภา ฤทธิ์รักษา ที่ อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงาน และบุคลากรในสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิง หลง อรรถกระวีสุนทร ทุกท่านโดยเฉพาะ คุณอัญชลี วีระสุข (พี่ต๋ม) คุณอรจิรา ทองเกลี้ยง (น้องอร) คุณภชิสสา กุลกาญจนภิบาล (พี่แอน) คุณสมพิศ เอิบกมล (พี่พิศ) คุณปณิตดาเรีย์ สุนทรวารภาส (พี่แนน) คุณพิชชา เขาวนัฎฐิกุล (น้องเปาเปา) และคุณไกรศรี ไกรฤกษ์ (น้องแนนต) ที่ให้ความ ช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกด้าน อีกทั้งเป็นกำลังใจ และช่วยเสนอแนะต่าง ๆ คอยถามไถ่เสมอมา จนผู้วิจัย สำเร็จการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ (ต่อ)

ขอกราบขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยทุกท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหาร มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ผู้บริหารและบุคลากรของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิง อรรถกรวิสุนทร รวมถึงผู้รับบริการทุกท่านที่ให้ข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ด้วยความเต็มใจ และเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยทั้งสิ้น รวมถึงขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ผู้วิจัยมิได้กล่าวถึงที่คอยให้กำลังใจและที่มีส่วนทำให้งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมถึงหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง ในการจัดการเรื่องทุนอุดหนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาภายในประเทศ สำหรับพนักงาน มหาวิทยาลัย ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาต่อในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ หลักรัฐพัฒนามนุษย์และสังคม โดยเฉพาะเพื่อน พมส. 13 ทุกคน ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุข เป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน เป็นกัลยาณมิตรที่ดีมาโดยตลอด

ความดีอันเกิดจากคุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ส่วนความบกพร่องที่เกิดขึ้นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อภักตร์วัฒน์ สิทธิโชค คุณแม่สมมาส สิทธิโชค ที่อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน เป็นกำลังใจและให้การช่วยเหลือสนับสนุนด้วยดีตลอดมา ขอขอบพระคุณครอบครัว “สิทธิโชค” และครอบครัว “ถาวรจิตร” ที่ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณ คุณเอกภพ ถาวรจิตร และลูก ๆ ทั้งสามคนที่คอยเคียงข้าง เป็นกำลังใจ เป็นแรงผลักดันและมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาได้ดังที่ตั้งใจ

ประวีณ ถาวรจิตร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	5
กิตติกรรมประกาศ	7
สารบัญ	9
สารบัญภาพ	11
สารบัญตาราง	12
รายการผลงานที่ได้นำเสนอและอยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสาร	13
สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์บทความ	15
บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
ประโยชน์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย	6
บทที่ 2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต 8	
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อออนไลน์.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุดยุคใหม่.....	23
แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579).....	27
มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544	27
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	31
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
การนำเสนอวิทยานิพนธ์	36
บทที่ 4 ผลการวิจัย	38
สภาพการดำเนินงานของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร.....	38
กิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.....	66
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผลการวิจัย	81
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม.....	86
บุคลากร.....	92
ภาคผนวก	98
ประวัติผู้เขียน.....	146

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	30
ภาพที่ 2 แผนที่ตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.....	32
ภาพที่ 3 อาคารเก่า “หอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร”.....	39
ภาพที่ 4 อาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ (อาคาร LRC).....	39
ภาพที่ 5 สภาพพื้นที่ให้บริการ.....	40
ภาพที่ 6 โครงสร้างการบริหาร	41
ภาพที่ 7 ทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์	45
ภาพที่ 8 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ ชั้น 3	48
ภาพที่ 9 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ บริเวณ ชั้น 4	49
ภาพที่ 10 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ บริเวณ ชั้น 5	49
ภาพที่ 12 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ บริเวณ ชั้น 6 (ห้องสื่อสตัทส์).....	54
ภาพที่ 13 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ บริเวณ ชั้น 7 (ห้องเก็บหนังสือเก่า).....	54
ภาพที่ 14 โครงการ PSU MOOC (แหล่งเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด).....	55
ภาพที่ 15 ด้านบริการ (บริการยืม ยืมต่อ จองและคืนทรัพยากร)	55
ภาพที่ 16 บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ และสารสนเทศที่น่าสนใจ	59
ภาพที่ 17 พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ	60
ภาพที่ 18 ห้องศึกษาเฉพาะกลุ่ม	61
ภาพที่ 19 รายการวิทยุ “ห้องสมุดควาไรตี้”	61
ภาพที่ 20 จดหมายข่าวออนไลน์ “Library 2U”	62
ภาพที่ 21 รายการ Book Review วิดีโอแนะนำหนังสือ	63
ภาพที่ 22 PSU Book Fair ปี 2560 – 2561	63
ภาพที่ 23 การให้บริการ Free Corner	64
ภาพที่ 24 บริการคู่มือ ระเบียบ และคำแนะนำต่าง ๆ ในรูปแบบออนไลน์	65
ภาพที่ 25 กิจกรรมบริการวิชาการสู่ชุมชน	66
ภาพที่ 26 ตัวอย่างสนามบินชางงี (Jewel Changi Airport) ประเทศสิงคโปร์	73
ภาพที่ 27 แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	80

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 สถิติการเข้าใช้บริการ ย้อนหลัง 5 ปี	5
ตาราง 2 ตารางวิเคราะห์กลุ่มศัพท์ปัจจัยภายนอก ภายในขององค์กร	43
ตาราง 3 วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-journals) แบ่งตามสาขาวิชา.....	45
ตาราง 4 รายชื่อฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Databases)	46
ตาราง 5 รายชื่อวารสารวิชาการที่เข้าถึงได้แบบเสรี (Open Access).....	47
ตาราง 6 รายชื่อฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-books)	47
ตาราง 7 การจัดเรียงหมวดหมู่หนังสือตามระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน	50

รายการผลงานที่ได้นำเสนอและอยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสาร

1. ประวีณ ถาวรจิตร, อุทิศ สังข์รัตน์ และเก็ตถวา บุญปรากฏ. (2563). ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในการประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ ระดับชาติ ครั้งที่ 10 วันที่ 25 มีนาคม 2563 ณ อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. (หน้า 482-498). นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ประวีณ ถาวรจิตร, อุทิศ สังข์รัตน์ และเก็ตถวา บุญปรากฏ. (2564). ความต้องการพัฒนารูปแบบ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ของบุคลากรสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. การตอบรับการได้รับบทความเพื่อ เข้าสู่ขั้นตอนในการพิจารณาของกองบรรณาธิการเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ วันที่ 31 มีนาคม 2564

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้นำเสนอบทความ

บทความนำเสนอในการประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 10
วันพุธที่ 25 มีนาคม 2563 ณ อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

ขอมอบใบประกาศเกียรติคุณ
แด่

ประวีณ ถาวรจิตร

ในโอกาสที่ได้นำเสนอบทความทางวิชาการ

“งานประชุมวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐”

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓

ณ อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี

(ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อ่างลักษณ์)

นายกสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์บทความ

สำเนาตอบรับการส่งบทความเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารสงขลานครินทร์
ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

[psujssh] Validate Your Account
external
Mailbox x

เบญจมาศ รัตนพงษ์ via Thai Journals Online (ThaiJO) <admin@tci-thaijo.org>

ถึง ฉัน ▾

31 มี.ค. 2021 20:06

☆ ↶ ⋮

🌐 England ▾ > Thai ▾ [Translate text](#) Closed for: England x

Praveen permanent designs

You have created an account with Creators. Social Science and Humanities edition, but before you can start using it, you need to validate your email account. To do this, simply follow the link below:

http://so05.tci-thaijo.org/index.php/psujssh/user/activateUser/praveen_t/7yZFy38A

Thank you,
Benjamas Rattanapong

PSU E-Mail Security Policy:

Prince of Songkla University will never ask for your password.
If you receive an email that either:

- Asks for your password, or
- Tells you to click a link that redirects to a website outside psu.ac.th domain and ask for password confirmation/reset.

It is definitely a dangerous phishing / scam email.
If you get such an email, please contact report-phish@psu.ac.th

-----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ เป็นการพัฒนาประเทศชาติไปตาม ยุทธศาสตร์ แนวทางด้านต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อน ส่งเสริมและดำเนินการให้เกิดความสอดคล้อง เชื่อมโยงกันในทุกมิติของการพัฒนา ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ เต็มที่เป็นสังคมไทยที่มีคุณภาพ มีเสถียรภาพ มีความมั่งคั่งกระจายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยยึดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของคนไทยให้มีความเป็นอยู่ที่ดี เป็นสังคมที่ผู้คนมีวินัย ใฝ่รู้ มีทักษะและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงมีคุณธรรมจริยธรรม เมื่อคนในสังคมมีคุณภาพก็จะนำพาขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายร่วมกันในทุกด้าน ซึ่งการจะทำให้คนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งด้านความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้และสภาพแวดล้อม รัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาธิการ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีโอกาสด้านการศึกษาที่เท่าเทียม ทั่วถึง เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันพื้นฐานให้กับการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ จึงมีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) เพื่อมุ่งเน้นให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

เมื่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับการดำรงชีวิตของประชาชนทุกเพศ ทุกวัย การใช้สื่อออนไลน์มีอยู่อย่างแพร่หลายและเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้รูปแบบการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ทั้งในรูปแบบของตัวอักษร รูปภาพ วิดีโอ และรูปแบบอื่น ๆ มากมาย มีกระจายอยู่ทั่วไปบนสื่อออนไลน์ ผู้คนสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างง่ายดาย กว้างขวาง และเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งถือเป็นความท้าทายของห้องสมุดทั่วโลก เนื่องจากพฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนไป อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและเงื่อนไขการเข้าถึงสารสนเทศ โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงานของห้องสมุดทั่วโลกได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ TK Park (2558) ได้วิเคราะห์ไว้ว่า ภายใน 6 ปี จะไม่มีผู้มาอ่านหนังสือที่ห้องสมุด เพราะการแพร่หลายของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้น จึงทำให้ห้องสมุดหลายแห่งพยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมใหม่ ที่ผู้รับบริการหันไปหาสถานที่สำหรับเรียนรู้ทดแทนห้องสมุด เป็นเหตุให้จำนวน

ผู้รับบริการห้องสมุดเริ่มลดลง สำหรับห้องสมุดทั้งในและต่างประเทศ ต่างก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เข้ามาเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับบริการ และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเข้าถึงสารสนเทศ ห้องสมุดหลายแห่งมีสถิติผู้ใช้บริการลดลงอย่างต่อเนื่อง สถิติการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบฉบับพิมพ์นั้นก็มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน สาเหตุหลักมาจากการเข้ามาของสื่อออนไลน์ เรียกได้ว่าเริ่มมีคู่แข่งทางการตลาด แม้ว่าห้องสมุดเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรก็ตาม

ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และกระแสที่เพิ่มขึ้นของสื่อดิจิทัลทำให้มีการพิมพ์สื่อทางวิชาการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ขึ้น เนื่องจากใช้งบประมาณในการผลิตที่ต่ำกว่า มีการบอกรับวารสารและสื่อที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งยังมีความต้องการจากผู้ผลิตที่ต้องการให้เอกสารที่ผลิตขึ้นนั้น สามารถช่วยให้นักวิชาการนำเสนอผลงานการวิจัยได้สะดวกและได้รับการเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น และยังเป็นการเพิ่มโอกาสให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างเสรี สะดวกและไม่มีค่าใช้จ่ายมากนัก สำหรับในแง่ของคุณค่าถือเป็นการมุ่งเน้นให้สารสนเทศถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นอีกด้วย (สมาน ลอยฟ้า, 2553) ในยุคของสื่อออนไลน์ที่ถือได้ว่าเป็นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัย ก่อเกิดคุณประโยชน์ในแง่ของการเรียนรู้อย่างมาก แต่สำหรับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและบริการสื่อ ไม่ว่าจะเป็นสำนักพิมพ์ ห้องสมุด ผู้จัดจำหน่ายหนังสือ รวมถึงวงการสื่อสารมวลชน และอีกหลากหลายสาขาวิชาชีพ ถือได้ว่าต้องเผชิญกับปัญหาท้าทายอย่างมากเช่นกัน ซึ่งองค์กรและวิชาชีพเหล่านี้ต้องเร่งปรับตัว และหาวิธีการรับมือเพื่อดำรงคงอยู่ได้ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและทันสมัย เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมขององค์กรโดยตรง อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา สำนักพิมพ์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ททยอยกันปิดตัวลง เช่น The Independent, The Daily, The New York Time, เปรียว, Image, Volume, Post Today, Student Weekly และอีกหลายรายชื่อ สำหรับบางรายก็หันไปผลิตในรูปแบบออนไลน์แทน เช่น หนังสือพิมพ์ The Nation ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษรายวัน อายุกว่า 48 ปี มีกำหนดยุติการตีพิมพ์ โดยมีการตีพิมพ์ในวันที่ 28 มิถุนายน 2562 เป็นฉบับสุดท้าย และหันไปผลิตในรูปแบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์แทน (งษ์ชัย ชลศิริพงษ์, 2562) สอดคล้องกับ ทิพย์อนงค์ จินตวิจิต (2562) ได้กล่าวไว้ว่า เราปฏิเสธไม่ได้ว่าการปิดตัวของนิตยสารนั้นมีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันไปนิยมการรับข่าวสารและความบันเทิงจากทางสื่อใหม่ มากกว่าการบริโภคสื่อกระดาษอย่างนิตยสาร โดยผลกระทบทางยอดขายส่งผลให้นิตยสารต้องปิดตัวลงในที่สุด เนื่องจากไม่สามารถแบกรับต้นทุนในการผลิตและรายได้ที่ลดลงจากโฆษณาได้ นิตยสารบางส่วนมีการปรับตัวไปสู่ออนไลน์ นอกจากนี้ ธนาकार เลิศสุดวิชัย (2560) กล่าวถึง ในยุคที่สื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสารปิดตัวกันระนาว สถานการณ์ย่ำแย่ เนื่องจาก Digital disruption

คือ ภาวะที่เทคโนโลยีมีบทบาทเกี่ยวข้องกับธุรกิจ ทำให้เกิดธุรกิจใหม่ ๆ ขึ้น และธุรกิจใหม่เหล่านี้มีการผลิตผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการที่เปลี่ยนวิถีชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจเดิม จนเกิดการ “หยุดชะงัก” และการปิดตัวในธุรกิจเก่า ๆ ที่ไม่สามารถปรับตัวได้ โดยเฉพาะธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งในสมัยก่อนการอ่านนิตยสารทำให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ แต่จากการเข้ามาของ 3 สิ่งคือ Website Facebook และ Smartphone ประกอบกัน กลายเป็นสื่อออนไลน์ที่ทำให้ทุกคนก็สามารถเป็นสื่อได้ สามารถอ่านคอนเทนต์ที่ตนเองสนใจได้บนสมาร์ตโฟน โดยไม่ต้องเสียเงินเพื่อซื้อนิตยสาร

จากข้อมูลสถิติการใช้อินเทอร์เน็ต ประเทศไทยได้รับข้อมูลมากถึง 34 กิกะไบต์ (GB) ต่อวัน อยู่ในอันดับต้น ๆ ของเอเชียและในโลก การจัดการข้อมูลหรือความรู้บนโลกออนไลน์จึงเป็นหัวใจของการเรียนรู้เชิงบูรณาการ หรือศูนย์การเรียนรู้ 360 องศา ซึ่งครู ผู้ใหญ่ บรรณารักษ์ หรือสถาบัน ต้องใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายในการเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในแง่ของการเรียนรู้ที่จะปรับตัวสำหรับบทบาทของห้องสมุดจึงไม่เพียงแต่เป็นการศึกษาพฤติกรรมความต้องการหรือความพึงพอใจของผู้รับบริการเท่านั้น แต่ยังต้องศึกษาให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย ทิศทาง แนวโน้มของสื่อและผู้รับบริการในอนาคตประกอบกัน (วิมล จรุงจรส, 2559) เช่นเดียวกับ ลีโอ (Leo Appleton, 2018) ได้กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดหลายแห่งมีการนำสถิติประเภทของจำนวนผู้เข้าร่วมการปฐมนิเทศในปีการศึกษา หรือมีหนังสือที่เล่ม หรือจำนวนการดาวน์โหลดบทความทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการนำสถิติเหล่านี้มาใช้ในการวิเคราะห์อาจไม่สามารถบอกถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของห้องสมุด เพราะสถิติประเภทนี้ไม่มีการอ้างอิงถึงผลลัพธ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นประโยชน์สำหรับวัตถุประสงค์อื่น ๆ แต่จะไม่สามารถวัดประสิทธิภาพของห้องสมุดได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจุบันห้องสมุดต่าง ๆ ก็ได้ทุ่มงบประมาณในการบอกรับฐานข้อมูลที่มีมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี เพื่ออำนวยความสะดวก และยังคงเป็นสถาบันที่คอยสนับสนุนการเรียนรู้หากแต่เปลี่ยนวิธีการในการบริการรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมเหมือนยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่แท้จริง เพราะการเปลี่ยนบทบาทจากสถานที่อ่านและยืมคืนหนังสือเพียงอย่างเดียวไปเป็นพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ ที่แตกต่างหลากหลายนอกเหนือไปจากการอ่าน

จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนำไปสู่กระบวนการไตร่ตรอง แสวงหา และออกแบบห้องสมุดในรูปแบบใหม่ ๆ รวมทั้งทิศทางและบทบาทของห้องสมุดในอนาคตที่ต้องแข่งขันกับเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นการวัดคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษานั้น ให้ได้

มาตรฐานในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงานพื้นฐานประกอบด้วย งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ งานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ งานสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ งานวารสาร งานเอกสารและสิ่งพิมพ์รัฐบาล งานบริการยืมคืน งานบริการอ้างอิง ให้คำปรึกษาและช่วยค้นคว้า งานผลิตคู่มือสืบค้น งานผลิตดรรชนีและสาระสังเขป งานส่งเสริมและเผยแพร่บริการวิชาการ งานบริการวิชาการแก่สังคม และประชาสัมพันธ์ งานระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานจดหมายเหตุ และงานอื่น ๆ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544)

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยในประเทศไทยก็มีการตื่นตัวในด้านการมุ่งสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย ตามโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของรัฐบาล เพื่อยกระดับการเป็นมหาวิทยาลัยที่มีขีดความสามารถระดับโลก (World-class university) อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและรองรับแผนการพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งห้องสมุดจะต้องคิดและสร้างสรรค์ เพื่อขับเคลื่อน ผสานเทคนิคการสื่อสารที่หลากหลายและเข้าถึงกลุ่มผู้รับบริการที่มีความต้องการเปลี่ยนไปตามยุคสมัย (วิศปต์ย์ ชัยช่วย, 2553) สำหรับบทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ก็จะไม่เพียงแต่เป็นแหล่งเก็บรวบรวม สะสมความรู้ แต่จะเป็นองค์กรที่มีความสำคัญ มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคที่มีสื่อออนไลน์อย่างแพร่หลาย และยังคงเป็นองค์กรที่ต้องดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร เป็นหนึ่งในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งอยู่ที่ ชั้น 3 ถึงชั้น 7 ของอาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ (LRC) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ถือเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อนวัตกรรมและสังคม ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาภาคใต้และประเทศ มุ่งสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำ 1 ใน 5 ของอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2570 ด้วยการมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างผลงานวิชาการ งานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาภาคใต้ให้เชื่อมโยงสู่สังคมและเครือข่ายสากล สร้างบัณฑิตที่มีสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพ มีความซื่อสัตย์ มีวินัย ใฝ่ปัญญา มีจิตสาธารณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่จะสามารถประยุกต์ความรู้บนพื้นฐานประสบการณ์จากการปฏิบัติ และพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้บนพื้นฐานพหุวัฒนธรรม และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจุบันในยุคที่มีเทคโนโลยีทันสมัย รูปแบบสื่อและการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบกับการดำเนินงานของห้องสมุดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้สถิติการเข้าใช้บริการสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีจำนวนผู้รับบริการลดลงอย่างต่อเนื่อง ด้วยสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากจำนวนนักศึกษาที่ลดลง ช่องทางการเข้าถึงสื่อที่ง่ายและสะดวก

มากขึ้น มีการแพร่หลายของสื่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากขึ้น รวมถึงสถานการณ์โรคระบาด Covid-19 ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ห้องสมุดมีผู้รับบริการลดลง ดังเห็นได้จากสถิติการเข้าใช้บริการภายในสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ตลอด 5 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2559 – 2563 (สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2563) ดังนี้

ตาราง 1 สถิติการเข้าใช้บริการภายในสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ย้อนหลัง 5 ปี

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้เข้าใช้บริการ (ครั้ง)
2559	609,808
2560	510,183
2561	508,728
2562	447,823
2563	255,455

ดังนั้น จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ ของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ว่ามีสภาพการดำเนินงานเป็นอย่างไร มีกิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร และมีแนวทางการพัฒนาหรือปรับตัวอย่างไร บนความท้าทายจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพื่อให้องค์กรยังสามารถดำเนินไปตามพันธกิจและเป้าประสงค์ที่วางไว้

คำถามการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีกิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร
3. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ในยุคสื่อออนไลน์
2. เพื่อศึกษากิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนในการพัฒนาห้องสมุดให้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบ ท่ามกลางความท้าทายของยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว
2. เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสนใจ ได้ทบทวนรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีขอบเขตการวิจัยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใน 6 ประเด็น ประกอบด้วย ด้านนโยบายและระบบการบริหาร ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ ด้านการบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านบทบาทบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และด้านข้อจำกัดในการพัฒนาห้องสมุด

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยหลักของภาคใต้ มีความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ เนื่องจากมีวิทยาเขตที่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วภาคใต้ อีกทั้งมหาวิทยาลัยตั้งอยู่บนพื้นที่ยุทธศาสตร์อาเซียนตอนล่าง ทำให้มีโอกาสขยายความร่วมมือด้านการเรียนการสอน การวิจัยกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีเครือข่ายด้านการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ มีบุคลากรที่มีความหลากหลายทางสาขาวิชา มีบทบาทการเป็นแกนนำของแม่ข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง ทำให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาคน ขับเคลื่อนสังคม ส่งเสริมให้เกิดภูมิปัญญา อาชีพ นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาค (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2560) อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่ในภูมิภาคให้ความสำคัญกับการศึกษาและการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ หากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีส่วนในการพัฒนาเยาวชน และประชาชน ทั้งในชุมชน ภูมิภาคและประชาคมอาเซียน จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้อย่างแท้จริง จึงทำให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การการศึกษาในครั้งนี้

3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ กำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาห้องสมุดของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และผู้บริหารของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 20 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้รับบริการ ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร นักวิจัย นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมถึงประชาชนทั่วไปที่มาใช้บริการสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 25 คน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 – มิถุนายน 2564

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และ การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษา เรื่องการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคสื่อออนไลน์ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต กรณีศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับหัวข้อที่ผู้วิจัยศึกษา โดยจะขอกกล่าวถึงเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต
2. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อออนไลน์
3. แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุดยุคใหม่
4. แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)
5. มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544
6. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต

“...การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใด ให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด...”

(พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ครูและนักเรียน ที่ได้รับพระราชทานรางวัล วันที่ 27 กรกฎาคม 2524)

ผู้วิจัยขออัญเชิญพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในด้านการศึกษา มาเป็นปฐมบทของบทความ เนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงใส่พระทัยต่อการให้ความสำคัญด้านการศึกษาอย่างยาวนาน ประชาชนทุกหมู่เหล่าจึงมีการน้อมนำเอาหลักคำสอนของพระองค์มาเป็นหลักในการปฏิบัติ และยึดพระองค์เป็นแบบอย่างในการเจริญตามรอยเบื้องพระยุคลบาท เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมในทุกด้าน ด้วยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ ด้านการศึกษานั้น เป็นปัจจัยสำคัญ

ในการพัฒนาให้ประชาชน สังคม และประเทศชาติมีความมั่นคงก้าวหน้า อันเป็นหลักสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระราชทานไว้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 ซึ่งมีผลต่อการปฏิรูปการศึกษา อันเป็นวาระสำคัญของชาติ มีเนื้อหา 9 หมวด 1 บทเฉพาะกาล รวม 78 มาตรา สาระสำคัญของพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นให้มีการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ห้องสมุดจึงมีส่วนสำคัญในการสร้างสนับสนุน และส่งเสริมด้านการสร้างสภาพแวดล้อมและสังคมแห่งการเรียนรู้อันเป็นปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะกล่าวถึงในหมวดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของห้องสมุด โดยสรุปได้ดังนี้ (สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2542)

การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ด้านการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ระบบการศึกษา การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ 1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตรระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล มีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

แนวการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาต้องยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาทั้งรูปแบบการศึกษาในระบบ และการศึกษานอกระบบ รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด

ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลประกอบการพิจารณาในการจัดกิจกรรม 2) เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) การจัดกิจกรรม เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เปิดโอกาสให้ฝึกการปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและ 6) มีรูปแบบการจัดการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งรัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

บุคลากรทางการศึกษา การผลิตและพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และการบริหารงานบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคล เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รัฐต้องจัดสรรโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการสื่อสาร เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำราหนังสือทางวิชาการ สื่อ สิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีงบประมาณสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยี พัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้รับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้

ด้วยตนเองได้อย่างเนื่องตลอดชีวิต รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการการเรียนรู้ของคนไทย

แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

"การศึกษาตลอดชีวิต" ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมายถึง การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) และตามร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล อันเป็นผลมาจากการได้รับความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์จากการศึกษา หรือจากกิจกรรมในวิถีชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2561) สำหรับนักวิชาการต่าง ๆ ก็ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้มากมายเช่นเดียวกัน ดังที่ ครอปเปลีย์ และ เดฟ (Cropley & Dave, 1978) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่มีการผสมผสานระหว่างมิติแนวตั้ง ซึ่งบุคคลควรได้รับการศึกษาทุกช่วงเวลาของชีวิต การศึกษาในโรงเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่ง ไม่ครอบคลุมความต้องการของชีวิตทั้งหมด ในช่วงชีวิตที่มีระยะเวลายาวนานที่สุด คือ หลังจากจบการศึกษาในโรงเรียนแล้ว การศึกษาหรือการเรียนรู้นอกโรงเรียนจึงมีความสำคัญกับบุคคลมาก ส่วนมิติแนวนอน คือการศึกษาที่เชื่อมโยงกัน ในหลายส่วนทั้งในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ แหล่งการเรียนรู้จึงควรมีลักษณะเป็นเครือข่ายที่สัมพันธ์กับชุมชนและชีวิตจริง

สำหรับ สุปิน ไชยยะ และคณะ (2558) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดของแต่ละบุคคล ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย มีการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน สามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ขจี พงศธรวิบูลย์ (2559) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความต้องการดำรงชีวิต การเรียนรู้จึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทุกช่วงอายุ และทุกรูปแบบของการแสวงหาความรู้ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการดำเนินชีวิต มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและส่งผลสู่ความผาสุกต่อตนเอง

นอกจากนี้ สกาวเดือน พิมพิศาล (2558) กล่าวถึง การจัดการศึกษาตลอดชีวิตไว้ว่า เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถ

พัฒนาตนเองและปรับตนเองให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมและพร้อมที่จะเรียนรู้ ฝึกฝน พัฒนาตลอดเวลา ทั้งการอยู่ร่วมกันในสังคมและชุมชนที่จะเกิดองค์ความรู้และเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตและวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย สามารถเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันและสามารถเลือกที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตามความสนใจ ความต้องการของบุคคล เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาและตลอดชีวิต

ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นทักษะหนึ่งของแต่ละบุคคล แต่การส่งเสริม สนับสนุนและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับนโยบายของประเทศ จนถึงสถาบันครอบครัว ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ฉะนั้นนอกจากความต้องการส่วนบุคคลแล้ว ครอบครัว หน่วยงานภาครัฐ ชุมชน หรือองค์กร ก็เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาศักยภาพของบุคคลได้ด้วยการส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรม หรือกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา มีการพัฒนารูปแบบให้ทันสมัย ตรงต่อความต้องการ และกิจกรรมที่หลากหลายเอื้อให้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงให้มากที่สุดและเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงสุด การเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อบุคคล ทุกเพศ ทุกวัย ทุกพื้นที่ ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 13 ธันวาคม 2505 ที่ว่า “การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดามารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตใหญ่ขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของครูและอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับวิชาความรู้สูง และอบรมจิตใจให้พร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติสืบไป” การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงถือเป็นทักษะสำคัญที่จะพัฒนาให้คน องค์กร สังคม และประเทศชาติเข้มแข็งและมีความสามารถในการแข่งขันได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย แต่ละประเทศจึงให้ความสำคัญกับการศึกษา ซึ่งจะเป็นสิ่งทีห่อห้อมให้สถาบันสังคมมีความเข้มแข็ง เป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือการพัฒนาทุนมนุษย์ควบคู่กับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้คนในชาติมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กำหนดวิสัยทัศน์สำหรับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ไว้ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลก ศตวรรษที่ 21 ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 3 มุ่งให้เกิดการพัฒนาคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ซึ่ง TK prak (2558) ได้นำเสนอไปในทิศทางเดียวกันว่าหากห้องสมุดสามารถจะพัฒนาไปเป็นสถาบันที่สนับสนุนการเรียนรู้ได้ในทุกยุคสมัย ถือเป็นภาระความท้าทายและยังเป็นโอกาสให้คงไว้ซึ่งบทบาทความสำคัญต่อสังคม ในการเป็นพื้นที่แห่งการ

เรียนรู้ของสังคมต่อไปและยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ความสามารถและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ได้ในทุกช่วงของชีวิต หรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังคำกล่าวที่ว่า มนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อประเทศชาติ ชุมชน องค์กร ตลอดจนสถาบันครอบครัว การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ และสุวิธิตา จรุงเกียรติกุล (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้คือการพัฒนาตนเองที่สำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิต การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การเรียนรู้ คือ กระบวนการภายในตัวบุคคลในการได้มาซึ่งความรู้ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งบุคคลสามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การถาม ประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และจากการศึกษาค้นคว้า จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้คือชีวิต เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและตลอดชีวิต ช่วยทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ทัศนคติ และการกระทำได้

การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนาให้บุคคลมีความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ และเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้แก่บุคคลได้อย่างต่อเนื่องทุกช่วงชีวิตในการพัฒนาตนเองและสังคมจากผลของการเรียนรู้ (อรอำไพ บุรานนท์, 2554) สอดคล้องกับ ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ (2552) กล่าวไว้ว่า การเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปัจจุบันเป็นยุคโอกาสทองเพราะผู้คนต่างสามารถเรียนรู้ได้อย่างไม่มีข้อจำกัดของวัย การศึกษา อาชีพ สถานที่ การเดินทาง และเวลามาเป็นอุปสรรคในการเข้าถึง ผู้คนสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตถือว่าต้องมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกันหลายประการ นอกจากสื่อ ทรัพยากรสารสนเทศ ระบบการสื่อสารโทรคมนาคม เครื่องมือที่ทันสมัย การส่งเสริมของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สถานที่รอบ ๆ ตัว เป็นแหล่งให้ความรู้อย่างมหาศาลและตลอดเวลา บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจ ตามศักยภาพ ตามความสามารถและโอกาสเป็นการเรียนรู้ได้อย่างไม่เป็นทางการ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ถือเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งมีอยู่ทั่วไปในสังคม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดแหล่งเรียนรู้ ไว้ 2 ประเภท กว้าง ๆ คือ แหล่งการเรียนรู้ที่จัดทำไว้เพื่อวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ที่จัดไว้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นเป็นหลัก โดยมีหรือไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ เช่น หอศิลป์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ เป็นต้น

ห้องสมุดถือเป็นองค์กรหนึ่งที่สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะจากตัวบุคคลหรือการส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ด้วยศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่ มีส่วนช่วยในการเป็นพลังขับเคลื่อนและพัฒนาคนในสังคม ด้วยการการสร้างสรรค์ของสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาชาติต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยให้บุคคลได้รับโอกาสในการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพการดำเนินชีวิต มีทักษะ ความพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งยังเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้อย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน ทำให้บุคคลมีอิสระในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถพึ่งตนเองและนำตนเองในการเรียนรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน และส่งผลต่อภาพรวมของประเทศได้ ดังที่ ปิยะ ศักดิ์เจริญ (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง : กระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ผลการศึกษาสรุปว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง เป็นแนวคิดของนักการศึกษาผู้ใหญ่ที่ได้เปิดโลกทัศน์ให้กับคนทั่วไปได้รับรู้ถึงความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องของผู้ใหญ่ แม้จะพ้นสภาพเกณฑ์การศึกษาแล้ว แต่ยังสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต แนวคิดดังกล่าว เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนเป็นผู้คอยสนับสนุน ชี้นำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวคิดนี้แพร่หลายมานานแล้ว แต่นักการศึกษาหลายคนได้พยายามนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้กับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้วิธีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับ สุบิน ไชยยะ และคณะ (2558) นำเสนอบทความเรื่อง “ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย : กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี” คณะผู้วิจัยพบว่า ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้นิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการรู้จักวิธีการได้มาซึ่งความรู้ การที่จะเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตได้นั้น ต้องมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งประกอบด้วยทักษะ 3 ด้าน คือ 1) ทักษะการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดคำนวณ ทักษะการคิดแก้ปัญหา และการคิดเชิงวิพากษ์ 2) ทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การทำงานเป็นทีม การมีมนุษยสัมพันธ์ และทักษะการวิจัย 3) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ในแง่ของการเรียนรู้เพื่อสร้างประโยชน์ต่อชุมชน สมจินตนา ชังเกตู (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริหารจัดการ ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นการให้บริการโดยเท่าเทียมและทั่วถึง ซึ่งมีงบประมาณจากการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเครือข่ายห้องสมุด มีอาสาสมัครช่วยงานด้านการประชาสัมพันธ์ และการให้บริการ เป็นเยาวชนในชุมชน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย การส่งเสริมการอ่าน มีห้องสมุดเคลื่อนที่ การส่งเสริมอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน มีการประเมินความต้องการจำเป็น มีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการประเมินอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินงานต่อชุมชน สอดคล้องกับ สาธิตา กิจเจริญธำรงค์ (2556)

ได้กล่าวถึง การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาพัฒนาห้องสมุด โดยมีการศึกษาถึงการสื่อสารกลยุทธ์สู่การเป็นห้องสมุดมีชีวิต ที่เน้นให้การสื่อสารเป็นการเชื่อมโยงผู้ให้บริการและผู้รับบริการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการใช้ห้องสมุด ผลการศึกษา พบว่าการสื่อสารมีบทบาทกระตุ้นความสนใจและการรับรู้ให้กับผู้รับบริการห้องสมุด สามารถสร้างความพึงพอใจและทำให้ทราบถึงข้อจำกัดของแนวความคิดและทัศนคติต่อการสื่อสารของผู้ให้บริการและประชาชนผู้รับบริการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติและการปรับเปลี่ยนด้านพฤติกรรมต่อการใช้ห้องสมุด เนื่องจากผู้รับบริการเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความน่าสนใจของห้องสมุดมากขึ้น ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่สื่อสารออกไป ไม่เพียงแต่เป็นฝ่ายเสพสื่อเพียงอย่างเดียว การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาพัฒนาห้องสมุด ประชาชนที่อาจเป็นผู้รับบริการในอนาคต มีโอกาสได้สื่อสารปรับเปลี่ยนทัศนคติร่วมกัน เพื่อจะพัฒนาห้องสมุดไปในทิศทางที่สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบันและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทำให้ห้องสมุดมีบทบาทและมีคุณค่าต่อชุมชน

สำหรับ อรอำไพ บุรานนท์ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามความต้องการของผู้สูงอายุ ศูนย์บริการผู้สูงอายุดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผลการเปรียบเทียบแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามความต้องการของผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความต้องการในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงจะมีความต้องการด้านแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรวมและรายได้มากกว่าเพศชาย กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยรวมต่างกัน โดยผู้มีอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป มีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากที่สุด ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความต้องการทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและในภาพรวมต่างกัน ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพต่างกัน มีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความต้องการทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและในภาพรวมต่างกัน โดยผู้ที่มีสถานภาพโสดมีความต้องการเรียนรู้โดยรวมมากกว่ากลุ่มอื่น เพื่อคลายความเหงา ความเครียด ในด้านรายได้ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการเรียนรู้ต่างกัน โดยผู้สูงอายุที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาทจะมีความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรวมมากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งอาจมีผลมาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจและค่าใช้จ่ายที่คนเกษียณอายุส่วนใหญ่ประสบ ขาดการวางแผนเตรียมตัวก่อนเกษียณ และในด้านขนาดครอบครัว ผู้สูงอายุที่มีขนาดครอบครัวต่างกัน มีความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่างกัน อาจเพราะผลจากความต้องการด้านจิตใจที่ต้องการให้บุตรหลานอยู่ใกล้ชิด ได้รับการดูแลจากบุตรหลาน เมื่อมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากก็จะมีโอกาสได้รับความดูแลจากบุตรหลานมากกว่า ซึ่ง ขจี พงศธรวิบูลย์ (2559) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การเรียนรู้ตลอดชีวิตกับวิชาชีพการพยาบาล” ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นพร้อมกับ

มนุษย์และดำเนินต่อเนื่องตามวัย การเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถพัฒนาได้จากการเรียนในห้องเรียน ตามระบบ การเรียนนอกระบบ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวทันวิวัฒนาการทางด้านสุขภาพอยู่เสมอเพื่อคงไว้ซึ่งการให้การพยาบาลที่มีมาตรฐานมุ่งมั่นให้ผู้รับบริการมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามสุขภาวะ การสร้างพยาบาลให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ จำเป็นต้องเริ่มสร้างตั้งแต่ระดับอุดมศึกษาซึ่งสถาบันการศึกษาต้องดำเนินการภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ทั้งมาตรฐาน คุณวุฒิและสมรรถนะผู้ประกอบการพยาบาลมี คุณลักษณะการเรียนรู้แฝงอยู่ร่วมกันองค์ประกอบของ คุณลักษณะการเรียนรู้จัดได้ 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนรู้ที่ดีทำให้เกิดการใฝ่รู้ 2) กลุ่มทักษะในการสื่อสาร และ 3) กลุ่มการนำพาตนเองเข้าไปในสถานการณ์ ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้นั่นเอง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็น กระบวนการจัดการภายในของบุคคล ถือเป็นทักษะที่สำคัญในการนำพาบุคคลไปสู่ความสำเร็จ ผ่าน กระบวนการเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้มาพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา โดยสังคมมีส่วนช่วยในการปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มีทักษะในการเรียนรู้ตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงตายได้ แม้กระทั่งผู้สูงอายุก็ยังมีความต้องการและความสามารถที่จะเรียนรู้ จึงเห็นได้ว่าการเรียนรู้ไม่มีที่สิ้นสุด โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และมีส่วนช่วยในการเรียนรู้ของกลุ่มคนได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกเวลา ข้อมูลหรือความรู้สามารถเชื่อมต่อถึงกันได้ทั่วโลก เมื่อมีเครื่องมือที่พร้อมและตัวบุคคลพร้อมจะนำไปสู่ กระบวนการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ดังนั้นบุคคลหรือองค์กรที่มีส่วนหรือมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน ควรมีการศึกษาและหาแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย รวมถึงศึกษาความต่างของกลุ่มคน เนื่องจากบุคคลที่มีความต่างด้วยช่วงวัย เพศ การศึกษา อาชีพ หรือสถานภาพ มีความสนใจที่จะเรียนรู้ต่างกัน รวมถึงรูปแบบของสื่อและรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ต่างกันด้วย การส่งเสริมและสนับสนุนให้ตรงต่อความต้องการเรียนรู้ของกลุ่มคนจึงเป็นปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ โดยมนุษย์จะมีความสามารถในการผสมผสานนำเอาทักษะที่ได้มาทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและส่งผลต่อการพัฒนา ภาพรวมของประเทศชาติได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อออนไลน์

ความหมายของสื่อออนไลน์

สื่อออนไลน์ ในความหมายของ ธิษณ์ภูมิ รัตนวิจารณ์ (2554) กล่าวไว้ว่า เป็นสื่อที่เกิดจากสื่อบุคคลและสื่อสารมวลชนผสมกัน เป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล การป้อนกลับของข้อมูลเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว โดยทั้งสองฝ่ายสามารถเป็นผู้รับและผู้ส่งสารได้ และสามารถสื่อสารได้ตลอดเวลา ทำให้ปัจจุบันการใช้งานสื่อออนไลน์สามารถใช้ได้กับงานหลายประเภท โดยสามารถแบ่งสื่อออนไลน์ออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. สื่อประเภทเว็บไซต์ เว็บเพจ และโฮมเพจ เป็นองค์ประกอบของเว็บสำหรับใช้ในการแสดงเนื้อหา ข้อมูล และสารสนเทศต่าง ๆ ที่ผู้รับงานต้องการสืบค้น 2. สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับความหมายของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ บอยด์ และเอลิสัน (Boyd and Ellison, 2007) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นช่องทางสำหรับบุคคลสามารถถ่ายทอดข้อมูลส่วนตัวที่เชื่อมโยงไปยังสาธารณะ และถ่ายทอดข้อมูลของบุคคลอื่นในกลุ่มที่ตนเชื่อมโยงกันอยู่ ผู้รับงานสามารถแบ่งปันเรื่องราว ความคิดเห็น ข้อมูล และประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน ข้อมูลเหล่านี้สามารถถ่ายทอดได้หลายรูปแบบ เช่น วิดีโอ ภาพนิ่ง และข้อความ เป็นต้น ซึ่งสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมออนไลน์ ก่อให้เกิดกิจกรรมและความรู้ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีการแบ่งปันข้อมูล หรือการแนะนำสินค้าและบริการต่าง ๆ หรือแม้แต่การทำความรู้จักกับกลุ่มคนใหม่ ๆ ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน

สื่อใหม่ ตามทัศนะของ เอกมรงค์ วรสีหะ (2562) กล่าวไว้ว่า สื่อใหม่ เป็นระบบการติดต่อสื่อสารหรือเชื่อมโยงผู้คนทางอิเล็กทรอนิกส์ของเครือข่ายระดับโลก ได้แก่ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) บริการระดับเวปต์ไวด์เว็บ (World Wide Web : WWW) บริการข้อมูลออนไลน์เชิงพาณิชย์ (Commercial on-line Service) คุณลักษณะของสื่อใหม่ เป็นสื่อที่ตอบสนองความต้องการสารสนเทศ ได้ตามความต้องการ เปิดรับสารของผู้รับสารมากที่สุด เพราะสื่อใหม่สามารถสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบรรจุเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารได้อย่างเป็นระบบ มีการค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ง่าย อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในงาน การเผยแพร่ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น อีกทั้งยังใช้คุณสมบัติของระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ผสมผสานสื่อต่าง ๆ ที่เรียกว่าสื่อผสมผสาน

สรุปว่า สื่อออนไลน์ถือกำเนิดขึ้นจากการผสมผสานคุณสมบัติของสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะองค์ความรู้ในตัวบุคคล สื่อที่เป็นฉบับพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย รวมทั้งสื่อที่เป็นสื่อสารมวลชน รวมเข้าไว้ด้วยกัน โดยบุคคลสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และกว้างขวาง สามารถนำข้อมูลหรือสารสนเทศบนสื่อออนไลน์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย เป็นทางเลือกหนึ่งในการเสพความรู้ หรือสื่อต่าง ๆ สื่อออนไลน์ยังสามารถลดความเหลื่อมล้ำในแง่ของการเข้าถึงข้อมูล เนื่องจากบุคคลสามารถพัฒนาตนเองและใช้สื่อได้ตามความต้องการบนโลกออนไลน์

ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้เกิดการพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือและระบบการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทันสมัยมากขึ้น การแพร่กระจายของข้อมูลมากมายทั่วโลกสามารถเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายที่เข้าถึงกันได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพเสี่ยงไม่ได้ที่จะต้องใช้อี้ออนไลน์ อีกทั้งทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบต่างต้องปรับตัวให้สอดคล้องเข้ากับยุคที่มีอี้ออนไลน์ ด้วยการเรียนรู้ ปรับตัวเพื่อพัฒนาคุณภาพและพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในสังคมแห่งการบริโภคอี้ออนไลน์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความสำคัญของอี้ออนไลน์

ปัจจุบัน แนวโน้มของอี้ออนไลน์มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ด้วยโครงสร้างของเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัย ประกอบกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอี้ออนไลน์ที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการบริโภคอี้ออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงได้ง่าย ซึ่งปัจจุบัน คนอายุน้อยใช้เวลาดูโทรทัศน์ลดลง โดยอยู่กับคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือมากขึ้น และด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยให้การสื่อสารอี้ออนไลน์มีความรวดเร็วและรองรับปริมาณข้อมูลได้มากขึ้น ส่งผลให้คาดการณ์ได้ว่าในอนาคตข้างหน้าคนส่วนใหญ่จะยิ่งใช้เวลาอยู่กับคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือมากขึ้นอีก (Insight online, 2554) สำหรับจุดเด่นของอี้ออนไลน์ ธนาคาร เลิศสุตวิชัย (2560) ได้กล่าวไว้ว่า จุดเด่นของอี้ออนไลน์ที่นิตยสารผู้ได้ยกหลายด้าน เช่น 1) ผู้อ่านสามารถเลือก Content ที่จะเสพได้ ในยุคที่มีข้อมูลข่าวสารมากมายแต่มีเวลาจำกัด การคัดเลือกเพื่อเสพคอนเทนต์บนโลกออนไลน์ทำได้ง่ายเพียงแค่ค้นหาด้วยคีย์เวิร์ดที่ต้องการ 2) อี้ออนไลน์มีความรวดเร็วกว่า เข้าถึงได้ง่าย เผยแพร่ได้ในทันที สะดวกในการติดตามข่าวสาร เมื่อเทียบกับนิตยสารที่ต้องมีกระบวนการผ่านกองบรรณาธิการ ตีพิมพ์ วางจำหน่าย ข่าวสารก็อาจกลายเป็นข่าวไปแล้ว แต่ในแง่ของความถูกต้องของนิตยสารก็มีมากกว่าเช่นกัน เพราะผ่านการตรวจสอบหลายขั้นตอน 3) ค่าใช้จ่าย การอ่านนิตยสาร หรืออ่านผ่านอี้ออนไลน์สิ่งเหมือนกันคือโฆษณา แต่สิ่งที่ต่างกันคือ นิตยสาร ผู้เสพต้องจ่ายเงินซื้อ สำหรับบนอี้ออนไลน์นั้นไม่ต้องเสียเงินโดยตรง 4) ทุกคนคือสื่อ นิตยสาร ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านได้ ซึ่งการจะรับรู้ผลตอบรับว่าบทความหรือข่าวที่ตีพิมพ์ออกไปได้รับความนิยมมากน้อยเพียงใดทำได้ยาก ต่างกับอี้ออนไลน์หรือ Social Media ที่ให้อิสระกับผู้เสพมากกว่า สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ รวมถึงสามารถเป็นสื่อเองได้ เป็นต้น

ในยุคที่อี้ออนไลน์สามารถเข้าถึงได้ในบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ แทบจะไม่มีข้อจำกัด ซึ่งถือว่าอี้ออนไลน์เข้ามามีบทบาทกับการดำเนินชีวิตประจำวัน อย่างมีอาจจะมีผลเสีย การมีทักษะที่สามารถเรียนรู้และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นสำหรับตัวบุคคล หรือองค์กรและธุรกิจต่าง ๆ หากไม่สามารถที่จะเรียนรู้ก้าวตามทันสื่อตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ อาจทำให้พลาดโอกาสหรือตามไม่ทันต่อกระแสโลก อันมีผลเชื่อมโยง

ถึงความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต หรือการดำเนินธุรกิจ คุณภาพและประสิทธิภาพของตัวบุคคลและของงานที่ผลิตออกมา ส่งผลถึงคุณค่า รายได้และความเป็นอยู่ ในแง่ของบุคคลที่มีความตื่นตัว มีการเรียนรู้ตลอดเวลา ก็จะสามารถคว้าโอกาสได้มากกว่าอย่างแน่นอน สถานะที่หรือแหล่งเรียนรู้ในปัจจุบันมีความแตกต่างจากเดิมมาก เนื่องจากสื่อและวิธีการในการซึ่งจะได้ความรู้มานั้น ไม่ได้ยุ่งยากเหมือนสมัยก่อนที่ต้องคอยหาหนังสือในห้องสมุด หรือตำราเรียนเท่านั้น หากแต่ปัจจุบันการเรียนรู้สามารถทำได้อย่างกว้างขวางไร้ขอบเขต สามารถที่จะเข้าถึงความรู้ที่มีอยู่บนโลก โดยผ่านช่องทางของสื่อออนไลน์ได้ตลอดเวลา ทำให้ธุรกิจและหน่วยงานต่างต้องปรับตัวตามยุคสมัย ไม่ว่าจะระดับศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนที่มีการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนกระทั่งระดับอุดมศึกษา ธุรกิจต่าง ๆ รวมถึงองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน เทคโนโลยีที่ทันสมัยค่อย ๆ ซึมเข้ามาพร้อมกับพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สถาบันการศึกษาก็ต้องปรับหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนควบคู่กันไป เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาไปให้ทันกับยุคสมัย อีกทั้งยังมีการแข่งขันที่สูงขึ้นที่เช่นเดียวกับเทคโนโลยีที่เข้ามา ในส่วนห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญแต่เดิม มาถึงปัจจุบันก็ยังคงมีความสำคัญในแง่ของการค้นคว้า หาความรู้ และพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หากแต่การพัฒนาที่ปรับเปลี่ยนได้มากน้อยหรือเอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคสื่อออนไลน์ได้สักเพียงใด

ในด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ลลิตเทพ ทรัพย์เมือง (2561) ได้กล่าวถึงยุคของสื่อออนไลน์ สถานการณ์ของสื่อสิ่งพิมพ์ อยู่ในระดับ ประคองตัว และใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นช่องทางการอยู่รอดของธุรกิจ สำหรับวิธีการรับมือกับความท้าทายของยุคสื่อออนไลน์ที่สำคัญ คือการปรับตัวเข้าหากการเป็นสื่อดิจิทัล ในยุคปัจจุบันคนที่เสพสื่อมีความคุ้นเคยกับการใช้งานสื่อบนออนไลน์ ดังนั้น ทุกสื่อสำนักพิมพ์จึงต้องมุ่งหน้าสู่การออนไลน์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ถึงแม้เต็มใจหรือไม่เต็มใจก็ตาม แต่เป็นเพราะสื่อออนไลน์ยังคงเป็นความหวังที่จะช่วยรักษาสถานะทางธุรกิจไว้ เพราะพฤติกรรมของผู้อ่านในยุคนี้ ใช้เวลากับสิ่งพิมพ์ลดลง จากผลสำรวจจะพบว่าคนไทยใช้งานอินเทอร์เน็ตบนสมาร์ตโฟนต่อวันสูงที่สุดในโลก 9 ชั่วโมง 38 นาทีต่อวัน ขณะเดียวกันคนไทยให้เวลาอยู่ในโลกออนไลน์ และโซเชียลมีเดียที่สูงมาก สอดคล้องกับ สุตทิวาล สุขใส (2558) กล่าวไว้ว่า ปัจจุบัน สื่อออนไลน์ (Online Media) มีบทบาทกับสังคมปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากผู้รับอินเทอร์เน็ตสามารถรับข้อมูลข่าวสารบนสื่อออนไลน์ซึ่งมีอยู่มากมาย ทั้งข้อมูลจริง และเท็จ โดยมีสื่อใหม่ (New Media) อาทิ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ ยูทูบ ซึ่งทุกคนที่ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถทำหน้าที่ได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ดังนั้น สื่อออนไลน์ จึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเสพข้อมูลข่าวสารของผู้คน ขณะที่ สื่อสิ่งพิมพ์ดั้งเดิม หรือสื่อกระแสหลัก ก็ให้ความสำคัญกับการผลิตข่าวออนไลน์มากขึ้น และลดปริมาณการผลิตสิ่งพิมพ์ตามความต้องการที่ลดลงเช่นกัน นอกจากนี้ สื่อประเภทโทรทัศน์ก็มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ด้วยการผลิตข้อมูลเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มทางเลือกในการชมข้อมูลย้อนหลังในรูปแบบคลิปวิดีโอ รวมถึงการพัฒนาไปสู่ระบบทีวีดิจิทัล

สอดคล้องกับ สุวีริรักษ์ วงษ์ทิพย์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อใหม่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและการสื่อสารองค์กรมากขึ้น การที่บริบทแวดล้อมของสังคมภายนอกองค์กรมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งองค์กรจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวและนำสื่อใหม่เข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เพราะสื่อใหม่มีบทบาทสำคัญต่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังบุคคลทั้งภายนอกและภายในองค์กร โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภค การสื่อสารโดยสื่อใหม่สามารถช่วยให้ยกระดับขีดความสามารถ และเพื่อให้องค์กรอยู่รอดได้ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง

ดังนั้น การที่ยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปทำให้สื่อมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้ใฝ่รู้เรียนรู้ สื่อออนไลน์จึงมีความสำคัญต่อคนและสังคมในยุคปัจจุบัน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ ถือได้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตประจำวันก็ว่าได้ ไม่ว่าจะแง่ของการศึกษา การประกอบอาชีพ ตลอดจนการใช้สื่อเพื่อความบันเทิงหรือผ่อนคลาย สื่อออนไลน์จึงแทรกซึมเข้าไปอยู่ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนมากมาย สำหรับองค์กรที่เป็นแหล่งค้นคว้า รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศอย่างห้องสมุดนั้น สื่อออนไลน์ก็มีส่วนช่วยในการดำเนินกิจกรรมของห้องสมุดเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริการ การพัฒนารูปแบบสารสนเทศ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ ถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินงานและส่งผลกระทบต่อห้องสมุดเป็นอย่างมากเช่นกัน แต่การที่จะเปลี่ยนผ่าน ปรับตัวนั้น ก็ยังจำเป็นต้องมีปัจจัยอื่นผสมผสานดังที่ ผศ.ดร.ทัศนกานต์ ดวงรัตน์ ได้กล่าวไว้ คือการที่จะทำให้สื่อมีความกลมกล่อม มีคุณภาพ และได้รับการบริโภคอย่างคุ้มค่า นั้นต้องผสมผสานเชื่อมโยงด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งก็ต้องใช้กลยุทธ์ที่จะทำให้สื่อออนไลน์ที่มีอยู่นั้นมีผู้เข้ามาเสพอย่างคุ้มค่า ครอบคลุม เข้าถึงได้สะดวก รวดเร็ว ซึ่งก็จะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงทั้งผู้รับสื่อและผู้บริการสื่อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นสื่อออนไลน์

สื่อออนไลน์ ในยุคสมัยปัจจุบันถือว่ามีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของคนทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ สำหรับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงต้องมีการปรับตัว เปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสม ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนไป สมาน ลอยฟ้า (2553) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคลังความรู้สถาบันในประเด็นต่าง ๆ จากบทความเรื่อง “คลังความรู้สถาบันกับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา” ซึ่งเป็นแนวคิดในการรวบรวม จัดการ เผยแพร่ และสงวนรักษาผลงานทางวิชาการในรูปดิจิทัลที่สร้างสรรค์โดยอาจารย์และนักศึกษาของแต่ละสถาบัน เป็นห้องสมุดดิจิทัลที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักวิชาการ ในโลกดิจิทัลที่ผู้รับสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรี ซึ่งในบางประเทศได้ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยทั่วประเทศจัดตั้งคลังความรู้สถาบันขึ้น เพราะมีบทบาทสำคัญต่ออนาคตทั้งในแวดวงการศึกษาและสังคมการเรียนรู้อีกด้วย สำหรับในประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยที่ให้ความสนใจต่อคลังความรู้สถาบัน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย เป็นต้น เนื่องจาก คลังความรู้สถาบัน เป็นแหล่ง

ของการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านระบบออนไลน์ และเป็นการนำเสนอผลงานการวิจัยและผลงานทางวิชาการของสถาบันอีกวิธีหนึ่ง ถือว่าเป็นการสร้างโอกาสสำหรับการสงวนรักษาสื่อดิจิทัลคลังความรู้สถาบัน จึงเป็นการบริการสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาและชุมชนการวิจัย ไม่ว่าสารสนเทศจะจัดเก็บ จัดการและเผยแพร่ในรูปแบบใด ความสามารถในการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนถือว่ามีค่าสำคัญสูงสุด เพราะความรู้จะมีคุณค่าเมื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับคลังความรู้สถาบัน จึงเป็นแนวคิดของการเข้าถึง การสงวนรักษา และการใช้ประโยชน์จากเอกสารทางวิชาการของสถาบันอย่างยั่งยืน ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนความพลังและความรุ่งเรืองทางวิชาการ จึงมีความสำคัญและท้าทายที่จะนำแนวคิดนี้ไปสู่การปฏิบัติ เพราะจะมีผลกระทบต่อบทบาทของห้องสมุดทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

นอกจากนี้ อติพร เกิดเรือง (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล” ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์กรประกอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และผลิตภาพที่มีคุณภาพสูง 2) การเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้จากยุคเดิมสู่ยุคดิจิทัลต้องจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต เน้นการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเองโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ตามหลักสูตร และมุ่งการวัดผลและประเมินผลเพื่อดูการพัฒนาการมากกว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ 3) การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องคำนึงถึงการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เน้นการสร้างสรรคปรับแต่งการเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน เน้นการใช้เครือข่ายออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้ สร้างสถานการณ์ จำลองให้ผู้เรียนพบประสบการณ์จริง เนื้อหาการเรียนรู้ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ สามารถสร้างองค์ความรู้ แบ่งปันความรู้และเนื้อหาผ่านเครือข่ายออนไลน์ และส่งเสริมความรู้ในโลกแห่งการทำงานมากขึ้น

ในมุมมองของ เบรน วอลเลซซ์ (Brain, 2013) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากสื่อออนไลน์ ที่เกิดขึ้นกับเด็กในอเมริกัน ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำทางการศึกษา เทคโนโลยีและการเมือง ก็ยังต้องเผชิญกับผลกระทบของสื่อดิจิทัลซึ่งเป็นปัญหาต่อสังคม โดยเด็กมีการใช้สื่อดิจิทัลไปในทางที่ผิด ใช้เวลากับสื่อออนไลน์มากเกินไป โดยพบว่าร้อยละ 42 ของเด็กอเมริกันที่อายุต่ำกว่า จนถึง 8 ปี นั้นมีอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องนอน ซึ่งส่งผลให้เด็กใช้เวลาในการชมรายการโทรทัศน์ถึง 53 นาทีต่อวัน แต่กลับใช้เวลาในการอ่านหนังสือเพียง 23 นาทีต่อวัน ในอเมริกาต่างตระหนักและกังวลมากต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากสื่อและเทคโนโลยี โดยร้อยละ 73 ของผู้ปกครองบอกว่า เขาจะใส่ใจต่อการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็กให้มากขึ้น รวมไปถึงผลกระทบด้านลบทั้งหลายที่จะเกิดจากโซเชียลมีเดีย อาทิ การละเมิดความเป็นส่วนตัว ปัญหาพฤติกรรมทาง

เพศ ความรุนแรงในโลกไซเบอร์ การขโมยข้อมูลส่วนตัว ความก้าวร้าว และสองในสามของผู้ปกครองบอกว่า ลูก ๆ ของเขา คือกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อผลกระทบด้านลบจากสื่อออนไลน์ ซึ่งสิ่งที่เบรอนนำเสนอถึงผลกระทบด้านลบจากสื่อและเทคโนโลยี คือ ผลกระทบต่อสมาธิและการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งร้อยละ 42 ของผู้ปกครองเห็นตรงกันว่า ในปี 2020 คนรุ่นใหม่ที่มีการใช้เทคโนโลยีมาก ๆ จะส่งผลกระทบต่อระบบสมาธิและทักษะทางความคิด ทำให้ไม่สามารถทำอะไรนาน ๆ และครูชาวอเมริกันก็เชื่อว่าสื่อและเทคโนโลยีส่งผลอย่างมากต่อระดับสมาธิของเด็ก ทำให้เป็นเด็กที่มีสมาธิสั้นนั่นเอง เช่นเดียวกับการศึกษาของ นิพนธ์ ชาญอัมพร และ ธาตรี ใต้ฟ้าพูล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิตและความคิดเห็นต่อรายการโทรทัศน์ของเด็กที่เกิดในช่วงกลางทศวรรษที่ 90 ถึง ค.ศ. 2010 เรียกว่า digital natives เป็นกลุ่มคนที่อยู่ในเจนเนอเรชั่นแซด (generation z) ถือว่าเป็นกลุ่มคนที่เกิดมาในช่วงที่ต้องเผชิญกับความท้าทาย เช่น การก่อการร้าย สิ่งแวดล้อม และเป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ ตั้งแต่เกิด จึงทำให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ที่ใช้เชื่อมต่อกับสังคมทั่วโลก ทั้งในการเรียนรู้ ความเป็นโลกเสมือน ความยืดหยุ่น สมมติ ความฉลาดและความอดทนที่แตกต่างกัน การพัฒนาทางเทคโนโลยี ทำให้กลุ่มเจนเนอเรชั่นแซดมีความแตกต่างจากเจนเนอเรชั่นอื่น จากการแพร่กระจายของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้โลกไร้ขอบเขต เด็กใน เจนเนอเรชั่นนี้ จึงมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลได้เร็วกว่าเจนเนอเรชั่นอื่น ๆ รสนิยม การลอกเลียนแบบจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังทำให้โทรศัพท์สมาร์ทโฟน สื่อออนไลน์และอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อ จนส่งผลให้เด็กเจนเนอเรชั่นแซด เริ่มปฏิเสธสื่อโทรทัศน์มากขึ้น ให้ความสำคัญกับสื่อทางโทรทัศน์ลดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญ และเห็นว่าการรับชมโทรทัศน์มีความสำคัญน้อยกว่าการเล่นเฟซบุ๊ก

สุภารักษ์ จูตระกูล (2559) ที่ทำการศึกษาเรื่องครอบครัวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy) ของดิจิทัลเนทีฟ (Digital Natives) ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ พ่อแม่จะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และปรับตัวเพื่อช่วยชี้นำให้ดิจิทัลเนทีฟเดินไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพราะสื่อมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีความซับซ้อนมากขึ้น จึงต้องสร้างทักษะให้ดิจิทัลเนทีฟู้ใช้สื่อดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สามารถรู้เข้าใจและรู้สร้างสรรค์เพื่อเติบโตไปเป็นพลเมืองที่ดีในยุคดิจิทัลต่อไป ภายใต้กรอบของการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล นอกจากนี้ วิไลภรณ์ จิรวัดนเศรษฐ์ (2559) ได้เสนอให้เห็นว่า ในกระบวนการการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อให้เด็กรู้เท่าทันสื่อและสามารถอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีและสื่อมากมายที่พร้อมจะดึงเขาไปทางที่ไม่ถูกต้องดีงามควรประกอบไปด้วยการทำงานร่วมกันในลักษณะ 3 ประสาน คือ ผู้ปกครอง ครู และเด็ก โดยมีปัจจัยสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมให้รู้เท่าทันสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังให้

เด็กตระหนักถึงคุณและโทษของการใช้ชีวิตอยู่กับสื่อและเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชีวิตทั้งด้านการเรียน การดำรงชีวิต แนวคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า สื่อออนไลน์ ถึงแม้จะมีความสำคัญจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน แต่รูปแบบของการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ นั้น ยังมีปัจจัยอื่นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน สังคม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกด้านหรือระดับประเทศ ยังต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ สำหรับป้องกัน ควบคุม และกระตุ้น ให้เกิดการเรียนรู้ในสภาพที่เหมาะสม อันจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและยั่งยืนควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้ประเทศชาติเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขันในระดับนานาชาติต่อไปด้วยความร่วมมือของคนในชาติ การให้ความสำคัญในทุกๆระดับ สื่อออนไลน์เป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเรียนรู้ของคนในยุคสมัย ซึ่งความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ต้องใช้เครื่องมือผสมผสานในการเรียนรู้ และปรับตัวไปตามสภาพสังคมที่เป็นอยู่ ด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ตามที่นักวิชาการมากมายได้กล่าวไว้ เมื่อสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อชีวิต ความพร้อมของตัวบุคคลและทุกภาคส่วนเอง ก็ย่อมต้องใช้กลยุทธ์ผสมผสานกันเพื่อที่จะส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาชาติไปพร้อมกัน

แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุดยุคใหม่

แนวคิดห้องสมุดมีชีวิต

ห้องสมุดมีชีวิต เป็นแนวคิดที่มีต้นกำเนิดจากประเทศเดนมาร์ก เมื่อปี ค.ศ. 2000 แนวคิดนี้เกิดจากการหาวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมที่ประเทศเดนมาร์กและประเทศในยุโรป ซึ่งเป็นการให้ยืมหนังสือมนุษย์ (มนุษย์ที่เป็นอาสาสมัคร) ผ่านการสื่อสารด้วยวิธีการเล่าเรื่อง ให้ข้อมูลความรู้ และประสบการณ์จริง ทั้งยังสามารถพูดคุยโต้ตอบได้ โดยบรรณารักษ์จะเป็นผู้คัดเลือกหนังสือมีชีวิตอย่างระมัดระวัง จึงเป็นที่มาของหนังสือมีชีวิตและห้องสมุดมีชีวิตในเวลาต่อมา จึงถือได้ว่าห้องสมุดมีชีวิตเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง เพราะเป็นทั้งแหล่งความรู้และเป็นพื้นที่สำหรับการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนเรื่องราวซึ่งกันและกัน ทำให้หลายประเทศมีการนำแนวคิดนี้ไปใช้สำหรับประเทศไทย มีการนำแนวคิดเรื่องห้องสมุดมีชีวิตครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จนกระทั่งในปัจจุบันเป็นที่รู้จักในชื่อ ทีเคพาร์ค มาจากคำว่า Thailand Knowledge Park (TK Park) ที่มีความโดดเด่นในด้านสถานที่ที่มีความทันสมัย มีสื่อการเรียนรู้ที่ครบครัน และมีกิจกรรมที่ใกล้เคียงกับแนวคิดเดิมของห้องสมุดมีชีวิตมากที่สุด ยุพิน เตชะมณี (2554)

การวิจัยต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตและวิธีการสร้างสรรค์การเรียนรู้ ในรูปแบบอุทยานสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนและเป็น

พลังขับเคลื่อนการร่วมสร้างสรรค์สังคมการเรียนรู้ ชูติมา สัจจามันท์ (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้” ผลการวิจัยพบว่า การสร้างอุทยานการเรียนรู้ เพื่อตอบโจทย์และร่วมแก้ปัญหาด้านการศึกษาและสังคมของประเทศไทย การร่วมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีนโยบายระดับชาติและได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ มีบทบาทเป็นองค์กรที่สร้างปัญญาให้กับสังคมไทยในด้านการสร้างความรู้ การถ่ายทอดความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมหลัก 4 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งใช้แนวคิดห้องสมุดมีชีวิต โดยมุ่งเน้นความใหม่และทันสมัย ความสวยงาม ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความหลากหลาย ความเคลื่อนไหว และความสะดวก ในรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ใหม่ของห้องสมุด และก่อให้เกิดผลต่อสังคมเป็นที่ประจักษ์โดยเฉพาะด้านการสร้างนิสัยรักการอ่าน นักคิด นักอ่าน นักปฏิบัติ เป็นการจุดประกายความคิด แรงบันดาลใจ และความตื่นตัวที่จะเรียนรู้ อีกทั้งอุทยานยังเป็นสถานที่สำหรับศึกษาดูงาน สอนและฝึกงาน สอดคล้องกับ TK Park โดยสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2562) กล่าวไว้ในโครงการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาอุทยานการเรียนรู้ ไว้ว่า ห้องสมุดอนาคตจะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้รับบริการสามารถนำอุปกรณ์เข้ามาใช้งานได้อย่างอิสระ มีปลั๊กไฟและสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้บริการอย่างทั่วถึง ห้องสมุดอาจมีสตูดิโอสำหรับตัดต่อภาพและเสียงสำหรับผลิตสื่อห้องแกล็บหรือเมกเกอร์สเปซที่มีเครื่องมือแบบง่าย ๆ ไปจนถึงเครื่องมือที่ซับซ้อน มีผู้เชี่ยวชาญคอยสอนหรือควบคุม เช่น เครื่องตัดเลเซอร์ เครื่องพิมพ์สามมิติ ขึ้นอยู่กับความสนใจหรือเป้าหมายของผู้รับบริการและห้องสมุดเป็นหลัก

ความสำเร็จของห้องสมุดมีชีวิตเกิดจากการบูรณาการองค์ความรู้ สหวิทยาการ มาบริหารจัดการแนวใหม่ ครอบคลุมการจัดทำยุทธศาสตร์แต่ละด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการปัญหาและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ การตลาด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล และการใช้ศักยภาพจากแหล่งความรู้ความเชี่ยวชาญจากหน่วยงานภายนอกจนสำเร็จด้วยพลังของกลุ่มคนทำงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และพลังเครือข่าย ความสำเร็จของการเกิดห้องสมุดมีชีวิต จึงเกิดจากการตกผลึกความรู้และประสบการณ์ นำมาสู่การเป็นต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตในรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ที่มีบทบาทเป็นห้องสมุด ศูนย์เรียนรู้และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม และด้านบริหารจัดการ ห้องสมุดจึงอาจเป็นการพัฒนาห้องสมุดห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนเพื่อสามารถให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอด

ชีวิตของประชาชน โดยผู้รับเป็นศูนย์กลางในบริบทของสังคม ไปสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านมิติห้องสมุดเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต (ชุตินา สัจจามันท์, 2554)

แนวคิดพื้นที่เกี่ยวกับห้องสมุดในอนาคต

พื้นที่แห่งการเรียนรู้

TK Park โดยสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวไว้ว่าห้องสมุดกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวของห้องสมุดทั่วโลก ที่ยังสามารถดำรงอยู่ได้ ในฐานะที่เป็นสถาบันของสังคมฐานความรู้ ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีการแปลงโฉม ปรับเปลี่ยนการให้พื้นที่ที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วม นักอนาคตวิทยาต่างเห็นตรงกันว่า ห้องสมุดอนาคตนั้น ไม่เพียงจะอำนวยความสะดวกในด้านการสืบค้น สารสนเทศและให้บริการทรัพยากรความรู้ อันถือเป็นภารกิจตามปกติแล้ว แต่ยังคงจะต้องให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น กับนวัตกรรมบริการที่สอดคล้องกับรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ของผู้รับในยุคดิจิทัลขณะเดียวกัน พื้นที่ทางกายภาพ (Physical Space) ก็ยังคงมีความสำคัญเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การพบปะแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ และการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้พื้นที่ห้องสมุดยุคใหม่ มิได้ถูกยึดครองด้วยชั้นหนังสือและหนังสือปริมาณมหาศาลอีกต่อไป แต่จะเปิดโล่งมากขึ้น และสามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างยืดหยุ่น ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งานตามความต้องการของผู้รับ ดังจะเห็นได้ในกรณีของห้องสมุดมหาวิทยาลัย จะมีพื้นที่หรือห้องสำหรับผู้รับงานกลุ่มขนาดเล็ก ไปจนถึงกลุ่มขนาดใหญ่ พร้อมทั้งด้วยอุปกรณ์จำเป็นสำหรับการประชุม พูดคุย หรือทำงานร่วมกัน หรือเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ออกแบบเฟอร์นิเจอร์ สำหรับนั่งพูดคุยในบรรยากาศสบาย ๆ ที่เรียกว่า Learning Commons หรือ Information Commons เปิดรับผู้คนในชุมชนเข้ามาพบปะสนทนา แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งรูปแบบการจัดการพื้นที่ดังกล่าว กำลังแพร่กระจายออกไปสู่ห้องสมุดประชาชน (สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562)

ห้องสมุดดิจิทัล

ห้องสมุดในยุคดิจิทัล จะมีจำนวนหนังสือน้อยลง แต่จะมีเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่คอยสนับสนุนให้ผู้รับบริการได้มาใช้พื้นที่สำหรับรวมตัวกันเพื่อเสวนาได้อย่างเสรี โดยใช้พื้นที่เสมือนเป็นบ้านที่สาม ดังที่ จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์ (2560) ได้กล่าวไว้คือ ห้องสมุดอนาคตควรจะต้องให้ความสำคัญกับนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ของผู้รับงานในโลกยุคดิจิทัล เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ห้องสมุดยุคใหม่ต้องใช้ประโยชน์จากพื้นที่ของตนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ พร้อมทั้งมุ่งส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ อันเป็นพื้นฐานของความสามารถในการใช้ความรู้ไปสร้างนวัตกรรมต่อไป

สอดคล้องกับ TK Park กล่าวไว้ว่า ผู้รับบริการสามารถเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและแบ่งปันความรู้ได้นอกจากนี้ ห้องสมุดควรมีการจัดเก็บทรัพยากรที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเพื่อเชื่อมโยงระหว่างโลกดิจิทัลกับพื้นที่หรือประวัติศาสตร์ได้ โดยเฉพาะข้อมูลความรู้ที่ไม่สามารถค้นได้ในอินเทอร์เน็ต เช่น การนำเสนอสื่อด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนในรูปแบบของสื่อด้วยเทคโนโลยีผ่านทางหน้าจอ (สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562)

ห้องสมุดอนาคต

ห้องสมุดยุคใหม่ในฐานะแหล่งเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นพื้นที่สร้างปฏิสัมพันธ์ทางความคิด สร้างความกลมกลืนระหว่างผู้คนอันหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นแหล่งก่อกำเนิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเกิดเศรษฐกิจใหม่ (New economy) การวางบทบาทห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ให้เป็นหนึ่งในกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจของเมือง พื้นที่ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้จะเป็นที่มาของการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ ผู้สร้างสรรค์และผู้คิดค้นนวัตกรรม อันจะนำมาซึ่งความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ดังเช่นห้องสมุดทั่วโลกที่พยายามเปลี่ยนบทบาทห้องสมุดให้เป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในยุคใหม่ ผ่านพื้นที่ทางกายภาพ โดยเชื่อมโยงกับโลกดิจิทัลเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางความคิด (วัฒนชัย วินิจจะกุลและคณะ, 2564) ดังตัวอย่างห้องสมุดยุคใหม่ที่เปิดให้บริการในรอบ 20 ปี

แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ได้ดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ซึ่งมีการกล่าวถึงในช่วงทศวรรษที่ห้า ในการที่จะก้าวสู่มหาวิทยาลัยเพื่อนวัตกรรมและสังคม อันจะพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่เข้มแข็งและการเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในภูมิภาคเอเชีย มีการส่งเสริมการเชื่อมโยงการเรียนการสอนกับการวิจัย โดยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนางานวิจัย งานสร้างสรรค์ ผลงานและนวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ไปสู่ระดับนานาชาติ เพื่อตอบสนองเชิงบูรณาการของประเทศ และยกระดับศักยภาพของชุมชน โดยมีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อที่จะเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมและสังคม เป็นเลิศทางวิชาการ และเป็นหลักในการพัฒนาภาคใต้และประเทศ เพื่อเป็นแกนหลักในการรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างกลไกการทำงานเชิงรุก ด้านประสิทธิภาพที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการมุ่งเน้นให้พัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการสารสนเทศและองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีแนวทางดังนี้ 1) พัฒนาระบบสารสนเทศและพัฒนาเทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ไปสู่ระบบ Smart learning สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการกิจต่าง ๆ 3) เชื่อมโยงระบบข้อมูลสารสนเทศ จากระดับคณะ หน่วยงานและระดับวิทยาเขต นำไปสู่การสังเคราะห์ตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ด้วยระบบสารสนเทศทางการบริหาร และ 4) สร้างระบบคลังความรู้ และระบบในการจัดการทรัพยากรองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ประชากรสามารถเข้าถึงทุกกลุ่ม (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2560)

มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544

การศึกษครั้งนี้ ได้นำมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, 2544, หน้า 1 – 11) มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควบคู่กับการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล โดยต้องการศึกษาแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จึงได้ใช้มาตรฐานของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามาเป็นเกณฑ์ในการพัฒนา และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) และพันธกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันในทุกมิติของการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ในยุคสื่อออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต กรณีศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ปัจจุบันรูปแบบการศึกษาและการเรียนรู้มีความก้าวหน้าและหลากหลายเป็นอย่างมาก ซึ่งความก้าวหน้าเกิดจากการพัฒนาที่มีปัจจัยหลายประการ ทั้งด้านเทคโนโลยี ด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม หรือแม้แต่ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร และการเชื่อมต่อเครือข่าย การศึกษาในปัจจุบันมีความกว้างขวางและทั่วถึงในทุกระดับ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาอย่างอิสระ มีอยู่อย่างแพร่หลาย ทำให้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยเฉพาะองค์กรที่เป็นแหล่งเรียนรู้เดิม เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวให้รองรับต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป ดังที่บิล เกตส์ ได้ทำนายไว้ คือ สารสนเทศบนปลายนิ้ว เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน ทำให้ห้องสมุดได้รับผลกระทบ รวมทั้งทิศทางและบทบาทของห้องสมุดในอนาคตต้องแข่งขันกับเทคโนโลยี ปรากฏการณ์นี้นำไปสู่กระบวนการไตร่ตรอง แสวงหา และออกแบบห้องสมุดแนวทางใหม่ในการสร้างสถาบันที่ตอบสนองความต้องการรูปแบบใหม่ ๆ ในฐานะสถาบันที่สนับสนุนการเรียนรู้ (TK Prak, 2558) มาตรฐานห้องสมุดสถานอุดมศึกษาตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองและการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งหวังให้สถาบันอุดมศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดมาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ไว้ 8 ด้าน ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544)

1. ด้านโครงสร้างและการบริหาร

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรมีสถานภาพเท่าหน่วยงานทางวิชาการระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา กำหนดนโยบายในการบริหารงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แบ่งหน่วยงานและระบุนายงานการบังคับบัญชาไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหารขึ้นตรงต่อผู้บริหารสูงสุดของสถาบันอุดมศึกษา และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารและกรรมการในชุดต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัด ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรมีคณะกรรมการกำหนดนโยบาย ติดตาม ประเมินผลให้เป็นไปตามที่นโยบายกำหนดและมีหน้าที่กำกับดูแลงานบริหารงานห้องสมุด ให้สอดคล้องกับนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านงบประมาณและการเงิน ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

คุณสมบัติ ประเภท และจำนวนของบุคลากรของห้องสมุด มีเพียงพอต่อการพัฒนาห้องสมุด และให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การพิจารณาจำนวนและคุณสมบัติของบุคลากรให้คำนึงถึงจำนวนและขอบเขตของ

กระบวนการทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ และลักษณะของการบริการ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา

4. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบให้ครบถ้วนตามความจำเป็นและต่อเนื่อง เพื่อสนองตอบภาระหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดเก็บเป็นระบบ การสืบค้นที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และต้องมีหลักเกณฑ์การเพิ่มจำนวนทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษา

5. ด้านอาคาร สถานที่ และครุภัณฑ์

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรตั้งอยู่ในที่สะดวกสำหรับผู้รับ มีสัดส่วนเป็นเอกเทศ มีพื้นที่สำหรับจัดเก็บทรัพยากรอย่างเพียงพอ เหมาะสมกับลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศ จำนวนนักศึกษา บุคลากรและเนื้อที่ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงเนื้อที่สำหรับการจัดเก็บและบริการโสตทัศนวัสดุ เนื้อที่สำหรับการค้นคว้า การสอน และเครื่องมืออุปกรณ์ในการให้บริการประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุด

6. ด้านการบริการ

การบริการต้องมุ่งส่งเสริมให้ผู้รับได้รับความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการ เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และโทรคมนาคมที่จำเป็น เพื่อช่วยให้ผู้รับเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว ครบถ้วนตามความต้องการ โดยต้องจัดให้มีการปฐมนิเทศ การสอนการค้นคว้าทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนการช่วยค้นคว้าและให้คำปรึกษาทางวิชาการ จัดให้มีการบริการยืม - คืน อย่างเสมอภาคตามสิทธิที่ควร ด้วยการกำหนดระเบียบที่ชัดเจน มีบริการสืบค้นผ่านเครือข่าย มีเวลาในการเปิดให้บริการอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสม มีการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ และส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันเพื่อให้มีการใช้อย่างกว้างขวางและประหยัด

7. ด้านความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

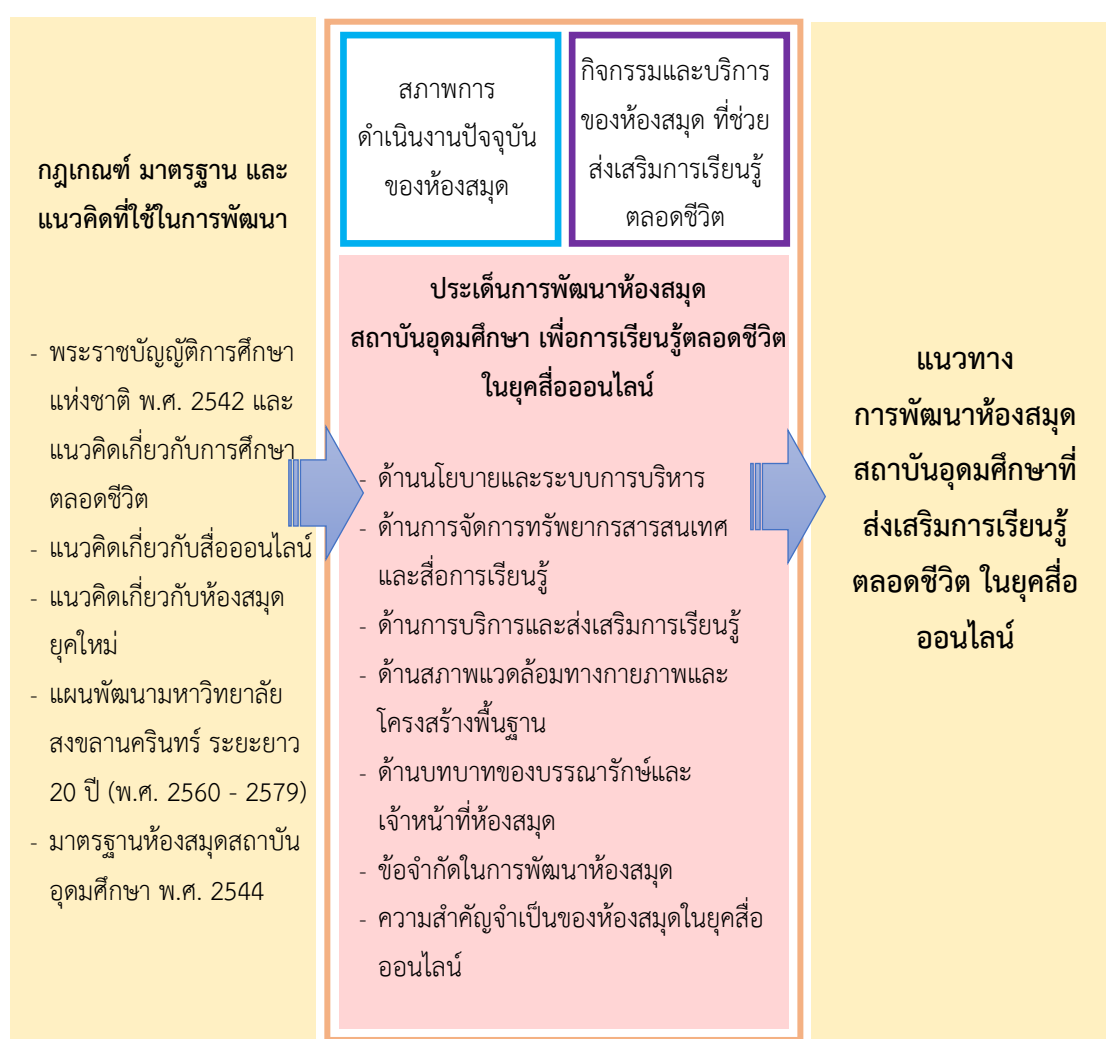
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมือ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยีร่วมกัน โดยคำนึงถึงหลักการประหยัดและประสิทธิภาพของบริการ

8. ด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบการประเมินคุณภาพ ตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของชาติ และสอดคล้องการจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต แนวคิดสื่อออนไลน์ มาใช้ในการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดและกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคสื่อออนไลน์ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้วิจัยจึงได้สร้างเป็นกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

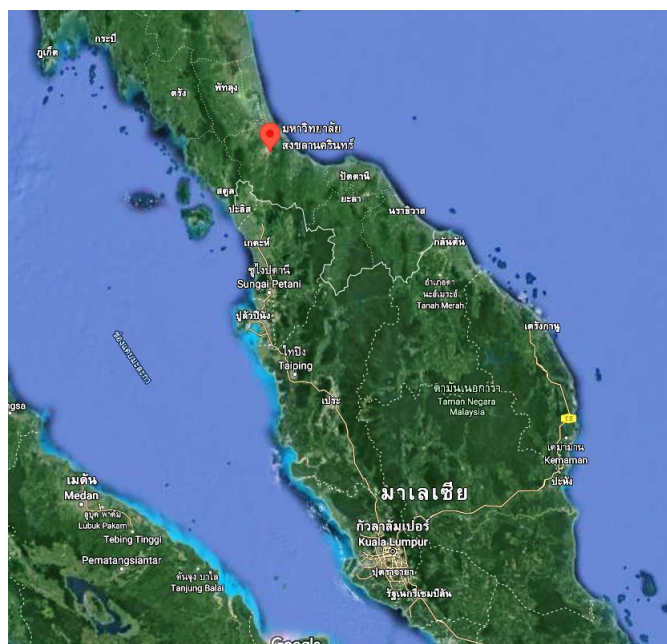
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการวิจัย โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลสภาพการดำเนินงานและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของห้องสมุด 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบรายบุคคล (Indept interviews) และ 3) ขั้นตอนการวิเคราะห์ วิพากษ์ สรุป และประเมินผล ด้วยวิธีการเชิงพรรณนา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดต่อไป โดยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาพื้นที่แบบเจาะจง คือ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ตั้งอยู่ที่ชั้น 3 - 7 อาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ถือเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของภาคใต้ เริ่มก่อตั้งที่ตำบลรูสมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เมื่อปี พ.ศ. 2509 ในระยะแรกใช้ชื่อว่า "มหาวิทยาลัยภาคใต้" (University of southern Thailand) ต่อมาในเดือนกันยายน พ.ศ. 2510 ได้รับพระราชทานชื่อว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (Prince Of Songkla University) และมีการก่อสร้างมหาวิทยาลัยที่ศูนย์ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2512 ปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีคณะที่เปิดสอนหลากหลายสาขาวิชา แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายในสาขาวิชาชีพของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งความหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนา เชื้อชาติ อาชีพ ระดับการศึกษา และสถานภาพ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค คือ ภาคใต้ และมีวิทยาเขตที่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วภาคใต้ สามารถขยายโอกาสความร่วมมือด้านการเรียนการสอน การวิจัยกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน ทั้งยังมีเครือข่ายด้านการเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ พร้อมบุคลากรที่มีความหลากหลายทางสาขาวิชา มีบทบาทการเป็นแกนนำของแม่ข่ายสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ตอนล่าง ทำให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาคน ขับเคลื่อนสังคม ส่งเสริมให้เกิดภูมิปัญญา อาชีพ นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ ๆ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2560) อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่ในภูมิภาคให้ความสำคัญกับการศึกษาและการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ

ดังนั้น หากสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีส่วนในการพัฒนาเยาวชน และประชาชน ทั้งในชุมชน ภูมิภาคและประชาคมอาเซียน จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาชาติ ที่มีภูมิประเทศเชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ มีทั้งนักธุรกิจ นักท่องเที่ยว นิสิตนักศึกษา ที่เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จึงเหมาะสมกับการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเพิ่มพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้และการใช้สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมสูงสุด ดังแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อนวัตกรรมและสังคม ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาภาคใต้และประเทศ มุ่งสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำ 1 ใน 5 ของอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2570 (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2560)

ภาพที่ 2 แผนที่ตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ที่มา : Google maps (เข้าถึงได้จากเว็บไซต์ <http://maps.google.com>), 2564

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และผู้บริหารของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร จำนวน 5 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้บริหารตามสายบังคับบัญชา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายขององค์กรไปสู่เป้าหมายสูงสุด

กลุ่มที่ 2 บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 20 คน แบ่งเป็น บรรณารักษ์ 10 คน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดระดับปฏิบัติการของแต่ละฝ่าย จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มที่ 3 ผู้รับบริการ ประกอบด้วย อาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา บุคลากรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และประชาชนทั่วไปที่มาใช้บริการห้องสมุด จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ประกอบด้วย คำถาม 3 ข้อ ดังนี้

1.1 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เรื่องการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ การจัดบริการ และบทบาทของห้องสมุดในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) ด้านนโยบายและระบบการบริหาร
- 2) ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้
- 3) ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้
- 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐาน
- 5) ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

1.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

1.3 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของห้องสมุดต่อการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. แบบสัมภาษณ์บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ประกอบด้วย คำถาม 4 ข้อ ดังนี้

2.1 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ การจัดบริการ และบทบาทของห้องสมุดในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) ด้านนโยบายและระบบการบริหาร
- 2) ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้
- 3) ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้
- 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- 5) ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

2.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

2.3 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของห้องสมุดต่อการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.4 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

3 แบบสัมภาษณ์ผู้รับบริการ ประกอบด้วย คำถาม 3 ข้อ ดังนี้

3.1 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ และบทบาทของห้องสมุดในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1) ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้
- 2) ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้
- 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- 4) ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

3.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของห้องสมุดในยุคสื่อออนไลน์

3.3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 วิธี ดังนี้

1. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เข้าไปสังเกตในประเด็นของบริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดให้บริการและพฤติกรรมของผู้รับบริการ ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกและภูมิทัศน์ภายในห้องสมุด

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) รายบุคคล ในประเด็นข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านนโยบายและระบบการบริหาร ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด รวมถึงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของห้องสมุดในยุคสื่อออนไลน์ และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้บริหาร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายผ่านเลขานุการผู้บริหารด้วยวาจา ทางโทรศัพท์ และทำหนังสือขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ หลังการนัดหมาย ผู้วิจัยได้เดินทางร่วมกับผู้ร่วมสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารด้วยตนเองตามเวลาที่นัดหมาย ผ่านการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ 1) เป็นผู้บริหารตามสายบังคับบัญชาขององค์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายขององค์กรไปสู่เป้าหมายสูงสุด ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่าย 2) ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวาระมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปี

2.2 กลุ่มบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายด้วยวาจา และทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามเวลาที่นัดหมาย หรือตามความเหมาะสม ผ่านการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ ปฏิบัติงานในห้องสมุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2.3 กลุ่มผู้รับบริการ ผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาต และทำการขอเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามความเหมาะสม ในขณะที่ผู้รับบริการกำลังใช้บริการห้องสมุด ผ่านการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ 1) เป็นสมาชิกของห้องสมุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี 2) มีการใช้บริการของห้องสมุดมากกว่า 10 ครั้ง

3. การรวบรวมข้อมูลเอกสาร (Documentary search) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 – 2562 และศึกษาถึงกิจกรรมที่มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของห้องสมุดในปัจจุบัน จากเอกสารหนังสือย้อนรอย 35 ปี หอสมุด

คุณหญิงหลงฯ รายงานผลการประกันคุณภาพประจำปี ข้อมูลบนเว็บไซต์ รวมทั้งจากการสังเกต สอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการดำเนินงานสภาพปัญหาเบื้องต้น และจากการสืบค้น รวบรวม เอกสารด้านวิชาการที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสถานการณ์พร้อมทั้งวิเคราะห์การดำเนินงานของหน่วยงาน ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ภายใน และกลยุทธ์ขององค์กรด้วยเครื่องมือ SWOT & TOWS Matrix เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สถานการณ์ การดำเนินงาน สภาพปัญหา พร้อมทบทวน กิจกรรมที่องค์กรได้ปฏิบัติ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดเชิงนโยบายที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ห้องสมุดมีบทบาทในการใช้สื่อทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากข้อมูล เอกสาร เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง และการ สัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล มีกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกับการลงพื้นที่เก็บข้อมูล จากการ สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยสอบถาม จากบุคคลที่มีความหลากหลาย เพื่อนำมาเรียบเรียง จัดหมวดหมู่ที่สอดคล้องและวิเคราะห์ข้อมูลเชิง พรรณนา เนื่องจากการเก็บข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนามีทั้งผู้บริหาร ผู้ให้บริการ และ ผู้รับบริการ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความหลากหลายด้วยอายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ เพื่อให้ได้มา ซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน น่าเชื่อถือ และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง สรุปผลการศึกษาดำเนินการ นำเสนอรูปแบบพรรณนา

การนำเสนอวิทยานิพนธ์

การนำเสนองานวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์” ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนา วิเคราะห์ควบคู่กับวิธีการสรุปประเด็นและการวิพากษ์ โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การวิจัย คำถามการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตการวิจัยและการนำเสนอผลการศึกษา

บทที่ 2 การทบทวนเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เนื้อหา ของมาตรฐาน พระราชบัญญัติ เอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด การส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต สื่อออนไลน์ และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้องสมุด

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลการดำเนินงานพื้นฐานของสนามวิจัย ผู้ให้ข้อมูล วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบ และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคของห้องสมุดและกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของห้องสมุดมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ และแนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปประเด็น วิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยและการวิพากษ์ ภายใต้กรอบแนวคิดและบริบทของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาร่วมกัน และอภิปรายผลการวิจัย เป็นแนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาให้เป็น แหล่งความรู้ที่คอยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับภูมิภาคและอาเซียน ตลอดจน ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทบทวนรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในยุคสื่อออนไลน์ รวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้เป็นห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ ซึ่งผลการศึกษานี้นำเสนอในรูปแบบการบรรยาย มีภาพและตารางประกอบ มีผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานจากเอกสาร และข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษากิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากเอกสาร สอบถาม และข้อมูลบนเว็บไซต์ของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้เป็นห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหาร บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และผู้รับบริการ

สภาพการดำเนินงานของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร

สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร เกิดจากนโยบายของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ในช่วง พ.ศ. 2516 – 2518) ที่ต้องการรวมห้องสมุดของคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ให้เป็นหอสมุดกลางเพียงแห่งเดียว เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 ในฐานะงานหอสมุดกลาง ต่อมามีการปรับเปลี่ยน และได้รับการยกฐานะให้เป็น ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ต่อมาได้รับการยกฐานะให้เป็นสำนัก และเปลี่ยนชื่อเป็น สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2550

ภาพที่ 3 อาคารเก่า “หอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร”
ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

ในปี พ.ศ. 2548 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้ก่อสร้างอาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ (อาคาร LRC) เพื่อให้เป็นที่ทำการใหม่ ซึ่งได้ดำเนินการย้ายในวันที่ 16 ตุลาคม 2555 และเปิดให้บริการ ณ อาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ ในวันที่ 13 พฤศจิกายน 2555 (สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2556)

ภาพที่ 4 อาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ (อาคาร LRC)
ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

ปัจจุบัน สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ตั้งอยู่ที่ชั้น 3 - 7 ของอาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ ประกอบด้วยพื้นที่ประมาณ 12,275 ตารางเมตร เทคโนโลยีและระบบสนับสนุน ได้แก่ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย ระบบประตูอัตโนมัติ ระบบจำหน่ายคูปองอัตโนมัติ ระบบการเติมโควตาการพิมพ์อัตโนมัติ และระบบ Online Reference: Ask a Librarian เป็นต้น

ภาพที่ 5 สภาพพื้นที่ให้บริการ

ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2561

สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญในการดำเนินงาน ได้แก่ พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ ห้องอบรมคอมพิวเตอร์ ห้องศึกษาเฉพาะกลุ่ม (Group Study Rooms) ห้องประชุม จำนวน 40 ที่นั่ง และ 80 ที่นั่ง ห้องฉายภาพยนตร์ จำนวน 112 ที่นั่ง ห้องหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน ห้องข้อมูล ห้องถิ่นภาคใต้ เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการศึกษาค้นคว้า แท็บเล็ตสำหรับอ่าน e-book เครื่องชมภาพยนตร์ Netflix เครื่องให้บริการยืมคืนอัตโนมัติ เป็นต้น

กฎหมาย/ระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนดและเกณฑ์ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีการดำเนินงานภายใต้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนดและเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ด้านกฎหมาย ประกอบด้วย พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และแก้ไขเพิ่มเติม 2545, 2553) พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (และแก้ไขเพิ่มเติม 2538, 2561) พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2559 และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2560

2) ด้านบริหารบุคลากร ประกอบด้วย ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2559 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2559 และข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลา

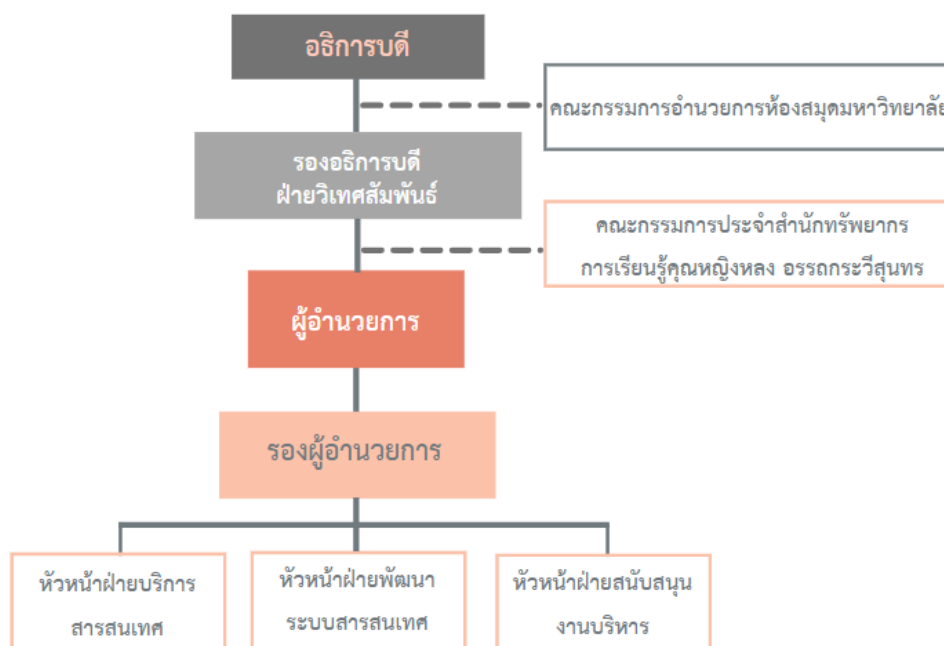
นครินทร์ ว่าด้วยการบริหารงานสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2551

3) ด้านมาตรฐานห้องสมุด ประกอบด้วย มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 มาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พ.ศ. 2558

4) ด้านการเงิน ประกอบด้วย ระเบียบการเงินและงบประมาณ กระทรวงการคลัง และ ระเบียบพัสดุสำนักนายกรัฐมนตรี

5) ด้านอาชีวอนามัย และความปลอดภัย ได้แก่ พ.ร.บ.ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554

ปัจจุบัน สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีโครงสร้างการบริหาร ดังนี้

ภาพที่ 6 โครงสร้างการบริหาร

ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถ
 กระวีสุนทร ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ SWOT & TOWS Matrix ในการวิเคราะห์กลยุทธ์ จับคู่ระหว่างปัจจัย
 ภายนอก (External Factors) และปัจจัยภายใน (Internal Factors) โดยแบ่งออกเป็น กลยุทธ์เชิง
 รุก กลยุทธ์เชิงรับ กลยุทธ์เชิงแก้ไข และกลยุทธ์ป้องกัน ดังตารางที่ 3

กลยุทธ์เชิงรุก วิเคราะห์จาก จุดแข็ง (Strengths) และโอกาส (Opportunities)

กลยุทธ์เชิงรับ วิเคราะห์จาก จุดอ่อน (Weakness) และอุปสรรค (Threats)

กลยุทธ์เชิงแก้ไข วิเคราะห์จาก จุดอ่อน (Weakness) และโอกาส (Opportunities)

กลยุทธ์ป้องกัน วิเคราะห์จาก จุดแข็ง (Strengths) และอุปสรรค (Threats)

ตาราง 2 ตารางวิเคราะห์กลยุทธ์ปัจจัยภายนอก ภายในขององค์กร

SWOT & TOWS Matrix	S-Strengths	W-Weaknesses
	<p>1. ด้านงบประมาณ เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับจึงมีงบประมาณแผ่นดินจัดสรรมาให้ในแต่ละปี อีกทั้งห้องสมุดมีรายได้จากการดำเนินงานประจำปีซึ่งนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อไป</p> <p>2. ความพร้อมด้านทรัพยากรสารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างทางกายภาพ</p> <p>3. ห้องสมุดมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 5 วิทยาเขต (PSULinet) และข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET)</p> <p>4. โครงสร้างการบริหารเอื้อต่อการพัฒนา</p> <p>5. มีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ มีเครือข่ายความร่วมมือเชื่อมโยงหลากหลายมิติ</p>	<p>1. ด้านคน บุคลากรมีทัศนคติไม่ตรงกัน การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กร</p> <p>2. เจ้าหน้าที่ด้าน IT มีไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วได้</p> <p>3. การศึกษาความต้องการ พฤติกรรมของผู้รับบริการเชิงลึกไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานอาจไม่ตรงต่อความต้องการของผู้รับบริการ หรือไม่ทันต่อสถานการณ์</p> <p>4. การบริการเชิงรุกไม่เพียงพอ เนื่องจากปัจจุบันห้องสมุดมีผู้รับบริการลดลงจึงต้องเพิ่มบริการเชิงรุกเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่ถูกใช้ให้เกิดประโยชน์</p> <p>5. เทคโนโลยีที่ใช้ในการดำเนินงานยังไม่ทันสมัย</p>
O-Opportunities	SO Strategies	WO Strategies
<p>1. มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง มีพลังในการขับเคลื่อนและต่อรองในแง่ของคู่ค้า</p> <p>2. เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป เนื่องจากเป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้มหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของภาคใต้</p> <p>3. มีลูกค้าหลัก คือ ผู้รับบริการที่เป็นประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรสายสนับสนุน</p>	<p>SO1 การใช้ความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดซื้อทรัพยากรและการแชร์ทรัพยากร สามารถประหยัดงบประมาณ และใช้งบประมาณที่มีอยู่ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป</p> <p>SO2 ใช้ชื่อเสียงอันเป็นที่รู้จักและความพร้อมด้านทรัพยากรที่มีอยู่ในการสร้างเครือข่ายระดับชุมชน เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยการถ่ายทอดความรู้หรือนำทรัพยากรที่มีไปสนับสนุนชุมชน อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและเกิดความคุ้มค่าต่อการใช้ทรัพยากร</p>	<p>ศึกษาพฤติกรรมของผู้รับบริการเชิงลึกมากขึ้น ทั้งกลุ่มผู้รับบริการหลักและประชาชนทั่วไป เพื่อจะได้จัดกิจกรรมและบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ และใช้เครือข่ายความร่วมมือที่มีอยู่ในการสนับสนุน แลกเปลี่ยนหรือแบ่งปันเทคโนโลยี เพื่อช่วยลดขั้นตอนในการพัฒนาเทคโนโลยี อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ</p>
T-Threats	ST Strategies	WT Strategies
<p>1. งบประมาณที่มีจำกัด ขึ้นอยู่กับการจัดสรรแต่ละปี</p> <p>2. เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำเนินการที่อาจเกิดภาวะล้าสมัย ไม่ทันต่อสถานการณ์</p> <p>3. เทคโนโลยีที่ทันสมัยส่งผลต่อเงื่อนไขการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ทำให้จำนวนผู้รับบริการลดลงอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. การสื่อสารของบุคลากร เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน</p>	<p>ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรมีทรัพยากรที่เปรียบพร้อมจำนวนมาก แต่ขาดแคลนบุคลากรสาย IT ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาองค์กร โดยเฉพาะในยุคสื่อออนไลน์ ซึ่งห้องสมุดมีความจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานมากขึ้น องค์กรควรพิจารณาสรรหาบุคลากรดังกล่าว หรือการนำเทคโนโลยีจากเครือข่ายความร่วมมือ หรือพิจารณาซื้อซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมมาใช้แทน</p>	<p>WT1 การศึกษาความต้องการ และศึกษาพฤติกรรมเชิงลึกของผู้รับบริการ จะช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนากิจกรรมและบริการเชิงรุกให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการในงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด</p> <p>WT2 เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ต้องใช้บุคลากรด้าน IT ที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง</p> <p>WT3 ผู้บริหารกำหนดและสื่อสารเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อลดช่องว่างในการเห็นต่าง เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายทิศทางเดียวกันทั้งองค์กร</p>

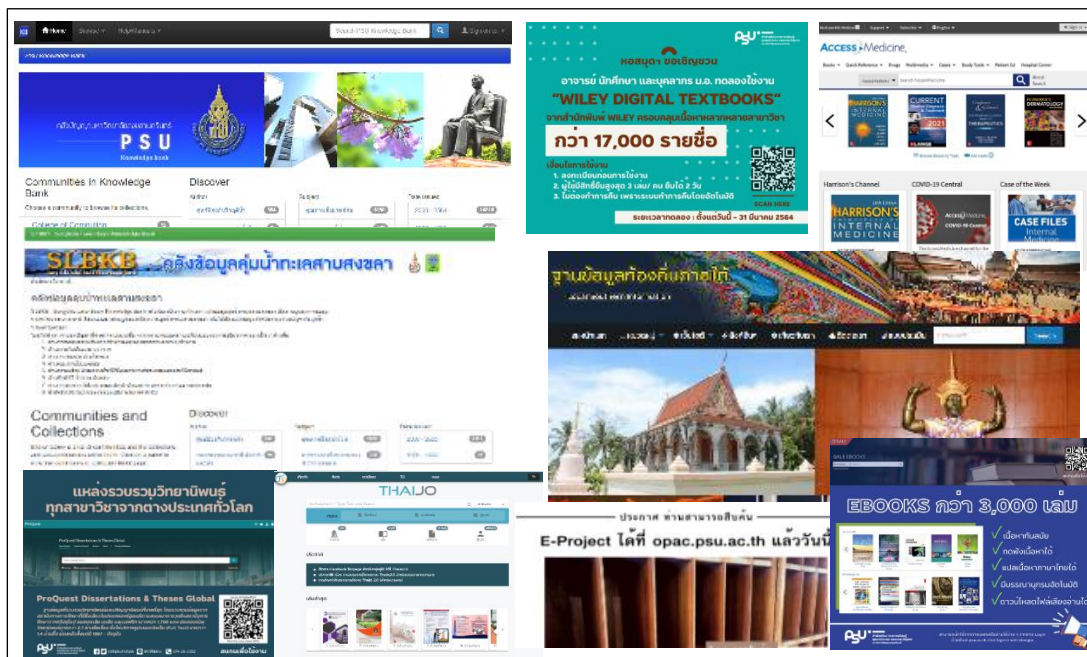
กิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีกิจกรรมและบริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ทั้งที่เป็นกิจกรรมตามภารกิจหลักและกิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกิจ ผู้วิจัยได้แบ่งตามหมวดหมู่ได้ 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรม ดังนี้

1. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วย

1.1 ทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ ได้แก่ ตำรา วารสาร ฐานข้อมูลต่าง ๆ สำหรับวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ให้บริการอยู่ในปัจจุบันประกอบด้วย วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-journals) จำนวนกว่า 6,000 รายชื่อ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Databases) จำนวน 38 ฐานข้อมูล วารสารวิชาการที่เข้าถึงได้แบบเสรี (Open Access) จำนวน 36 รายชื่อ นิตยสารออนไลน์ (magazines) จำนวน 2 รายชื่อ ได้แก่ Fortune และ Time นอกจากนี้ ยังมีคลังปัญญามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ถือเป็นแหล่งรวบรวม วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รายงานวิจัย ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมถึง ฐานข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้

จะเห็นได้ว่า สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ จำนวนมากมาย เพื่อรองรับการบริการที่หลากหลาย และสอดคล้องกับยุคสื่อออนไลน์ ด้านเนื้อหาที่มีความครอบคลุมหลากหลายสาขาวิชา นอกจากนี้ ยังมีการจัดการข้อมูลเพื่อให้อยู่ในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสื่อออนไลน์ และถือเป็นการส่งเสริมตลอดชีวิต โดยห้องสมุดได้มุ่งเน้นให้มีการบริการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลให้กับผู้รับบริการ ถึงแม้ผู้รับบริการจะไม่ได้เดินทางมายังห้องสมุด ก็สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยการใช้บริการออนไลน์ นอกจากนี้ ห้องสมุดยังมีการจัดการรวบรวมสารสนเทศที่เป็นฉบับพิมพ์ ผลงาน หรืองานวิจัยที่เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มาแปลงเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และมีแหล่งจัดเก็บ เพื่อให้ผู้รับบริการเข้าถึงได้ในแหล่งเดียว ถือได้ว่าเข้ามาใช้บริการออนไลน์ของห้องสมุดก็สามารถจะค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้

ภาพที่ 7 ทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์

ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

ตาราง 3 วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-journals) แบ่งตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน (ชื่อ)
Agricultural Science	248
Business, Economics, Finance & Accounting	356
Chemistry	294
Computer Science & Information Technology	121
Earth & Environmental Science	213
Health Sciences	2,314
Life Sciences	636
Mathematics & Statistics	228
Physical Sciences & Engineering	1,142
Social Sciences	853
Veterinary Science	18
จำนวนทั้งหมด	6,423

ตาราง 4 รายชื่อฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Databases)

Academic Search Complete	Emerald
ACM Digital Library	HeinOnline
ACS Publications	IEEE Xplore
American Association for Cancer Research (AACR)	JSTOR
BioMed Central	National Geographic Virtual Library
BMJ Journal Online	Nature Online
Business Source Complete	OVID
CINAHL Plus with Full Text	Oxford Journals (Medicine)
Computer & Applied Sciences Complete	Proquest Agricultural & Environmental Sciences
DOAJ (DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS)	Proquest Dissertations & Theses
Early Arabic Printed Books from British Library	Proquest Nursing & allied health
Education Research Complete	Science Direct
Emerald	SciFinder-N
HeinOnline	Scopus
IEEE Xplore	Springer Link
Computer & Applied Sciences Complete	The Cochrane Library
DOAJ (DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS)	Thieme e journal
Early Arabic Printed Books from British Library	Web of Science
Education Research Complete	Wiley Online library

ตาราง 5 รายชื่อวารสารวิชาการที่เข้าถึงได้แบบเสรี (*Open Access*)

AgEcon Search	Gateway for Free E-journals
Agricola	Highwire Press
AMS Journals	Hindawi
APS's Free Online Publication	IN-TECH Scientific Database
arXiv.org	Information Bridge
Bepress	ISIHighlyCited.com
Biology Direct	J-Stage
BioMed Central	Journal of Artificial Intelligence Research
BMC Medical Genetics	New York Journal of Mathematics
ChemIDplus	Open Science Directory
Cornell University	Plant Methods
D-Lib Magazine	PloS: Public Library of Science
Directory of Open Access Journals (DOAJ)	PubMed Central
Ecology and Society	Scientific Electronic Library Online
Economics Bulletin	T&F eBooks
EconPaper	The World Development Report
Electronic Journal	Theoretical Economics
Free Medical Journals	Theory and Applications of Categories

ตาราง 6 รายชื่อฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (*E-books*)

AccessMedicine	FreeBooks4Doctors
University (ANU)	GALE e Books
Bookboon	Google Books
Books@Ovid	HathiTrust Digital Library
CRCnetBASE	IET Digital Library
Ebrary	OpenBase
EBSCO eBooks	Thieme E-Book Library
Elsevier E-Book	Wiley Online Library

1.2 ทรัพยากรสารสนเทศฉบับพิมพ์ มีการจัดแบ่งหมวดหมู่ทรัพยากร และแยกประเภทหนังสือในการจัดวางในแต่ละชั้นของอาคาร ดังนี้

ชั้น 3 หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน หนังสือคุณธรรม หนังสืออิสลาม และการ์ตูน แม้จะเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา แต่บริการที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร จัดเตรียมเพื่อให้บริการนั้น ไม่ได้เน้นเฉพาะสารสนเทศที่เป็นวิชาการ แต่ยังให้ความสำคัญกับทรัพยากรสารสนเทศที่ให้ความสนุก เพลิดเพลิน ผ่อนคลาย ทั้งในแง่ของคุณธรรม ศาสนา และมีบริการรองรับสำหรับเด็กและเยาวชน ถือเป็น การปลูกฝังให้เกิดนิสัยรักการอ่านตั้งแต่ในวัยเด็ก นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกมิติอีกด้วย

ภาพที่ 8 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ ชั้น 3 (ห้องหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน)

ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2564

ชั้น 4 วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์ ทั้งที่เป็นวารสารปัจจุบัน และวารสารล่วงเวลา หนังสืออ้างอิง หนังสือวรรณกรรม นิยาย เรื่องสั้น ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จดหมายเหตุ ราชกิจจานุเบกษา และศูนย์อาเซียน ดร.ถนัด คอมันตร์ ที่ให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลของอาเซียน นอกจากนั้น ยังมีห้องข้อมูลภาคใต้ที่รวบรวมข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้ ทั้งในรูปแบบตำรา สิ่งพิมพ์ ไว้ในห้องจัดนิทรรศการข้อมูลท้องถิ่น พร้อมทั้งสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากฐานข้อมูล บนเว็บไซต์ <https://clib.psu.ac.th/southerninfo/> ได้อีกด้วย

สำหรับพื้นที่ในชั้น 4 ถือว่ามีบริการสารสนเทศที่มีความหลากหลายทั้งงานวิชาการ ความรู้ทั่วไป และความเพลิดเพลิน มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้รับบริการ เพราะเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการ วิชาชีพที่ทันสมัย ช่วยให้ผู้อ่านได้เรียนรู้เรื่องที่ตนเองสนใจ เช่น สภาพสังคม ความเป็นอยู่วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองของแต่ละยุคสมัยจะเห็นได้ว่า มีบริการที่หลากหลายมิติในด้านทรัพยากร ให้ทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน จรรโลงใจ รวมถึงงานวิชาการในรูปแบบบทความอยู่ในวารสารทั้งเก่าและใหม่ นิตยสารหลากหลายด้าน นวนิยายทั้ง

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รองรับผู้รับบริการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อีกทั้งมีข้อมูลที่เป็นเฉพาะของอาเซียน ให้บริการโดยศูนย์อาเซียน และข้อมูลเชิงลึกของภาคใต้ในห้องข้อมูลภาคใต้ที่ให้บริการโดยมีนิตรรศการและตัวอย่างของผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นจริง ซึ่งหากผู้ที่สนใจได้เข้าไปศึกษาก็จะได้เห็นและสัมผัสกับของจริงได้นั่นเอง

ภาพที่ 9 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ บริเวณ ชั้น 4
(ชั้นวารสาร ศูนย์อาเซียน ห้องข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้)
ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2564

ชั้น 5 หนังสือ ตำรา ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รองรับการเรียนรู้ในหลากหลายสาขาวิชา เป็นการส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้ให้กับนักศึกษา และผู้สนใจ ให้ได้รับความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับศาสตร์นั้น ๆ ได้ตลอดเวลา รองรับความรู้สำหรับผู้รับบริการทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ ห้องสมุดจึงมีส่วนช่วยให้ผู้รับบริการหรือผู้สนใจ ได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะทางปัญญา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพในการดำเนินชีวิตต่อไป อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและช่วยเพิ่มทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี

ภาพที่ 10 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ บริเวณ ชั้น 5
(ชั้นหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ)
ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2564

สำหรับหนังสือ ตำรา ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ห้องสมุดให้บริการ มีการจัดเรียงหมวดหมู่ตามระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน หรือ ระบบ L.C. แบ่งเป็น 20 หมวดใหญ่ โดยใช้อักษรโรมันตัวพิมพ์ใหญ่ A – Z ยกเว้น I O W X Y ผสมกับตัวเลขอารบิก ตั้งแต่เลข 1-9999 และเพิ่มจุดทศนิยมกับตัวเลข หมวดใหญ่ (Classes) ใช้ตัวอักษรโรมัน A – Z เป็นสัญลักษณ์แทนเนื้อหาของหนังสือแต่ละหมวด ซึ่งแต่ละหมวดหมู่มีเนื้อหาที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้รับบริการ ดังตาราง 7

ตาราง 7 การจัดเรียงหมวดหมู่หนังสือตามระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

อักษร	ใช้แทนเนื้อหาหมวด
A	ความรู้ทั่วไป (General Works)
B	ปรัชญา จิตวิทยา ศาสนา (Philosophy Psychology, Religion)
C	ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ (Auxiliary Sciences of History)
D	ประวัติศาสตร์ทั่วไป และประวัติศาสตร์โลกเก่า (History : General and Old World)
E-F	ประวัติศาสตร์ : อเมริกา (History : America)
G	ภูมิศาสตร์ โบราณคดี นันทนาการ (Geography, Antropology, Recreation)
H	สังคมศาสตร์ (Social Sciences)
J	รัฐศาสตร์ (Political Science)
K	กฎหมาย (Law)
L	การศึกษา (Education)
M	ดนตรี (Music and Books on Music)
N	ศิลปกรรม (Fine Arts)
P	ภาษาและวรรณคดี (Philology and Literatures)
Q	วิทยาศาสตร์ (Science)
R	แพทยศาสตร์ (Medicine)
S	เกษตรศาสตร์ (Agriculture)
T	เทคโนโลยี (Technology)
U	ยุทธศาสตร์ (Military Science)
V	นาวีศาสตร์ (Naval Science)
Z	บรรณานุกรม และบรรณารักษศาสตร์ (Bibliography, Library Science)

หมวด A ความรู้ทั่วไป ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป วารสาร สารานุกรม หนังสืออ้างอิงอื่น ๆ ซึ่งผู้รับบริการจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องทั่วไปที่ต้องการเรียนรู้

หมวด B ความรู้เกี่ยวกับปรัชญา การศึกษาทางจิตวิทยา ความงาม จริยศาสตร์ ศาสนา ทฤษฎี ความเชื่อ ลัทธิทางศาสนา และหลักปฏิบัติในกายต่าง ๆ ซึ่งเป็นความรู้ที่ผู้รับบริการจะได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา ศาสนา หรือใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องประกอบการศึกษา

หมวด C ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ทั้งปรัชญาทางประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์อารยธรรม โบราณสถาน เอกสารโบราณ ตัวเขียนโบราณ ปฏิทิน เวลา เจริญโบราณชีวประวัติบุคคล ผู้รับบริการจะได้รับความรู้ที่ตนเองสนใจหรือประกอบการเรียนการสอน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางปัญญาได้

หมวด D ความรู้ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทั่วไป ยกเว้นประวัติศาสตร์ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้รับบริการจะได้เรียนรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ที่ไม่สามารถเห็นได้จากยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังเป็นการเสริมสร้างจินตนาการให้กับผู้ที่สนใจเรียนรู้ในประวัติศาสตร์นั้น ๆ ได้อีกด้วย รวมถึงเป็นการสนับสนุนด้านการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ

หมวด E-F เป็นความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์อเมริกา ประวัติศาสตร์ทั่วไปของอเมริกา และสหรัฐอเมริกาทั้งภายในและนอกประเทศ ปัจจุบันถึงแม้ว่าการสื่อสาร หรือข้อมูลสามารถแพร่กระจายถึงกันได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งในข้อมูลประวัติศาสตร์จากหนังสือเก่า ๆ ผู้ต้องการข้อมูลที่ไม่สามารถหาได้จากบนเว็บไซต์ ก็เป็นทางเลือกหนึ่งของผู้ที่ต้องการศึกษาข้อมูลดังกล่าวได้

หมวด G เป็นความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ โบราณคดี นันทนาการ ผู้รับบริการสามารถสืบค้นข้อมูลที่นอกเหนือจากข้อมูลบนเว็บไซต์ ซึ่งหนังสือถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือพอสมควร เนื่องจากผ่านการคัดกรองจากสำนักพิมพ์

หมวด H ความรู้ด้านสังคมศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันมีความจำเป็นอยู่มาก เนื่องจากมีความสอดคล้องกันหลายมิติ ทั้งการเมืองการปกครอง มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลความรู้ด้านสังคมศาสตร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมวด J ความรู้เกี่ยวกับรัฐศาสตร์ เป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ผู้สนใจศึกษาหนังสือในหมวดนี้จะได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการเมือง กิจกรรมของรัฐบาล กฎหมาย นโยบาย และแนวคิดที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

หมวด K ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ ทั้งกฎหมายทั่วไปของประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศ ทำให้ผู้รับบริการที่นอกเหนือจากนักศึกษา นักกฎหมายแล้ว ยังเป็นการให้ความรู้กับผู้ที่ไม่ได้เรียนด้านกฎหมายมาโดยเฉพาะก็สามารถมาศึกษาเพื่อให้เข้าใจกฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

หมวด L ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา และประวัติการศึกษา ทฤษฎีและการปฏิบัติ จิตวิทยาการศึกษา การสอน รูปแบบการศึกษา รวมถึงตำราทั่วไปที่มีขอบเขตกว้าง ทำให้ผู้รับบริการที่สนใจหรือนักศึกษา ได้เข้าใจถึงในการศึกษา จิตวิทยาของครู หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบุตรหลานได้

หมวด M เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านดนตรี ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องราวทางดนตรี โน้ตเพลง ทฤษฎี และการสอนทางดนตรี ผู้รับบริการจะเป็นผู้ที่ศึกษาต่อ หรือผู้ที่สนใจทางด้านการดนตรี ซึ่งผู้ศึกษาจะได้รับความสุข ความจริงใจและทักษะ ความรู้ด้านดนตรี

หมวด N ความรู้เกี่ยวกับศิลปกรรม ประกอบด้วย เรื่องเกี่ยวกับนิทรรศการ การแสดงสถาปัตยกรรม ปฏิมากรรม และศิลปะที่เกี่ยวข้อง งานกราฟิก การวาด และการออกแบบ จิตรกรรมการแกะสลัก ภาพพิมพ์ และศิลปกรรมประยุกต์ทางอุตสาหกรรม การตกแต่ง เครื่องประดับ ซึ่งเป็นความรู้แนวศิลปะ ที่ช่วยให้ผู้ศึกษาได้มีความรู้ในด้านที่ตนเองสนใจหรือด้านที่ศึกษา

หมวด P ความรู้ด้านภาษาและวรรณคดี ครอบคลุมหลายภาษา ผู้รับบริการสามารถเลือกเรียนรู้ในภาษาที่ตนเองสนใจ หรือใช้ในการศึกษาต่อ ได้เพิ่มพูนทักษะทางภาษาอันจะส่งผลต่อตัวบุคคลที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษา เป็นโอกาสของผู้เรียนรู้ที่เปิดกว้างให้ผู้ต้องการศึกษา หัดพูด หัดเขียน ในภาษาของประเทศต่าง ๆ ได้ศึกษาตามความสนใจได้

หมวด Q ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ธรณีวิทยา ธรรมชาติวิทยา พฤกษศาสตร์ สัตว์ศาสตร์ กายวิภาค สรีรศาสตร์ บัณฑิตวิทยา ความรู้ในหมวดนี้ ครอบคลุมเนื้อหาที่หลากหลายสาขา สอดคล้องกับผู้เรียน นักศึกษา นักวิจัยและอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เอง ได้ใช้ในการเรียนการสอน นอกจากนี้ผู้รับบริการหรือผู้สนใจก็สามารถมาหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการในหมวดนี้ได้อย่างอิสระ เนื่องจากห้องสมุดมีจัดเตรียมไว้บริการอย่างเพียงพอ

หมวด R แพทยศาสตร์ ประกอบด้วยเรื่องทั่วไปทางการแพทย์ อายุรเวช เวชศาสตร์ ศัลยกรรม จักษุแพทย์ หู หลอดลม คอ นรีเวชวิทยา ทันตแพทย์ ผิวหนัง อายุรแพทย์ เภสัชวิทยา และ สารตัวยา รวมถึงด้านการพยาบาลศาสตร์ รังสี ซึ่งผู้รับบริการส่วนใหญ่ที่ใช้บริการในหมวดนี้ จะเป็นนักศึกษาและบุคลากรทางการแพทย์อันจะเป็นคุณค่าต่อการการเรียนการสอน และการรักษาผู้ป่วยในอนาคต

หมวด S เกษตรศาสตร์ เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านการเกษตร พืช สัตว์ และ อุตสาหกรรมเกี่ยวข้อง เช่น การทำเกษตรกรรมทั่วไป ดิน ปุ๋ย การจัดการไร่นา การเพาะปลูก ไร่นา สวนผลไม้ การจัดการสวน สวนสาธารณะ แมลงและโรค ป่าไม้ ปศุสัตว์ และสัตว์แพทย์รวมถึงการประมง ลำสัตว์ และเครื่องป้องกัน ซึ่งปัจจุบันประชาชนก็หันไปทำการเกษตรจำนวนมากเพื่อพึ่งพา

ตนเอง ครอบครัว และเป็นรายได้เสริมหรือรายได้หลักของครัวเรือน เนื้อหาหมวดนี้จึงมีส่วนช่วยในการเรียนรู้และการส่งเสริมวิชาชีพไปพร้อมกัน

หมวด T เทคโนโลยี ที่ปัจจุบันมีความจำเป็นต่อคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุม เรื่องเทคโนโลยีทั่วไป และวิศวกรรมการก่อสร้าง วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้าและอุตสาหกรรม รถยนต์และเครื่องบิน อุตสาหกรรมเหมืองแร่ เทคโนโลยีทางเคมี การถ่ายภาพ โรงงานผลิตภัณฑ์ การค้าที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรม คหกรรมศาสตร์ ซึ่งนอกเหนือจากนักศึกษาที่ใช้ในการเรียน ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องก็สามารถหาความรู้เพิ่มพูนในหมวดเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

หมวด U เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของกิจการทหาร ยุทธศาสตร์ กองทัพ การจัดทำคลัง กองทัพ การกระจายกำลังพล สำหรับเนื้อหาในหมวดนี้จะเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้สนใจ แต่ก็ยังมีทรัพยากรให้ศึกษาหาความรู้ได้ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันมีผู้นำประเทศเป็นฝ่ายการทหาร จึงอาจมีผู้สนใจเกี่ยวกับการทหารเข้ามาศึกษาข้อมูลเบื้องต้น หรือข้อมูลที่ไม่มีบนโลกออนไลน์เพิ่มเติมได้

หมวด V นาวิกศาสตร์ เกี่ยวข้องกับการทหารเรือ เนื้อหาในหมวดนี้อาจจะมีผู้ที่มีความรู้ หรือผู้สนใจไม่มากนัก แต่หากสนใจก็สามารถเข้ามาหาอ่านได้ในห้องสมุด เพื่อเพิ่มพูนความรู้ หรือเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่กำลังตัดสินใจในอาชีพก็สามารถเรียนรู้เป็นข้อมูลเบื้องต้นได้

หมวด Z บรรณานุกรมและบรรณารักษศาสตร์ เกี่ยวข้องกับบรรณานุกรมและบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ นอกจากการเข้ามาศึกษาความรู้ในหมวดนี้ในห้องสมุดแล้ว หากไม่เข้าใจก็สามารถใช้บริการจากเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ได้ทันที และสำหรับการเขียนบรรณานุกรม ตามหลักที่ถูกต้องก็จะมีบริการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่ตลอดเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย และรูปแบบข้อมูล โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยก็ถือได้ว่ายังมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการผลิตผลงานวิจัยอยู่ตลอดเวลา

ชั้น 6 สื่อโสตทัศน์ รูปแบบของซีดี ดีวีดี ทั้งที่เป็นสื่อการเรียนการสอน ภาพยนตร์ หนังสือวีซีดีรวมถึงมีบริการสตรีมมิง (Netflix) ที่นำเสนอความบันเทิงหลากหลายครบรส ทั้งรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ อนิเมะ สารคดีที่ชนะรางวัล เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมี วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และปริญญาานิพนธ์ อีกด้วย

ซึ่งจากบริการข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้รับบริการจะได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ผ่อนคลายจากการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นที่พึ่งยามพักผ่อนสำหรับผู้รับบริการ นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยรูปแบบต่าง ๆ ที่นักศึกษา นักวิจัยหรือผู้สนใจสามารถศึกษาได้จากงานวิจัยจำนวนมากที่ห้องสมุดรวบรวม และจัดหมวดหมู่ไว้ให้ ถือเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ และสอดคล้องกับภารกิจของ

มหาวิทยาลัยในการมุ่งเน้นให้พัฒนางานวิจัยอย่างต่อเนื่อง ผู้รับบริการที่เข้ามาศึกษาจะได้ความรู้คุณค่าจากผลการวิจัยและประสบการณ์ของงานวิจัยที่ผ่าน ๆ มา

ภาพที่ 11 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ บริเวณ ชั้น 6 (ห้องสื่อสตัทส์)
ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2564

ชั้น 7 ห้องเก็บหนังสือเก่า ใช้สำหรับเก็บหนังสือ ตำราฉบับพิมพ์ ตั้งแต่อดีต จนถึงปี พ.ศ. 2530

การจัดเก็บ คัดแยกหนังสือฉบับเก่า เป็นบริการที่ห้องสมุดยังคงสำรองไว้ สำหรับกรณีผู้รับบริการที่ยังจำเป็นต้องการเนื้อหาจากหนังสือเก่า ๆ เช่น ทฤษฎีต่าง ๆ สำหรับการคัดแยกหนังสือฉบับเก่าที่มีผู้มาใช้บริการน้อย ออกจากชั้นหนังสือที่ใหม่กว่า (ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2530 – ปัจจุบัน) เป็นการช่วยลดเวลาให้ผู้รับบริการได้ค้นหาทรัพยากรได้ง่ายขึ้น

ภาพที่ 12 กิจกรรมและบริการด้านทรัพยากรสารสนเทศ บริเวณ ชั้น 7 (ห้องเก็บหนังสือเก่า)
ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2564

นอกจากนี้ มีการดำเนินการตามนโยบายของผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ได้รับความร่วมมือจาก สำนักการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ ที่ได้เริ่มดำเนินการโครงการ PSU MOOC ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด ครอบคลุมหลากหลายสาขาวิชา เพื่อรองรับรูปแบบการเรียนรู้ในอนาคต ซึ่งผู้รับบริการสามารถเข้าใช้ บริการผ่านหน้าเว็บไซต์ของห้องสมุด หรือช่องทาง <https://mooc.psu.ac.th/>

ภาพที่ 13 โครงการ PSU MOOC (แหล่งเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด)
ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

2. ด้านบริการ ที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย

2.1 บริการยืมคืน บริการให้ยืม ยืมต่อ คืนและจองทรัพยากรสารสนเทศด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (ALIST) ซึ่งผู้รับบริการสามารถใช้บริการได้ด้วยตนเองผ่าน 3 ช่องทาง ประกอบด้วย เคาน์เตอร์ให้บริการ แอปพลิเคชัน และเครื่องยืมคืนอัตโนมัติ นอกจากนี้หากผู้ที่ไม่สะดวกในการใช้อินเทอร์เน็ต ห้องสมุดก็ยังมีบริการยืมต่อทางโทรศัพท์ได้อีกด้วย

ภาพที่ 14 ด้านบริการ (บริการยืม ยืมต่อ จองและคืนทรัพยากร)
ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

2.2 บริการเพื่อนช่วยหาหนังสือ เป็นบริการสำหรับช่วยผู้รับบริการหาหนังสือที่ชั้นหนังสือ กรณีที่ผู้รับบริการหาหนังสือไม่เจอ ซึ่งจากการให้บริการที่ผ่านมา บ่อยครั้งมีผู้รับบริการที่หาหนังสือไม่เจอด้วยปัญหาต่าง ๆ เมื่อมีบริการช่วยหาหนังสือทำให้ผู้รับบริการได้รับหนังสือที่ตนเองต้องการ หรือสนใจไปอ่าน

2.3 บริการยืม iPad, Power bar, หูฟัง, เครื่องคิดเลข, อุปกรณ์ต่อพ่วงต่าง ๆ แต่ยังมีข้อจำกัดในการให้บริการ โดยให้บริการเฉพาะอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นบริการที่สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบันจากการสังเกต พบว่ามีผู้รับบริการมายืมจำนวนมาก เพราะถือเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.4 บริการท่านขอมาเราจัดให้ บริการหยิบตัวเล่มจากชั้นหนังสือตามคำขอของอาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และนักศึกษา โดยสามารถแจ้งชื่อหนังสือที่ต้องการผ่านทาง E-form จากนั้นห้องสมุดจะติดต่อให้มารับตัวเล่ม เป็นบริการที่ช่วยอำนวยความสะดวกและลดเวลาให้แก่ผู้รับบริการ เนื่องจากไม่ต้องเดินไปหาหนังสือที่ชั้นเอง

2.5 บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้รับเอกสารหรือสารสนเทศที่อยู่ในห้องสมุดอื่น โดยบรรณารักษ์ จะเป็นผู้ประสานงานและแจ้งข้อมูลการให้บริการของแต่ละห้องสมุด เพื่อให้ผู้รับบริการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากห้องสมุดใดและตรวจสอบข้อมูลลักษณะการให้บริการ และข้อมูลค่าใช้จ่าย ระยะเวลาในการให้บริการของแต่ละห้องสมุด เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ

2.6 บริการอินเทอร์เน็ต โดยให้บริการครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ของห้องสมุด ซึ่งในปัจจุบัน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตถือเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ในการเรียนรู้และค้นคว้าข้อมูล

2.7 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นบริการตอบคำถามทางวิชาการ และคำถามทั่วไป ให้คำแนะนำวิธีการค้นคว้า ช่วยค้นหาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด ผู้รับบริการสามารถใช้ช่องทางในการติดต่อขอใช้บริการได้หลายช่องทาง ได้แก่ เคาน์เตอร์บริการ โทรศัพท์ หรือทางสื่อออนไลน์ ถึงแม้ว่าผู้รับบริการจะไม่เดินทางมาห้องสมุดก็ได้รับการบริการจากห้องสมุด ถือได้ว่าการสืบค้น ค้นคว้าหาความรู้ในสิ่งที่สนใจหรือที่ต้องการได้ประสบความสำเร็จเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ ในยุคสื่อออนไลน์ได้อย่างแท้จริง

2.8 บริการตรวจสอบคุณภาพวารสารเพื่อการตีพิมพ์ (Journal Quality Evaluation for Publication) เป็นบริการตรวจสอบคุณภาพวารสาร ทั้งวารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อการตีพิมพ์ เป็นบริการช่วยเหลือผู้รับบริการที่ต้องการตีพิมพ์บทความในวารสารต่าง ๆ เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักวิจัย ถือเป็นการส่งเสริมภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยและสอดคล้องกับการส่งเสริมให้เกิดความรู้ งานวิจัย หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.9 บริการสแกนบทความวารสารฉบับพิมพ์ ด้วยการสแกนและส่งให้ ผู้รับบริการทางอีเมล เป็นการส่งเสริมผู้รับบริการให้ได้รับบทความวารสารตามที่ต้องการ เป็นบริการที่ สอดคล้องกับแนวคิดส่งเสริมการเรียนรู้ในยุคสื่อออนไลน์ได้ในด้านการสนับสนุน โดยอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริการที่ร้องขอมา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริการที่ต้องการบทความแต่ไม่สามารถ เดินทางมาด้วยตนเองหรือเป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น

2.10 บริการสมาชิก PULINET มีอายุการใช้งาน 1 ปี ซึ่งอาจารย์ นักวิจัย บุคลากรมหาวิทยาลัยและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในสังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สามารถสมัครสมาชิก PULINET เพื่อยืมหนังสือจากมหาวิทยาลัยที่อยู่ในเครือข่าย PULINET ทั้งหมด 20 มหาวิทยาลัย ดังนี้ ภาคเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี ภาคกลางและปริมณฑล ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคตะวันออก ได้แก่ มหาวิทยาลัย บูรพา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา และภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถือเป็นการแชร์ทรัพยากรจากเครือข่าย ความร่วมมือ เพื่อประโยชน์ต่อผู้บริการอย่างสูงสุด

2.11 บริการสารบัญวารสารใหม่ทันใจ ให้บริการข่าวสารหน้าสารบัญวารสารที่ ห้องสมุดบอกรับทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้รับบริการจะเห็นสารบัญว่ามีบทความใดที่ ตนเองสนใจ โดยไม่ต้องเข้าไปดูในเล่ม เป็นบริการที่อำนวยความสะดวก ลดระยะเวลาให้กับ ผู้รับบริการในยุคสื่อออนไลน์ได้

2.12 Books Delivery เป็นบริการส่งหนังสือถึงผู้รับบริการทุกคณะ ทุกวิทยา เขตของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยเฉพาะในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ทั่วโลกต้องประสบกับปัญหาโรค ระบาด (Covid-19) การป้องกันเป็นสิ่งที่สำคัญ ในช่วงเวลาที่ผู้รับบริการไม่สามารถมาใช้บริการ ห้องสมุดได้ ห้องสมุดก็พยายามที่จะสรรหาบริการต่าง ๆ ให้ผู้รับบริการได้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศ อย่างเต็มที่

2.13 บริการหนังสือด่วน เป็นการบริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีสถานะกำลัง ดำเนินการ (In process) ซึ่งตัวเล่มยังไม่ออกให้บริการที่ชั้น ผู้รับบริการสามารถขอใช้ตัวเล่มด่วน โดย การกรอกแบบฟอร์มหนังสือด่วน และสามารถรับตัวเล่มได้ในวันทำการถัดไปที่เคาน์เตอร์บริการ ยืม-คืน ชั้น 3 ได้ใน 1 วันทำการ บริการนี้จะช่วยให้ผู้รับบริการบางท่านที่ไม่สามารถรอให้หนังสือ

ออกมาให้บริการตามกระบวนการได้ ก็เป็นอีกหนึ่งบริการที่ห้องสมุดพยายามส่งเสริมให้ผู้ผู้ใช้ได้รับความรู้ตามความต้องการให้เร็วที่สุด

2.14 การสมัครสมาชิกห้องสมุด สำหรับบุคคลภายนอก ที่มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิก ถึงแม้จะเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา แต่เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาคนในชุมชน สังคมและมุ่งมั่นที่จะนำพาประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาค ไปสู่ระดับนานาชาติต้งนโยบายของมหาวิทยาลัย ห้องสมุดจึงต้องมีส่วนช่วยในการบริการด้านความรู้ พื้นที่สำหรับบริการความรู้ทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นประชาชนที่อยู่ในชุมชนหรือไม่ก็เปิดกว้างให้สามารถสมัครมาเป็นสมาชิกของห้องสมุดได้

2.15 บริการสำรองหนังสือ เป็นบริการที่อาจารย์ประจำวิชาแจ้งให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือ/เอกสาร ที่มีจำนวนจำกัดแต่มีผู้รับบริการจำนวนมากเป็นหนังสือสำรอง โดยจัดให้มีระยะเวลาการยืมเพียง 3 วันหรือยืมอ่านเฉพาะภายในห้องสมุดเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้หนังสือ/เอกสารดังกล่าว มีการหมุนเวียนการใช้อย่างทั่วถึง ซึ่งผู้รับสามารถติดต่อ ขอใช้บริการได้ที่เคาน์เตอร์ยืม-คืน ได้ตลอดเวลาทำการ

2.16 บรรณนิทัศน์หนังสือ เป็นการแนะนำผู้อ่าน เกี่ยวกับหนังสือชื่อใดชื่อหนึ่งในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง เช่น เกี่ยวกับผู้แต่ง เนื้อเรื่อง โครงเรื่อง วิธีดำเนินเรื่องหรือ แนวการเขียน เป็นต้น หรืออาจเขียนถึงในทุกแง่มุมของหนังสือเล่มนั้นก็ได้ ลักษณะของการเขียนอาจแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนไว้ด้วย นอกเหนือจากเรื่องราวที่มีอยู่ในหนังสือเล่มนั้นก็ได้

2.17 Collection highlight เป็นการรวบรวมเรื่องเด่น ๆ หรือเรื่องที่น่าสนใจในช่วงนั้น ๆ โดยชี้แหล่งหนังสือ บทความวารสาร และสื่อโสตทัศน ที่จัดเก็บในห้องสมุด ให้ผู้รับบริการได้ค้นหาเรื่องเฉพาะได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

2.18 บริการเสนอการจัดหาตำรา ห้องสมุดจะทำส่งรายการเสนอซื้อทั้งหมดไปยังคณะ/หน่วยงาน ทุกสัปดาห์แรกของเดือนถัดไป เพื่อให้ผู้บริหารลงนามพิจารณาสั่งซื้อตามรายชื่อดังตำราที่มีการเสนอให้จัดหา นอกจากนี้ห้องสมุดยังเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการทั่วไป สามารถเสนอความต้องการให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือ ตำราต่าง ๆ เข้าห้องสมุดได้อีกด้วย เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้ผู้รับบริการได้ประโยชน์สูงสุด และยังเกิดจากความหลากหลายของผู้ขอเสนอซื้อ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการรายอื่นต่อไป

2.19 บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ และสารสนเทศที่น่าสนใจ เป็นบริการแนะนำหนังสือ วารสาร และสื่อโสตทัศน ที่ห้องสมุดมีให้บริการ โดยมีการประชาสัมพันธ์ไว้ที่บริเวณหน้าชั้นหนังสือ ระบบสืบค้นอัตโนมัติ (OPAC) บนเว็บไซต์ห้องสมุด และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ไลน์ออฟฟิเชียล เฟซบุ๊ก และยูทูป เป็นต้น ซึ่งถือเป็นบริการที่สอดคล้องกับยุคสมัย ตามกระแสของการแพร่กระจายของข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ที่อยู่ในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งการแนะนำทรัพยากร

สารสนเทศใหม่จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ได้ ถึงแม้ว่าผู้รับบริการจะไม่ได้มาเยี่ยมหนังสือ ก็ได้รับฟังความรู้จากกรวิเคราะห์ผ่านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ของห้องสมุด อีกทั้งได้รับความเพลิดเพลินในลีลาของการนำเสนอ สำหรับหนังสือเล่มใดที่ผู้รับบริการฟังแล้วสนใจ ก็สามารถติดต่อขอยืมทรัพยากรไปอ่านได้ต่อเนื่อง ถือเป็นส่งเสริมให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้ด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์มีส่วนร่วม

The image displays a library's digital presence. The top section is the OPAC interface, showing search results for new resources in June 2021. The results include e-books and a book, with details such as title, author, library name, call number, and creation date. The bottom section shows a YouTube channel page for 'ClibVariety By บรรณารักษ์หญิงหลง', featuring a grid of video thumbnails for book reviews.

ภาพที่ 15 บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ และสารสนเทศที่น่าสนใจ
ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

3. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย

3.1 ห้องอบรมคอมพิวเตอร์ จำนวน 50 ที่นั่ง (จองออนไลน์)จำนวน	1 ห้อง
3.2 ห้องศึกษาเฉพาะกลุ่ม (จองออนไลน์)	จำนวน 37 ห้อง
3.3 ห้องประชุม จำนวน 40 ที่นั่ง และ 80 ที่นั่ง	จำนวน 2 ห้อง
3.4 ห้องฉายภาพยนตร์ 112 ที่นั่ง	จำนวน 1 ห้อง
3.5 ห้องหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน	จำนวน 1 ห้อง
3.6 พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ บนพื้นที่ ชั้น 3-6	จำนวน 456 ที่นั่ง
3.7 เครื่องคอมพิวเตอร์	จำนวน 126 เครื่อง
3.8 เครื่องพิมพ์และถ่ายเอกสารด้วยตนเอง	จำนวน 1 เครื่อง
3.9 เครื่องสแกนเอกสารด้วยตนเอง	จำนวน 2 เครื่อง
3.10 เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการศึกษาค้นคว้า	จำนวน 124 เครื่อง
3.11 แท็บเล็ตสำหรับอ่าน e-book	จำนวน 10 เครื่อง
3.12 เครื่องให้บริการ Netflix (จองผ่านระบบออนไลน์)	จำนวน 4 เครื่อง
3.13 เครื่องคิดเลขวิทยาศาสตร์	จำนวน 4 เครื่อง
3.14 ปลั๊กพ่วง	จำนวน 20 อัน
3.15 หูฟังมีสาย	จำนวน 30 อัน
3.16 บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั่วทั้งพื้นที่ห้องสมุด	

ภาพที่ 16 พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ

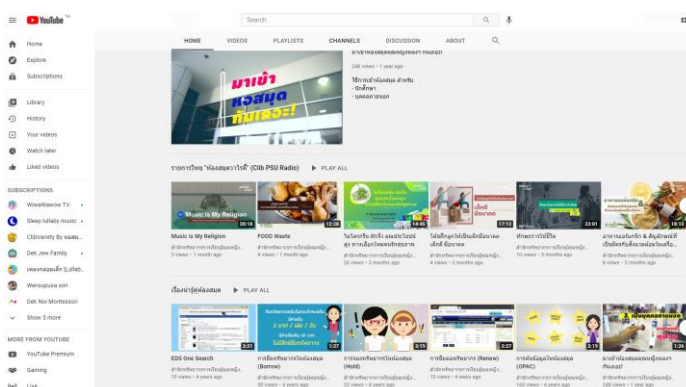
ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2564

ภาพที่ 17 ห้องศึกษาเฉพาะกลุ่ม
ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2564

4. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์ กิจกรรม และการลงพื้นที่พบปะผู้รับบริการและชุมชน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนและให้ข้อมูลสำหรับผู้รับบริการ

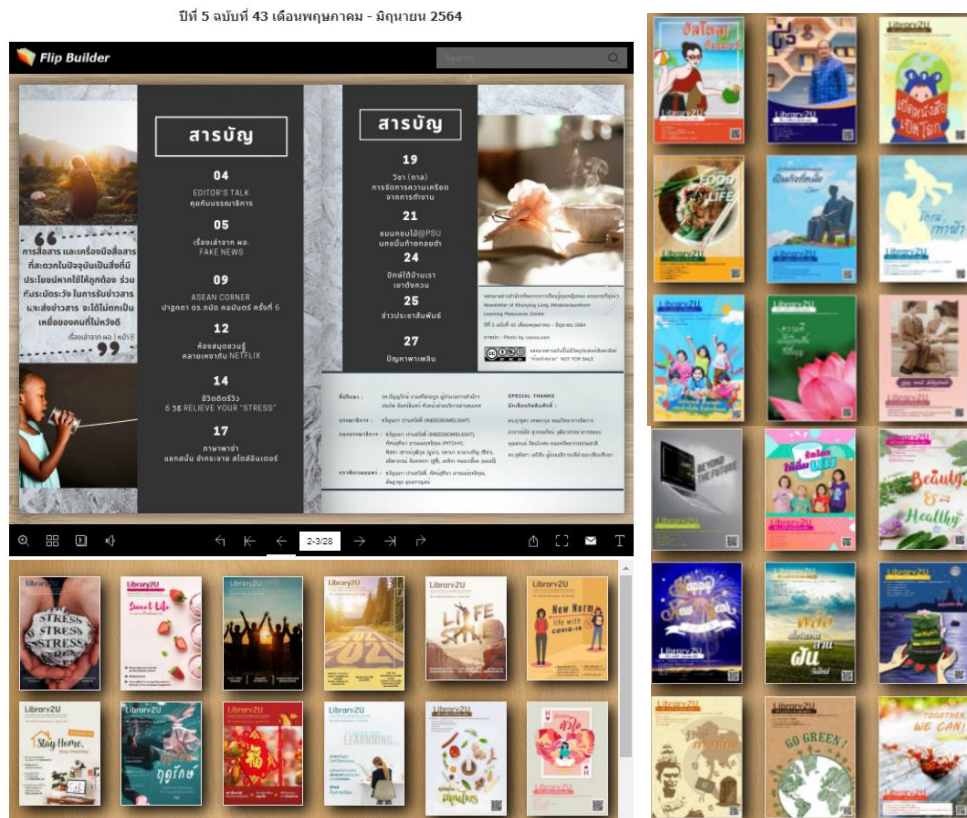
4.1 ห้องสมุดควาไรตี้ เป็นรายการวิทยุ ซึ่งห้องสมุดเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับสถานีวิทยุ ม.อ. คลื่น ม.อ. FM88 ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา 11.30 – 12.00 น. เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ฟังได้ความรู้จากสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุด และความรู้อื่นในหลากหลายแนว มีการเชิญชวนให้ตอบคำถามลุ้นรางวัล เพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเข้าถึงกลุ่มผู้รับอีกรูปแบบหนึ่ง หลังจากการออกอากาศทางสถานีวิทยุแล้วก็จะนำความรู้ที่ออกอากาศไปแล้วมาแขวนบนเว็บไซต์ยูทูปอีกช่องทางหนึ่ง สามารถรับฟังย้อนหลังได้ถือเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสอดคล้องกับยุคสื่อออนไลน์ในเวลาเดียวกัน

ภาพที่ 18 รายการวิทยุ “ห้องสมุดควาไรตี้”
ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

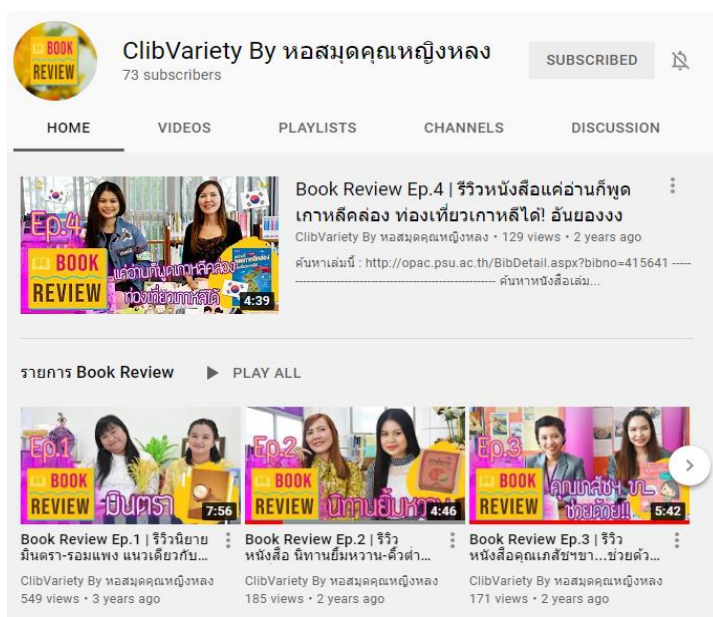
4.2 จดหมายข่าวออนไลน์ Library 2U ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีสีสันสวยงาม
 แน่นด้วยเนื้อหาแนะนำหนังสือ ความรู้หลากหลายด้าน และผู้เขียนหลากหลายสาขาวิชา อีกทั้งมีการ
 มอบของรางวัลจากการตอบคำถามเพื่อจูงใจผู้อ่าน ออกเผยแพร่บนหน้าเว็บไซต์ทุก 2 เดือน

Library 2U

ภาพที่ 19 จดหมายข่าวออนไลน์ “Library 2U”
 ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

3.1 รายการ Book Review เป็นวิดีโอแนะนำหนังสือที่มีให้บริการอยู่ใน
 ห้องสมุด ซึ่งสามารถเข้าไปดูผ่าน Youtube หรือหน้าเว็บไซต์ของห้องสมุด

ภาพที่ 20 รายการ Book Review วิดีโอแนะนำหนังสือ

ที่มา : รายการ Book Review, 2564

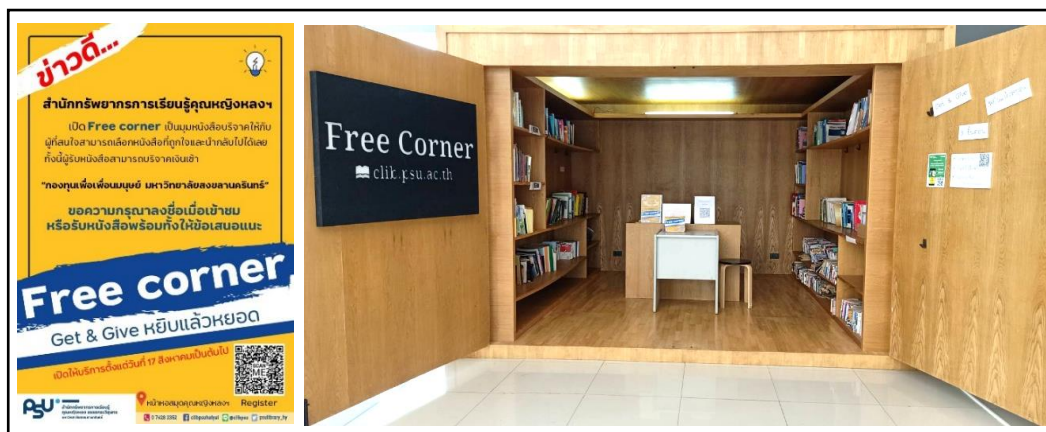
4.4 PSU Book Fair ห้องสมุดดำเนินการจัดงานจำหน่ายหนังสือที่รวบรวมสำนักพิมพ์ และร้านหนังสือมากมายหลายประเภท มาให้กับประชาชนมีโอกาสดูเลือกชม เป็นประจำทุกปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา ยังไม่มีการจัด) เลือกซื้อหนังสือและสื่อรูปแบบต่าง ๆ อย่างสะดวก เพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ให้กับประชาชนทั้งมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ใกล้เคียง และยังมีกิจกรรมพิเศษสำหรับอาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้เสนอการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดโดยมุ่งหวังให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

ภาพที่ 21 PSU Book Fair ปี 2560 – 2561

ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อ พ.ศ. 2560 - 2561

4.5 Free Corner เป็นบริการที่ห้องสมุดนำหนังสือยกเล็กให้บริการ ไปจัดวาง ในมุมที่อยู่ด้านนอกของห้องสมุด ให้ผู้รับบริการหรือผู้สนใจสามารถหยิบกลับไปได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องยืม หรือไม่ต้องนำมาคืนห้องสมุด เป็นอีกบริการที่ให้คุณค่าต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

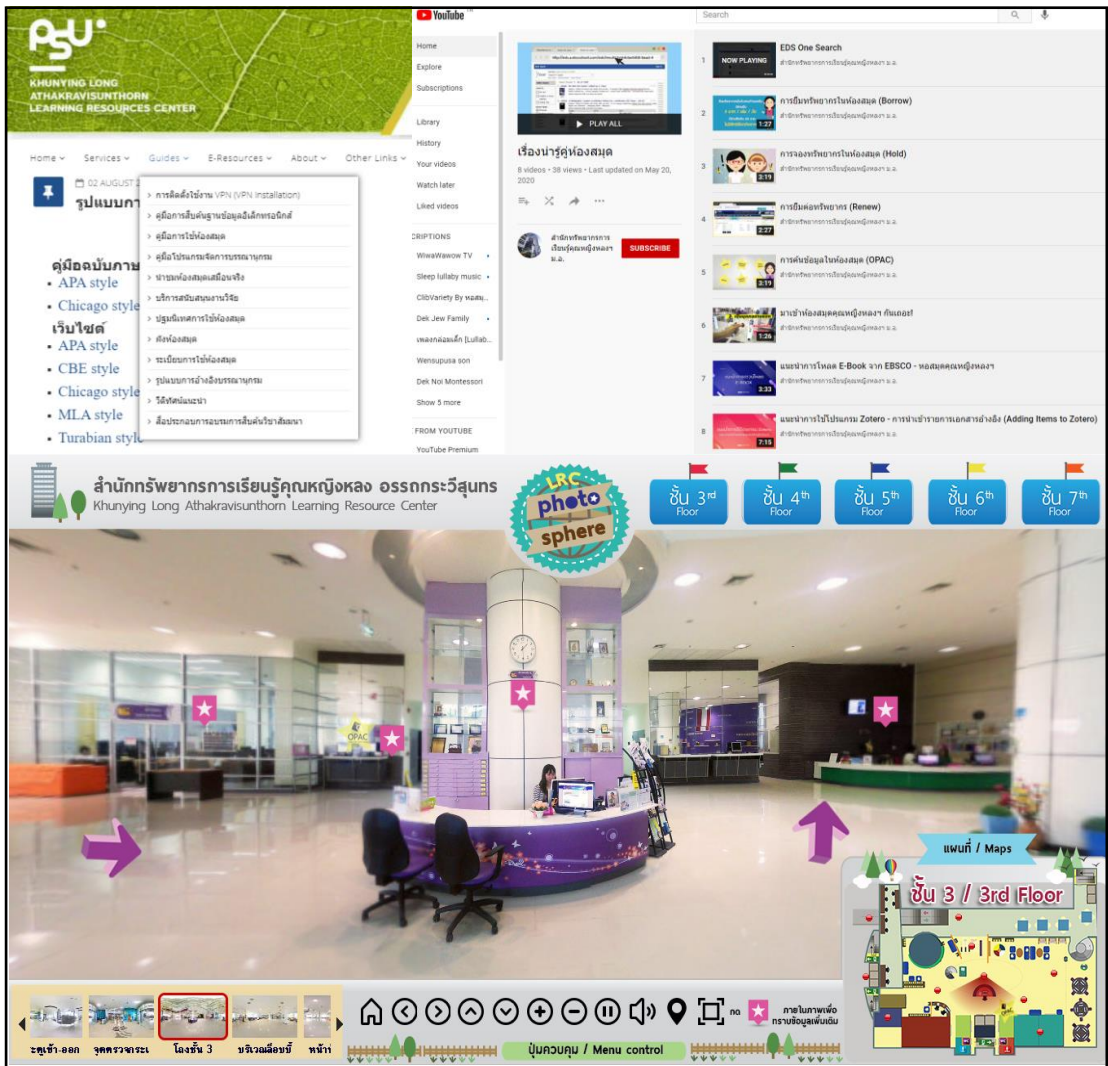
ภาพที่ 22 การให้บริการ Free Corner

ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

และภาพถ่ายโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2564

4.6 บริการคู่มือ ระเบียบ และคำแนะนำต่าง ๆ ในรูปแบบออนไลน์ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถศึกษาการเข้าใช้บริการได้ด้วยตนเอง บนเว็บไซต์ ซึ่ง ประกอบด้วย คู่มือการใช้ห้องสมุด ระเบียบการใช้ห้องสมุด แผนผังห้องสมุด การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด รูปแบบการอ้างอิงบรรณานุกรม สื่อประกอบการอบรมการสืบค้นสารสนเทศ คู่มือการสืบค้นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ คู่มือโปรแกรมจัดการบรรณานุกรม คู่มือการติดตั้งใช้งาน VPN วิดีทัศน์แนะนำห้องสมุด และโปรแกรมนำชมห้องสมุดเสมือนจริง ซึ่งคู่มือต่าง ๆ เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้รับบริการได้เข้าถึงสารสนเทศได้สะดวก รวดเร็ว เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้อีกทางหนึ่ง

ภาพที่ 23 บริการคู่มือ ระเบียบ และคำแนะนำต่าง ๆ ในรูปแบบออนไลน์
 ที่มา : Youtube, 2563 และ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

4.7 กิจกรรมบริการวิชาการสู่ชุมชน ห้องสมุดจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับห้องสมุด
 โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ในจังหวัดสงขลา รวมถึงการอบรมให้ความรู้บุคลากรครูบรรณารักษ์ของ
 โรงเรียน เรื่องการใช้โปรแกรมที่ช่วยในงานห้องสมุด การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ยุ
 บรรณารักษ์ และการบริจาคหนังสือให้กับโรงเรียน

ภาพที่ 24 กิจกรรมบริการวิชาการสู่ชุมชน
ที่มา : สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2564

แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคออนไลน์ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 5 คน กลุ่มบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 20 คน และกลุ่มผู้รับบริการ จำนวน 25 คน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง มีแนวคำถาม (ภาคผนวก) แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนโยบายและระบบการบริหาร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดำเนินภารกิจตามวิสัยทัศน์ ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อนวัตกรรมและสังคมที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีเป้าหมายในการเป็นมหาวิทยาลัยมุ่งสร้างความรอบรู้ทางวิชาการเชิงลึก เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ซึ่งมีการดำเนินตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ มีการมุ่งเน้นให้พัฒนาระบบสารสนเทศและการจัดการสารสนเทศและองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยพัฒนาระบบสารสนเทศและพัฒนาเทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ไปสู่ระบบ Smart Learning ที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย จึงเป็นองค์กรหนึ่งที่มีส่วนในการสนับสนุนภารกิจของมหาวิทยาลัย ที่มหาวิทยาลัยมุ่งหวังให้เกิดพื้นที่เพื่อการสนับสนุนด้านการเรียน สู่การพัฒนางานวิชาการและนวัตกรรม ดังที่ รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ กล่าวไว้ว่า

“...ห้องสมุดยุคใหม่ต้องเป็น “ห้องสมุดมีชีวิต” นั่นคือนโยบายที่ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย คาดหวัง ห้องสมุดต้องพลิกบทบาทตัวเองจากที่เก็บหนังสือ เป็นพื้นที่ให้บริการความรู้หลายรูปแบบ ห้องสมุดมีชีวิตที่เป็น Knowledge Sharing Space ใหม่ จะเป็นที่สำหรับพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ เมื่อไหร่ที่มีคนนึกถึงสถานที่สำหรับพบปะ นั่งคุย ต้องนึกถึงห้องสมุด ซึ่งเราอาจจะไม่ใช่ส่วนสำคัญหลัก แต่เราอาจเป็นส่วนหนึ่งของกลไกที่ทำให้เกิดงานวิจัยในสงขลานครินทร์มากขึ้น 3 เท่า ภายใน 3-5 ปีก็ได้...” (เอกิง วงศ์ศิริโชติ. สัมภาษณ์วันที่ 2 เมษายน 2564)

“...นโยบายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยโครงสร้างเรามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน แต่ต้องคุยกันถึงขอบเขตในวิธีการจัดการว่าจะสนับสนุนได้มากน้อย ครอบคลุมผู้รับบริการทุกกลุ่มได้อย่างไร เช่น ผู้รับบริการที่เป็นศิษย์เก่าจบการศึกษาออกไปก็ยังสามารถกลับมาใช้บริการได้ เพียงแต่จะมีวิธีการจัดการหรือรูปแบบการส่งเสริมอย่างไร ให้คนแต่ละกลุ่มสามารถเข้ามาใช้บริการได้อย่างไม่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะปัจจุบันต้องบริการสื่อรูปแบบออนไลน์มากขึ้น การให้บริการด้านสารสนเทศออนไลน์ยังมีข้อจำกัด สำหรับคนที่อยู่ไกลหรือนอกพื้นที่มหาวิทยาลัยก็ยังไม่สามารถใช้ได้...” (ปัญญารักษ์ งามศรีตระกูล. สัมภาษณ์วันที่ 28 พฤษภาคม 2564)

“...อยากให้ ห้องสมุดเป็นมากกว่าห้องสมุดไม่ใช่มีแค่หนังสือ อาจจะมีลานกิจกรรมหรือสถานที่ที่เด็กพึ่งพา พึ่งพิงทำอย่างอื่นได้ ไม่ใช่แค่ยืมหนังสือและใช้สถานที่...” (รัตนานา ยามาเจริญ. สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2564)

2. ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้

ปัจจุบันในยุคที่ข้อมูลความรู้ที่มีอยู่อย่างมากมายมหาศาล มีการกระจายอยู่ทั่วไปบนสื่อออนไลน์ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ก็ยังพยายามจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทั้งที่เป็นฉบับพิมพ์ และสื่อที่เป็นรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ครอบคลุมความต้องการ

ของผู้รับบริการทุกกลุ่มสาขาวิชา กลุ่มผู้รับบริการที่แตกต่างกัน รวมถึงพฤติกรรมการเข้าถึงสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ดังคำสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“...การพิจารณาจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ควรจะมีผลลัพธ์จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินใจซื้อ วิธีการสอบถามความต้องการจัดซื้อไปยังคณะหรือคณาจารย์จากสถิติการใช้ นำมาเป็นข้อมูลประกอบตัดสินใจไม่ได้ ถือว่าข้อมูลยังไม่เพียงพอ เพราะไม่สามารถวัดประสิทธิผลได้ ยกตัวอย่าง การพิจารณาต่ออายุฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผู้รับเพียงไม่กี่คน แต่เป็นผู้รับที่สามารถสร้าง Publication ให้กับสงขลานครินทร์ในแต่ละปีได้มหาศาล หรือการพิจารณาฐานข้อมูลด้านสังคมศาสตร์ ถึงแม้จะมีจำนวนผู้รับบริการไม่มาก แต่ในฐานะที่เราเป็นห้องสมุด ก็ต้องมีสารสนเทศให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาขาวิชา นั่นคือหลักคิด...” (เอกิจ วงศ์ศิริโชติ. สัมภาษณ์วันที่ 2 เมษายน 2564)

“...ปัจจุบัน สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ยังมีลักษณะกระจัดกระจาย การบริหารจัดการยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมีการพูดถึงและดำเนินการด้านความร่วมมือกับเครือข่ายมานาน แต่แนวคิดยังคงคล้ายรูปแบบเดิม คือสมัยที่ทรัพยากรสารสนเทศเป็นฉบับพิมพ์ ยังไม่มีฉบับออนไลน์ จึงมีการใช้เครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้บริการสารสนเทศที่กระจัดกระจาย จึงถือได้ว่าการจัดการยังไม่ค่อยทันสมัย เพราะปัจจุบันสารสนเทศเป็นรูปแบบออนไลน์ ดังนั้น ทำอย่างไรให้สารสนเทศออนไลน์สามารถรวมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หากการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศมีประสิทธิภาพ ผู้รับบริการก็จะได้รับความสะดวก และเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและห้องสมุด ผมพยายามสื่อสารอยู่เสมอ ถึงข้อมูลที่เชื่อมโยงกัน อย่าง ม.อ.ก็ต้องมีสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกันทุกวิทยาเขตต้องเห็นเป็นอันเดียว เหมือนมีฐานข้อมูลเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันห้องสมุดแต่ละวิทยาเขตในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็ยังมีข้อมูลที่แยกกันอยู่ จึงต้องหาวิธีการที่จะทำอย่างไรให้การบริหารในเรื่องนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น...” (ปัญญารักษ์ งามศรีตระกูล. สัมภาษณ์วันที่ 28 พฤษภาคม 2564)

“...ปัจจุบัน ห้องสมุดเน้นการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น รวมถึงความพยายามในการแปลงสารสนเทศที่เป็นฉบับพิมพ์ให้เป็นอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ผลงานของชาว ม.อ. ให้เป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และให้บริการบนเว็บไซต์คลังปัญญามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การจัดซื้อ สำนักฯ มุ่งเน้นการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เหมาะสมกับผู้รับบริการเป็นหลัก มีกระบวนการจัดหาที่พยายามให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาขาวิชา เพื่อสนับสนุนด้านการเรียนการสอน การวิจัยอย่างเต็มที่ และยังเปิดช่องทางให้มีการเสนอซื้อทรัพยากรเพื่อที่ห้องสมุด จะเป็นผู้จัดหามาให้บริการให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการมากที่สุด ซึ่งจากการติดตามผลการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีการขอให้ห้องสมุดซื้อ พบว่า มีข้อมูลการใช้บริการทรัพยากรเฉลี่ย 60 - 70 เปอร์เซ็นต์

ทั้งนี้ ในปัจจุบัน ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นสารสนเทศฟรีก็มีอยู่มากมายในโลก แต่เรายังมีระบบการจัดการไม่เพียงพอเพราะต้องดำเนินการกับทรัพยากรที่จัดหาเป็นกระบวนการหลักก่อน เป็นเพียงแนวคิดในการหาคลังสารสนเทศฟรีที่กระจายอยู่มหาศาล มาผ่านกระบวนการจัดการ คัดกรอง รวบรวม แยกหมวดหมู่เพื่อให้ผู้รับบริการเข้าถึงได้ง่ายขึ้นและเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด...” (ภชิสรา กุลกาญจนานภิบาล. สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2564)

“...ห้องสมุดมีการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ในแต่ละปีมูลค่าลึบกว่าล้าน ยังไม่รวมของคณะแพทย์และสภว. ที่ซื้อจำนวนมูลค่ารวม 300 กว่าล้าน แต่ก็ยังมีข้อร้องเรียนว่ามีไม่เพียงพออยู่บ้างในบางสาขาวิชา ซึ่งถือว่าเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งซึ่งเราไม่สามารถจัดซื้อทรัพยากรทั้งหมดได้ สำหรับการจัดหาวารสารภาษาไทยยังเป็นการจัดซื้อฉบับพิมพ์ เนื่องจากระบบในการเผยแพร่รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ของวารสารภาษาไทยยังไม่สะดวก ไม่เอื้อต่อการใช้งานในห้องสมุด แต่จะมีวารสารภาษาไทย ที่เป็นวารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีเผยแพร่อยู่แล้วใน Thaijo สำหรับวารสารต่างประเทศห้องสมุดซื้อเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ 100 เปอร์เซ็นต์ การใช้บริการทรัพยากร

อิเล็กทรอนิกส์ ผู้รับบริการทุกกลุ่มสามารถเข้าใช้บริการได้ เพียงแต่ ผู้รับบริการที่เป็นบุคคลภายนอกต้องมาขอรหัสผ่านในการเข้าใช้...” (ประไพ จันทรอินทร์. สัมภาษณ์วันที่ 25 มีนาคม 2564)

“...การจัดคอลเลคชั่น อยากให้รวมอยู่ที่เดียวกันให้หมด เวลาหาไม่เจอผู้ใช้ไม่ต้องขึ้นลง หนังสือยังมีผู้ใช้บริการร้องเรียนว่าเก่าอยู่ โดยเฉพาะด้านคอมพิวเตอร์ที่มีการพัฒนาอยู่ตลอด...” (เจน, สัมภาษณ์ วันที่ 17 มีนาคม 2564)

“...การนำเทคโนโลยีมาใช้ มาช่วยในการดำเนินงานให้มากขึ้น เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน ลดเวลาในการทำงาน พัฒนางานได้มากขึ้น...” (อรจิรา ทองเกลี้ยง. สัมภาษณ์วันที่ 25 มีนาคม 2564)

“...การค้นสื่ออิเล็กทรอนิกส์บางชื่อเข้าถึงไม่ได้ อาจเกิดจากการไม่ได้บอกรับ (เช่น บางรายการดูได้เพียงบทคัดย่อ) ขอเสนอแนะ ในด้านการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ เรื่องการใช้งานทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ และการประกาศรายชื่อทรัพยากรที่มีการบอกรับประจำปี...” (เปา. สัมภาษณ์วันที่ 22 มีนาคม 2564)

“...การคัดเลือกทรัพยากรให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการควบคุมได้ยาก เพราะห้องสมุดพยายามจัดหาทรัพยากร เพื่อให้ตอบสนองต่อการเรียนการสอน และเพื่อการเรียนรู้ในทุกด้าน แต่ก็ยังมีเสียงจากผู้ใช้อยู่ตลอดว่าเก่า ไม่อัปเดต...” (สตีตาธรณ์ จันทรา. สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2564)

“...เท่าที่นั่งให้บริการอยู่ จะเห็นว่าแผ่นซีดี ไม่ค่อยมีผู้ใช้มาใช้แล้ว อยากให้เปลี่ยนเป็นการยืม iPad หรืออย่างอื่นเพิ่มขึ้นแทน รวมทั้งพิจารณาการแปลงทรัพยากรให้เป็นอิเล็กทรอนิกส์ให้เพิ่มขึ้นตามความสำคัญ...” (กาญจนา เทพน้อย, สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2564)

“...ทรัพยากรห้องสมุดมีมาก แต่ไม่สร้างเงื่อนไขให้ง่ายต่อการค้น ทรัพยากรบางอย่างที่ควรจะมีแต่กลับไม่มี ผลงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยบางท่านก็ไม่มี ทั้งที่เจ้าของผลงานเป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์...” (หลิว. สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2564)

3. ด้านการบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

ด้านการบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากด้านปรับปรุงบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพแล้ว แนวคิดในการพัฒนาด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ยังมีการเสนอให้มีการจัดกิจกรรมกลุ่ม สัมมนา หรือการอบรมให้ความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดให้ผู้รับบริการเพิ่มขึ้นและยังมีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ห้องสมุดซึ่งมีความพร้อมในด้านทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรสารสนเทศ จึงมีศักยภาพในการสร้างบริการเพื่อเป็นที่พึ่งให้กับผู้รับบริการในด้านการให้บริการวิชาการ สารสนเทศทุกรูปแบบ ตามวิสัยทัศน์พันธกิจขององค์กร ซึ่งต้องอาศัยการศึกษา หาข้อมูล ค้นหาความต้องการและพฤติกรรมของผู้รับบริการ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และพิจารณาจัดบริการให้ตรงต่อความต้องการและเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่เกิดความคุ้มค่าสูงสุด มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในงานห้องสมุดมากขึ้น เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และเพื่อให้ผู้รับบริการมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับการใช้งานที่สะดวก สบายยิ่งขึ้น รวมถึงการให้บริการผู้รับบริการทุกประเภทด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน ดังคำสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“...การให้บริการต้องพัฒนาไปสู่ Digital Library ให้มากขึ้น ในปัจจุบันผู้รับบริการรูปแบบ Onsite ค่อนข้างมาก ดังนั้น ห้องสมุดจึงต้องหากยุทธ์ที่จะทำให้ผู้รับบริการ มาใช้บริการประเภท Online ให้มากขึ้น...” (ปัญญรักษ์ งามศรีตระกูล. สัมภาษณ์วันที่ 28 พฤษภาคม 2564)

“...การบริการและการส่งเสริมการเรียนรู้ แยกออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ส่วนของการสนับสนุนภารกิจด้านการเรียนการสอน เป็นบริการหลัก เพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงต่อสาขาวิชา ตัวชี้วัดของการจัดหาทรัพยากรของห้องสมุด อาจะอยู่ในรูปแบบของการวัดผลได้ เช่น นักศึกษาที่ใช้สารสนเทศของห้องสมุด มีผลการเรียนที่ดี หรือส่งผลต่อประสิทธิผล 2) ภารกิจสนับสนุนการวิจัย ห้องสมุดสามารถเป็นที่พึ่งทั้งด้านทรัพยากรสารสนเทศสนับสนุนให้นักวิจัยได้ ไม่ว่าจะเป็นการอ้างอิงหรือ

แหล่งตีพิมพ์ เป็นต้น และ 3) ด้านชุมชน ผู้รับบริการที่เป็นเด็กมัธยมหรือผู้ใหญ่ ที่เข้ามาใช้บริการอยู่จำนวนมาก การที่จะสนับสนุนผู้รับบริการกลุ่มนี้ต้องมีการศึกษา เช่น เด็กอยากรู้เรื่องอะไร ตัวอย่างหัวข้อ “การใช้ข้อมูลในโลกไซเบอร์อย่างถูกต้อง” ห้องสมุดน่าจะมีส่วนช่วยได้ อาจจะเป็นรูปแบบของห้องสมุดให้ความรู้เอง หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ หรือกลุ่มผู้สูงอายุ อาจจะต้องหาหัวข้อที่สนใจและเหมาะสมของผู้รับบริการแต่ละกลุ่ม...” (ภชิสรา กุลกาญจนภิบาล. สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2564)

“...เราควรออกไปให้ความรู้ตามคณะต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการเรียนรู้และบริการ ออกบูธ หรือแนะนำบริการใหม่ ๆ ให้มากขึ้น...” (ขวัญนภา ปานสวัสดิ์. สัมภาษณ์วันที่ 23 มีนาคม 2564)

“...ด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ยังไม่ครอบคลุมผู้ใช้ที่เป็นบุคคลภายนอกถ้ามีสนับสนุน เค้าก็จะรู้สึกว่าจะเข้ามาใช้ห้องสมุดแล้วได้ใช้อินเทอร์เน็ตด้วย...” (รตนา ยามาเจริญ. สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2564)สนับสนุนให้มากขึ้น

“...ห้องสมุดควรมีบทบาทมากขึ้น สามารถให้บริการความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ตามความรู้ความสามารถของบุคลากร โดยบุคลากรเป็นวิทยากรเองก็ได้ เช่น ให้ (หน่องแอ้) จัดอบรมโปรแกรม Canva ให้กับคุณครูเพื่อนำไปใช้ในการทำสื่อการสอนให้นักเรียน หรือให้กับบุคคลทั่วไป นำไปใช้ประโยชน์ (แอ้ว) สามารถสอนเรื่องการซ่อมหนังสือได้ (พีโป้ง) มีความรู้เรื่องโซลาร์เซลล์และการผลิตนวัตกรรมต่าง ๆ หรือเกี่ยวกับงานอดิเรก วิชาชีพ ไม่ต้องเป็นวิชาการก็ได้...” (กาญจนา เทพน้อย. สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2564)

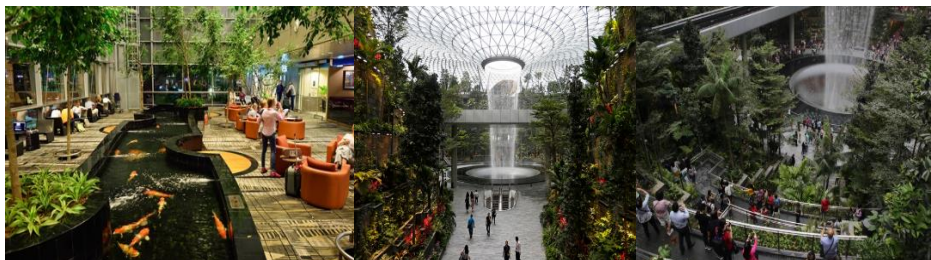
“...การมีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งในมหาวิทยาลัยและชุมชนข้างนอก การจัดกิจกรรมและบริการความรู้สู่ชุมชนที่มีจัดไปโรงเรียนปีละครั้งยังมีไม่เพียงพอ...” (จารุวรรณ โกทะโน. สัมภาษณ์วันที่ 25 มีนาคม 2564)

4. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐาน

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐาน มุ่งเน้นให้เกิดการใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า มีความทันสมัย และจัดให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อพฤติกรรมของผู้รับบริการในยุคปัจจุบัน การปรับเปลี่ยนให้มีโครงสร้างทางกายภาพและพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดการพื้นที่ควรให้มีการแบ่งโซนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปัจจุบัน ผู้รับบริการให้ความสำคัญกับการใช้พื้นที่เพื่อนั่งอ่านหนังสือเป็นบริการหลัก

“...การวิเคราะห์เชิงพื้นที่ เพื่อให้การใช้พื้นที่ให้เกิดความคุ้มค่าที่สุด หอสมุดเป็นหน่วยงานที่มีพื้นที่เยอะ ควรมีการศึกษาข้อมูลการใช้พื้นที่ เพื่อที่จะได้ผลลัพธ์มาประกอบการตัดสินใจปรับพื้นที่ให้เกิด Learning space ที่เอื้อต่อการเรียนรู้มากขึ้น “หอสมุดจะต้องเป็นจุดนัดพบใหม่ของคนสงขลานครินทร์” อาจจะมีร้านกาแฟดี ๆ มี Sleep Pod ที่ผ่านการออกแบบอย่างเหมาะสม มี landmark ที่โดดเด่น ช่วยในแง่ของการประชาสัมพันธ์ เปลี่ยนธีมไปตามสถานการณ์ก็ได้ ตัวอย่างเช่น สนามบินชางงี ประเทศสิงคโปร์ มีการเปลี่ยนรูปแบบมาแล้วกว่า 40 - 50 แบบ ตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา...” (เถกิง วงศ์ศิริโชติ. สัมภาษณ์วันที่ 2 เมษายน 2564)

ภาพที่ 25 ตัวอย่างสนามบินชางงี (Jewel Changi Airport) ประเทศสิงคโปร์
ที่มา : KTC WORLD, 2562 / The MOMENTUM, 2562 และ Postjung, 2562

“...การจัดพื้นที่ยังไม่ค่อยเหมาะสม เช่น ห้องดูหนังฟังเพลง ที่ต้องการความเป็นส่วนตัว มีการกั้นเสียง เดิมมีการกั้นห้อง แต่มีการย้ายให้พื้นที่สำหรับดูหนังออกมาอยู่ด้านนอก ซึ่งดูโล่ง ไม่เป็นส่วนตัว มีคนเดินผ่าน หรือมาร่วมชม ในขณะที่เราชมภาพยนตร์ และชั้น 6 ที่เน้นบริการ

เอนเตอร์เทน แต่กลับทำโซนเงียบและห้องศึกษาเฉพาะกลุ่ม ไว้ในชั้นเดียวกัน ซึ่งมีความย้อนแย้ง...” (แพน (นามสมมติ). สัมภาษณ์วันที่ 23 มีนาคม 2564)

“...พื้มองให้ว่าอยากให้มันคล้ายห้าง หรือร้านกาแฟ ให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายกว่านี้ และเน้นเรื่องระบบเครือข่ายและอุปกรณ์ที่สนับสนุน...” (ภชิสรา กุลกาญจนานภิบา. สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2564)

“...อยากให้มียุทธศาสตร์มรรี้น ชวนให้เข้ามาใช้ ดึงดูด มีจุดเช็คอิน มีพื้นที่นั่งนอนเล่นได้ ...” (สุดา พันธุสะ. สัมภาษณ์วันที่ 25 มีนาคม 2564)

“...มีสถานที่สำหรับบริการอาหารให้เด็กหรือผู้ให้บริการได้ทานให้เสร็จแล้วเข้ามาใช้อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน...” (จารุวรรณ โกทะโน. สัมภาษณ์วันที่ 25 มีนาคม 2564)

5. ด้านบทบาทบรรณาธิการและเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ในยุคสมัยที่เปลี่ยนไป บุคลากรของทุกองค์กรต้องหมั่นหาความรู้และศึกษาเทคโนโลยีให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การให้บริการผู้รับด้วยจิตใจที่เป็นมิตร เป็นที่พึงของผู้รับบริการได้ อันจะทำให้บุคลากรมีความสำคัญ มีคุณค่าต่อองค์กรและส่วนรวม ดังคำสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“...ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและบุคลากรต้องมีความเข้าใจในบทบาทการจัดการองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อรองรับการบริการให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก แต่ถ้าเรายังบริหารจัดการไม่ดี ผู้รับบริการอาจจะเปลี่ยนไปใช้บริการแหล่งข้อมูลอื่นที่เข้าถึงง่ายกว่าได้...” (รองศาสตราจารย์ปัญญารักษ์ งามศรีตระกูล. สัมภาษณ์วันที่ 28 พฤษภาคม 2564)

“...บรรณารักษ์ ต้องปรับตัวเองให้มีบุคลิกที่ทันสมัย มีความรู้เรื่องแจ่มใส ผู้รับกล้าเข้ามาซักถามพูดคุย มีความรอบรู้เรื่องอื่น ๆ เช่น การใช้อุปกรณ์เครื่องมือ IT ต่าง ๆ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ สามารถทำหน้าที่ในบทบาทนักการตลาด นักประชาสัมพันธ์ นักกิจกรรมควบคู่ไปได้ ต้องมีความรู้รอบตัวและมีความสามารถหลากหลาย (ประไพ จันทร์อินทร์. สัมภาษณ์วันที่ 25 มีนาคม 2564)

“..ด้านบทบาทบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ต้องให้บริการเชิงรุกมากขึ้น เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการมากขึ้น การให้คำแนะนำ ผู้รับบริการ มีความความรู้ที่สามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษาเกี่ยวกับสารสนเทศเชิงลึกของแต่ละสาขาวิชาได้...” (ภชิสรา กุลกาญจนภิบาล. สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2564)

“...บรรณารักษ์ ต้องเป็นนักประชาสัมพันธ์ นักการตลาด นักวิจัย สามารถทำได้หลายหน้าที่ อยากให้มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง และส่งเสริมให้ทำงานพัฒนาด้านอื่นได้ ตัวบุคลากรเองต้องยอมรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง ทุกวันนี้จะเป็นการทำงานประจำเป็นหลัก...” (รตนา ยามาเจริญ, สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2564)

“..ด้านบทบาทบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ต้องให้บริการเชิงรุกมากขึ้น เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการมากขึ้น การให้คำแนะนำ ผู้รับบริการ มีความความรู้ที่สามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษาเกี่ยวกับสารสนเทศเชิงลึกของแต่ละสาขาวิชาได้...” (ภชิสรา กุลกาญจนภิบาล. สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2564)

“...อยากให้ดึงศักยภาพของบุคลากร มอบหมายงานให้เหมาะกับคน หาความถนัด ความโดดเด่นของแต่ละคน ให้ความสำคัญกับทุกคน จะทำอะไรได้มากกว่านี้...” (ปณดารีย์ สุนทรวราราศ, สัมภาษณ์วันที่ 25 มีนาคม 2564)

6. ด้านข้อจำกัดในการพัฒนา

ข้อจำกัดในการพัฒนา ที่ผ่านมากุศลการมองว่างบประมาณที่จำกัด การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้รับบริการ อัตรากำลังที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างพื้นฐานของอาคารและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงาน และการสร้างตัวตนขององค์กรให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ พัฒนาให้เป็นห้องสมุดที่เป็นที่รู้จักของผู้รับบริการหรือประชาชน เป็นที่พึง เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือสำหรับผู้รับบริการได้ บุคลากรสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและร่วมกันพัฒนาห้องสมุด ก็สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันทั้งองค์กรได้ ดังคำสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“...ด้านการพัฒนาบุคลากร บุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเอง และองค์กรต้องวางแผนในการพัฒนาบุคลากรให้ตอบสนองต่อการบริการที่เราต้องปรับเปลี่ยน สำหรับยุคสื่อออนไลน์ เราก็ต้องพัฒนาความสามารถให้รองรับการบริการที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์ มีการใช้เทคโนโลยีด้านไอทีมากขึ้น และต้องมีทีมงานไอทีที่เข้าใจในบริบทของห้องสมุดด้วย...”
(ปัญญรักษ์ งามศรีตระกูล. สัมภาษณ์วันที่ 28 พฤษภาคม 2564)

“...การสร้างและส่งเสริมด้านเครือข่ายความร่วมมือให้มีศักยภาพที่เข้มแข็ง ทำให้เราสามารถพัฒนาไปถึงระดับอาเซียน หรือระดับนานาชาติได้ รวมถึงเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก็ส่งผลต่อการดำเนินงานห้องสมุดเช่นเดียวกัน...” (ภชิสรา กุลกาญจนภิบาล. สัมภาษณ์วันที่ 26 มีนาคม 2564)

“...การสื่อสารภายในองค์กร และด้านความสามารถในบางเรื่อง เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ ๆ ข้อมูลจะช่วยให้คุณพัฒนาได้หลายเรื่อง เพื่อนำไปประกอบการพิจารณา หรือใช้ในการตัดสินใจจัดกิจกรรมบริการให้ทันกับความต้องการ ซึ่งกว่าจะได้ผลมาทำให้เกิดความล่าช้าไม่ทันการณ์ได้ การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น หรือบางครั้งการทำงานบางเรื่องที่ไม่ชำนาญ อาจจะจ้าง out source มาช่วยพัฒนา เพราะหากไม่ชำนาญจะทำให้เสียเวลา เสียงบประมาณเยอะขึ้น เราไม่จำเป็นต้องทำเองทุกเรื่องถ้าผลออกมาดีกว่า...” (รัตานา ยามาเจริญ. สัมภาษณ์วันที่ 21 มีนาคม 2564)

นอกจากนี้ประเด็นการให้ความสำคัญ ความจำเป็นของห้องสมุด ในมุมมองของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกัน มองว่าหากห้องสมุดมีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปได้ บทบาทสำคัญของห้องสมุดที่ยังสามารถคงอยู่ได้ ท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงไปของรูปแบบของความรู้ เทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้รับบริการที่เปลี่ยนไป การสร้างคุณค่า ความสำคัญให้องค์กรยังเป็นอีกหนึ่งความท้าทายให้ห้องสมุดยังคงอยู่ต่อ ผู้ให้ข้อมูลทุกคนยังให้ความสำคัญกับห้องสมุดและจะสามารถยังคงอยู่ได้ด้วยบทบาทการเก็บรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่ผ่านการคัดกรองความถูกต้อง น่าเชื่อถือของข้อมูล มีการประเมินสารสนเทศที่ถูกต้องให้ผู้รับบริการได้ และสิ่งสำคัญ คือ ยังคงเป็นพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชนหรือพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ในอนาคตอย่างแน่นอน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีกระบวนการดำเนินการศึกษา 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานขององค์กร ส่วนที่ 2) กิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ ส่วนที่ 3) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์ ด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษาและนำมาตีความสร้างข้อสรุปและนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ดังนี้

สภาพการดำเนินงาน ของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ปัจจุบันต้องพบกับความท้าทายของสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี และพฤติกรรมของผู้รับบริการที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้มีผู้รับบริการลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีจุดแข็งที่สำคัญ 5 ด้าน คือ 1) ด้านงบประมาณ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้มหาวิทยาลัยในกำกับ ถึงแม้ว่าการจัดสรรงบประมาณจะเป็นไปอย่างจำกัด แต่ยังสามารถดำเนินการและสามารถนำมาพัฒนาองค์กรได้อย่างเพียงพอ และผู้บริหารมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการพัฒนา หากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอในด้านใด ก็ยังเปิดโอกาสในการเสนอโครงการเพื่อพัฒนาองค์กรได้ 2) ด้านความพร้อมของทรัพยากรสารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างทางกายภาพ ด้านสารสนเทศห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศทั้งรูปแบบสารสนเทศฉบับพิมพ์ และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ถึงแม้ว่าผู้รับบริการบางส่วนอธิบายถึงจำนวนและความทันสมัยของทรัพยากร แต่ในแง่ของผู้ให้บริการหรือบุคลากรได้อธิบายถึงนโยบายและกระบวนการจัดหาที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการเสนอผ่านช่องทางออนไลน์ ผ่านคณะและผ่านเจ้าหน้าที่ได้ อาจต้องมีการพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ และการให้บริการเชิงรุก เพื่อให้ทรัพยากรสารสนเทศได้ออกสู่ผู้รับบริการมากที่สุด เกิดคุณค่าทั้งในมิติของการให้บริการวิชาการ ความเพลิดเพลิน และความคุ้มค่าของทรัพยากร ทรัพยากรบุคคลปัจจุบันมีบุคลากร 39 คน ซึ่งบุคลากรของห้องสมุดให้ข้อมูลไว้ว่ายังเพียงพอต่อการพัฒนา ยกเว้นบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ มีเพียง 3 คน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการพัฒนางานและพัฒนาองค์กร เนื่องจาก

เจ้าหน้าที่ไม่สามารถพัฒนาให้ห้องสมุดมีเทคโนโลยีที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงหรือล้าสมัยได้ เทคโนโลยีที่นำมาใช้อยู่ถือว่ายังเป็นระบบพื้นฐาน ซึ่งผู้รับบริการและบุคลากรยังมีความต้องการหรือคาดหวังให้มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้นหรือล้าสมัย ซึ่งปัจจุบันถือว่าบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์มีความจำเป็นมาก โดยเฉพาะห้องสมุดจะต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการสารสนเทศและกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ มีความทันสมัยทั้งโครงสร้างทางกายภาพและเทคโนโลยีที่นำมาให้บริการ สำหรับโครงสร้างทางกายภาพปัจจุบันตั้งอยู่ที่อาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ ที่มีความโดดเด่น มีพื้นที่กว้างขวาง เหมาะแก่การพัฒนาในหลายมิติ พื้นที่ให้บริการภายในมีแสงสว่าง อากาศ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ แต่ยังคงพัฒนาด้านการจัดการพื้นที่ ให้ไปสู่ห้องสมุดมีชีวิต ตามนโยบายที่ผู้บริหารวางไว้ และเพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างแท้จริง 3) เครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ห้องสมุดมีเครือข่ายความร่วมมือภายใน 5 วิทยาเขต และเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ช่วยให้การดำเนินงานและผู้รับบริการได้รับประโยชน์จากการการเครือข่ายความร่วมมือในการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศ 4) โครงสร้างการบริหารเอื้อต่อการพัฒนา มีการส่งต่อนโยบายระดับมหาวิทยาลัยลงสู่องค์กร บุคลากรส่วนใหญ่ให้ความเห็นถึงโครงสร้างการบริหารปัจจุบันว่าเหมาะสมและเอื้อต่อการควบคุมดูแล พัฒนาองค์กร และบุคลากรให้ความสำคัญกับการพัฒนาว่าผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์กร 5) มีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ มีเครือข่ายความร่วมมือเชื่อมโยงหลากหลายมิติ ส่งผลดีต่อการพัฒนาองค์กรและมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ ซึ่งจากจุดแข็งดังกล่าวก็ถือเป็นจุดแข็งที่ทำให้องค์กรยังสามารถพัฒนาได้ ด้านโอกาส มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง มีพลังในการขับเคลื่อน ทำให้มีผู้รับบริการสำคัญ ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำหรับจุดอ่อนและอุปสรรค คือ ด้านการสื่อสารของบุคลากร การบริการเชิงรุกและเจ้าหน้าที่ด้านคอมพิวเตอร์ยังมีไม่เพียงพอทำให้เทคโนโลยีที่ใช้ในการดำเนินงานยังไม่ทันสมัยเท่าที่ควร และขาดการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำผลไปพัฒนาองค์กร

กิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีกิจกรรมและบริการตามภารกิจหลัก และกิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกิจ ผู้วิจัยได้แบ่งตามหมวดหมู่ได้ 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรม ซึ่งมีจำนวนมากและครอบคลุมความต้องการพื้นฐาน ซึ่งห้องสมุดยังมีแผน แนวคิดและนโยบายที่จะพัฒนาด้านการบริการเชิงรุก และการปรับปรุงพื้นที่ตามแนวคิด “ห้องสมุดมีชีวิต” เพื่อให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย ชุมชน และสังคมที่แท้จริง

แนวทางการพัฒนาห้องสมุดพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีแนวทาง นโยบาย ปรับเปลี่ยนรูปแบบห้องสมุดในแนวคิด “ห้องสมุดมีชีวิต” ที่มุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์มากขึ้น ด้วยบริการเชิงรุก มีการจัดสรรและใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า รองรับการเป็นพื้นที่สำหรับพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing Space) ที่ทันสมัย และเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการจัดให้มีบรรยากาศและบริการที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้รับบริการในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไป การดำเนินงานบนพื้นฐานข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงาน โดยสรุปดังภาพที่ 26

ภาพที่ 26 แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใน 3 ประเด็น คือ

1. สภาพการดำเนินงานของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์ สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีพื้นที่ให้บริการประมาณ 12,275 ตารางเมตร มีเทคโนโลยีและระบบสนับสนุนผู้รับบริการที่เป็นพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญกว่า 10 รายการ มีโครงสร้างการบริหารแบบพีระมิด มีการดำเนินงานภายใต้กฎหมายระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนดและเกณฑ์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกฎหมาย ด้านบริหารบุคลากร ด้านมาตรฐานห้องสมุด ด้านการเงิน ด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร โดยใช้เครื่องมือ SWOT & TOWS Matrix ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก พบว่า จุดแข็ง สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีความพร้อมด้านงบประมาณ ความด้านทรัพยากรสารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างทางกายภาพ มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง มีโครงสร้างการบริหารเอื้อต่อการพัฒนา และมีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ จุดอ่อน พบว่า ด้านทัศนคติและการสื่อสารของบุคลากร ด้านเจ้าหน้าที่ด้านคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอ ขาดการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ข้อมูลที่สำคัญเชิงลึก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลประกอบการพิจารณาบริหารงานด้านต่าง ๆ ขององค์กร และยังขาดการบริการเชิงรุกที่ตรงต่อความต้องการของผู้รับบริการ นอกจากนี้ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานถือเป็นระบบพื้นฐาน ยังไม่มีความทันสมัยหรือล้ำสมัย สำหรับโอกาส พบว่า สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป เนื่องจากเป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้มหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของภาคใต้ มีลูกค้าหลัก คือ ผู้รับบริการ ประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรสายสนับสนุน ด้านอุปสรรค ได้แก่ งบประมาณที่มีจำกัด ไม่นั่นนอน ขึ้นอยู่กับการจัดสรรในแต่ละปี เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำเนินการที่อาจเกิดภาวะล้าสมัย ไม่ทันต่อสถานการณ์ และส่งผลต่อเงื่อนไขการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ทำให้จำนวนผู้รับบริการลดลงอย่างต่อเนื่อง และด้านการสื่อสารที่ไม่ชัดเจนเป็นอุปสรรคหนึ่งต่อการพัฒนาองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ดังที่ วนาวลัย ดาดี, (2554) กล่าวไว้ว่า การสื่อสาร

ในองค์กรเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยผลักดัน การเปลี่ยนแปลงองค์กรและพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้

2. กิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักทรัพยากรการเรียนรู้ คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีกิจกรรมและบริการตามภารกิจหลัก และกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ รวมถึงบริการที่จัดขึ้นสำหรับการ ประชาสัมพันธ์และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายเป็น 4 ด้าน คือ ด้าน ทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรม ซึ่งมีจำนวนมากและครอบคลุมความต้องการพื้นฐาน แต่ยังไม่มีการเชิงรุกที่ดึงดูดให้ผู้รับบริการเข้า มาใช้บริการเพิ่มขึ้น หรือเป็นสถานที่ที่ต่อนักถึง ยังต้องเพิ่มความโดดเด่นตามแนวคิดของผู้บริหาร และบุคลากรเสนอไว้ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีความครอบคลุมหลากหลายกลุ่มสาขา และการนำ เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานห้องสมุด ดังตัวอย่างที่ TK Park (2563) ได้กล่าวถึง ปัญญาประดิษฐ์ ที่มาจากคำว่า Artificial Intelligence หรือเรียกย่อว่า A.I. ซึ่งถือเป็นเครื่องมือใน การศึกษาที่สำคัญอย่างหนึ่งในโลกปัจจุบัน เนื่องจากความสามารถในการรับและจำแนกข้อมูล มหาศาล (Big Data) และการประมวลผลที่รวดเร็วกว่าสมองของมนุษย์ทุกคนบนโลก ทำให้ A.I. ถูกใช้ เพื่อสนับสนุนการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ เช่น การตอบคำถามอัตโนมัติ หรือ Chatbot ที่ สามารถตอบข้อสงสัยได้ทันที และยังคงค้นหาคำตอบที่ใกล้เคียงหรือนำเสนอช่องทางการเรียนรู้เพิ่มเติม ในหัวข้อดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนได้ในเสี้ยววินาที มีการคัดเลือกเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนแต่ละคนจากสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่มหาศาลบนโลก นอกจากนี้ยังสามารถเป็นผู้นแนะนำ การศึกษา สามารถทดสอบระดับความรู้และความสนใจของผู้เรียน เพื่อแนะนำคอร์สที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนแต่ละคน อีกทั้งยังสามารถประเมินเทรนด์ความรู้ของโลกในปัจจุบันเพื่อชี้แนะแนวทางการ ศึกษาให้แก่ผู้เรียนได้อีกด้วย

3. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ สามารถอภิปรายในประเด็นแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านนโยบายและระบบการบริหาร มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการเปลี่ยนรูปแบบ ห้องสมุดในแนวคิดให้เป็น “ห้องสมุดมีชีวิต” ด้วยการใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า รองรับการพบปะ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ (Knowledge Sharing Space) การจัดการพื้นที่ต้องใช้ข้อมูลการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ให้เกิดการใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า สร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดผู้รับบริการแต่ละกลุ่มได้มากขึ้น ด้วยศึกษาความต้องการ พฤติกรรมของผู้รับบริการและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง และจัดให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อพฤติกรรมของ ผู้รับบริการในยุคปัจจุบัน ด้านการบริหารบุคลากรให้ความสำคัญกับการนำองค์กรของผู้บริหาร มี ความต้องการให้ผู้บริหารถ่ายทอดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้ทันที ต้องการให้มีกระบวนการติดตามการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ต้องการให้ผู้บริหารมุ่งเน้นการพัฒนา

ด้าน IT เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและพัฒนาให้องค์กรมุ่งสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล, เฉลิมชัย และนลินณัฐ (2560) เรื่อง บทบาทภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์การสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ ที่กล่าวว่า บทบาทผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาองค์การสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้นำเป็นทั้งผู้สอน ผู้ฝึกสอน พี่เลี้ยงและเป็นแบบอย่างแก่บุคลากร การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ชัดเจน สร้างค่านิยม ทำงานแบบมีส่วนร่วมหรือเป็นทีม ปลุกฝังวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และสร้างบรรยากาศแห่งความน่าเชื่อถือไว้วางใจด้วยการสื่อสารกับบุคลากรสองทาง มีการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมได้ ซึ่งภาวะผู้นำองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีความมุ่งมั่นจะสามารถแสดงบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความต้องการของผู้รับบริการ เพื่อจะได้มาซึ่งการจัดสรรทรัพยากรที่ผู้รับต้องการมากขึ้น และการจัดหาหนังสือทั่วไปต้องการให้มีหนังสือที่มีเนื้อหาที่ทันสมัย กำลังเป็นที่นิยม ตามกระแส ตามเทรนด์ของผู้รับบริการแต่ละช่วงวัย ด้านทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ องค์กรค้นหากลยุทธ์เพื่อให้มีผู้รับบริการใช้สารสนเทศประเภทออนไลน์มากขึ้นและเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด ด้านการจัดการทรัพยากรต้องการมีการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่สอดคล้องกับภารกิจหลักและการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงมีบริการอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น เพิ่มพื้นที่เป็นโซนบริการสื่อออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ ดังที่ วราพร ดำจับ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง “สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการเรียนรู้โดยการถ่ายทอด ฝึกอบรม การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดการสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุน ส่งผลให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตสอดคล้องกับทักษะความจำเป็นในศตวรรษที่ 21

ด้านการบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ห้องสมุดมีกิจกรรมและบริการหลากหลายรูปแบบ การส่งเสริมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมยังต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการและพฤติกรรมของผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกกลุ่ม จึงจะสามารถนำไปสู่เป้าหมายในการเป็นห้องสมุดที่สนับสนุนการเรียนรู้ทุกรูปแบบ เพื่อเป็นที่พึ่งให้กับผู้รับบริการได้ในหลายมิติ และสามารถเป็นองค์กรสำคัญที่มีส่วนช่วยให้เกิดองค์ความรู้ งานวิจัย หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นได้ ดังที่รุจเรขา, น้าทิพย์ และนงเยาว์ (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาแบบจำลองเครือข่ายทางสังคมเพื่อเพิ่มผลผลิตงานวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยวิจัยไทย พบว่าแบบจำลองเครือข่ายทางสังคมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายทางสังคมทั้งในแง่ของความร่วมมือด้านการวิจัย และความเป็นผู้แต่งร่วมซึ่งเอื้อต่อการเพิ่มผลผลิตวิจัย จำนวน 7 ปัจจัย ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด

ได้แก่ ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างบุคคล และลักษณะเฉพาะบุคคลด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ สาขาวิชาหรือหัวข้อวิจัย ความเข้าใจวัฒนธรรมวิจัยของชาวต่างประเทศ ระบบและกลไกของสถาบัน แหล่งเงินทุนวิจัย และเครื่องมือวิจัย ดังนั้น ห้องสมุดสามารถมีส่วนช่วยในการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดผลงานวิจัยได้ ในแง่ของการอำนวยความสะดวก การจัดหาเครื่องมือ และสร้างสภาพแวดล้อมเชิงพื้นที่เพื่อให้เกิดเครือข่ายทางสังคมได้ดังที่ผู้บริหารวางนโยบายไว้ได้

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐาน ตามแนวคิดที่ผู้บริหารและบุคลากร กล่าวถึงการมุ่งเน้นให้มีการปรับปรุงพื้นที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ทั้งด้านการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ รวมถึงอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เข้ามาใช้นับสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้รับบริการและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ห้องสมุดก็จะสามารถดึงดูดให้มีผู้รับบริการเพิ่มขึ้นได้ สอดคล้องกับ จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์ (2560) กล่าวไว้ว่า ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่เข้ามาเปลี่ยนพฤติกรรมแสวงหาและรูปแบบวิธีการเข้าถึงสารสนเทศ ส่งผลกระทบต่อห้องสมุดทั่วโลก ห้องสมุดบางแห่งต้องปิดตัวยุติการให้บริการ บางแห่งยังคงให้บริการอยู่แต่มีผู้รับบริการน้อยลงมาก ซึ่งมีห้องสมุดเพียงจำนวนไม่มากที่สามารถปรับตัวและดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ โดยกระบวนการแปลงโฉมและปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่ ให้ความสำคัญกับนวัตกรรม และการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ของผู้รับบริการในโลกยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมความต้องการของผู้รับบริการที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนได้

ด้านบทบาทบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ต้องมีบทบาทในการให้บริการเชิงรุกมากขึ้น องค์กรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรได้ดึงศักยภาพในตัวเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ บุคลากรต้องมีความรอบรู้ หมั่นหาความรู้และศึกษาเทคโนโลยีให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานได้ และต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง บริการผู้รับด้วยจิตใจที่เป็นมิตร เป็นที่พึงของผู้รับบริการได้ อันจะทำให้บุคลากรมีความสำคัญ มีคุณค่าต่อองค์กรและส่วนรวม ดังนั้น บรรณารักษ์ ต้องปรับตัวเองให้มีบุคลิกที่ทันสมัย มีความรอบรู้ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ บรรณารักษ์สามารถทำหน้าที่ในบทบาทนักการตลาด นักประชาสัมพันธ์ นักกิจกรรมควบคู่ไปได้ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้เกิดบริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการใช้เครื่องมือสำหรับวิเคราะห์ ประมวลผลความต้องการในมิติต่าง ๆ เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาการให้บริการห้องสมุดได้ มีการติดตามข้อร้องเรียน วิเคราะห์ ปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

สอดคล้องกับ เมฆินทร์ ลิขิตบุญฤทธิ์ (2554) ได้กล่าวถึง บรรณารักษ์ยุคใหม่ว่าจะต้องมีบุคลิกที่ประกอบด้วยนิสัยรักในงานบริการ รักการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ชอบการเปลี่ยนแปลง

และมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา มีความสามารถในการถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ให้กับผู้อื่น มีบุคลิกกว้างขวาง กระตือรือร้นในการทำงาน ยอมรับความคิดเห็นและมีจิตใจกว้างขวาง

ด้านข้อจำกัดในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานของอาคารและระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ อัตรากำลังที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง บุคลากรของ มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด ด้านการสื่อสารในองค์กร ด้านกระบวนการ ติดตามการทำงานมี สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ การหาและพัฒนาจุดเด่นขององค์กรและพัฒนาให้ไปถึงเป้าหมาย วิสัยทัศน์ที่องค์กรกำหนดไว้ การสื่อสารมุ่งเน้นให้เห็นเป็นรูปธรรม การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงาน และการสร้างตัวตน ให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ พัฒนาให้เป็นห้องสมุดที่เป็นที่รู้จักของผู้รับบริการหรือประชาชน เป็นที่พึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ หากบุคลากรสามารถร่วมกันพัฒนาจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันทั้งองค์กรผู้บริหารและบุคลากรมีความเห็นสอดคล้องกันด้านแนวคิดในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษาสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับแนวทางในการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำผลการศึกษาไปพิจารณาพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และมหาวิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัย คือ

1. ห้องสมุดควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการอย่างต่อเนื่อง และเกิดการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าในทุกมิติ

2. การค้นหาและการพัฒนาจุดเด่นขององค์กรให้ไปถึงเป้าหมาย และ วิสัยทัศน์ที่องค์กรกำหนดไว้ ด้วยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมุ่งเน้นให้ทั้งองค์กรเห็นเป็นรูปธรรม มีเป้าหมายเดียวกันอย่างชัดเจน

3. การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างตัวตน ให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ ส่งการพัฒนาให้เป็นห้องสมุดที่เป็นที่รู้จักของผู้รับบริการหรือประชาชน สามารถเป็นที่พึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ หากบุคลากรสามารถร่วมกันพัฒนาจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันทั้งองค์กร เพราะห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและถือเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญที่สุด

บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มะลิทอง. (2542). สรรค์สร้างหน้าเว็บและกราฟิกบนเว็บ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขจี พงศธรวิบูลย์. (2559). การเรียนรู้ตลอดชีวิตกับวิชาชีพการพยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก*, ปี
ที่ 17 ฉบับที่ 3, (กันยายน – ธันวาคม)
- จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์. (2560). ปรีทัศน์หนังสือ (Book Review) โทล : 12 ปี ที่ เคพาร์ค สารพัน
เรื่องราวหลากหลายความคิดว่าด้วยการเรียนรู้ พื้นที่การเรียนรู้ และนวัตกรรมห้องสมุด.
ค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2564. จาก file:///C:/Users/Dell/Downloads/137579-Arti-
cle%20Text-364883-1-10-20180801%20(1).pdf
- เจษฎากร ทองแสง. 2553. แนวทางการพัฒนาองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยยศ อิมสุวรรณ์. (2552). *แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. ค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2561, จาก
<https://goo.gl/4bAoXN>
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2551). คู่มือสู่องค์กรแห่งความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- ชุติมา สัจจามันท์และคณะ. (2554). *การสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการ
เรียนรู้*. รายงานการวิจัย สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชูศักดิ์ นพถาวร (2558). การรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ชื่อเสียงตราสินค้า และ
บุคลิกภาพตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความภักดีตราสินค้าของเอสซีจี. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสต
รมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณัฐธญา เพ็ญผ่อง และคณะ. (2559). ความต้องการและพฤติกรรมการใช้บริการศูนย์บรรณสารและ
สื่อการศึกษา ของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. รายงานวิจัยสถาบัน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ทิพย์อนงค์ จินตวิจิต. (2562). การล่มสลายของนิตยสารไทยในยุคดิจิทัล. ค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์
2564. จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcmag/article/view/158549>
- ธงชัย ชลศิริพงษ์. (2562). ปิดตำนาน The Nation นสพ. ภาษาอังกฤษอายุกว่า 48 ปี ดีพิมพ์ฉบับ
สุดท้าย 28 มิ.ย.นี้ . ค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2564. จาก BrandInside [https://brandin-
side.asia/the-nation-newspaper-shut-down/](https://brandin-
side.asia/the-nation-newspaper-shut-down/)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธนาการ เลิศสุตวิชัย. (2560). สิ้นยุคสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสารปิดตัว ระนาว สถานการณ์ย่าแยเพราะ DIGITAL DISRUPTION. ค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2562, จาก DIGITAL WOW Marketing ออนไลน์ <https://digitalmarketingwow.com/2017/12/13/digital-disruption-magazine/>
- ธิษณ์ภูมิ รัตน์วิจารณ์. (2554). เทคนิคการประยุกต์ใช้สื่อออนไลน์ในธุรกิจการพัฒนาส่งหาทรัพยากร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการพัฒนาส่งหาทรัพยากร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นฤมล จิตรเอื้อ, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และนลินณัฐ ดีสวัสดิ์. (2560). บทบาทภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์การสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, ปีที่ 10 ฉบับที่ 2, (พฤษภาคม – สิงหาคม)
- นิรุช อำนวนศิลป์. (2542). สร้างเว็บเพจอย่างไรขีดจำกัด CGI & Perl เพื่อการประยุกต์ใช้งาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ซัคเซส มีเดีย.
- บดินทร์ วิจารณ์. (2553). *การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : เอ็กชเปอร์เน็ท.
- ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานของสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544. (2544, 14 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 138 ตอนที่ 21 ก, หน้า 1 – 11.
- ปานิสรา ส่งวัฒนายุทธ และอัจฉรา สุขสำราญ. (2558). การพัฒนาองค์การตามการรับรู้ของบุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกรุงเทพ*, ปีที่ 31 ฉบับที่ 2, (พฤษภาคม – สิงหาคม)
- ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (2558). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง : กระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารพยาบาลทหารบก*, ปีที่ 16 ฉบับที่ 1, (มกราคม – เมษายน)
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2560). แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). จาก <https://kyl.psu.th/DBJQLvl77>
- ยุพิน เตชะมณี. (2553). ห้องสมุดมีชีวิต : ใคร อะไร มีชีวิต?. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, ปีที่ 28 ฉบับที่ 2, (พฤษภาคม – สิงหาคม)
- รายการ Book Review, 2563. ค้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2564. จาก https://www.youtube.com/playlist?list=PLrf_zNy2YA3ZqsOERLMIz-TLKWc2zTNOjW

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รุจเรขา วิทยาวุฑฒิกุล, น้ำทิพย์ วิภาวิน และ นงเยาว์ เปรมกมลเนตร. (2558). การพัฒนาแบบจำลอง
เครือข่ายทางสังคมเพื่อเพิ่มผลผลิตงานวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยวิจัยไทย. *วารสาร
วิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*. ปีที่ 8 ฉบับที่ 1, (มกราคม – มิถุนายน).
- ลลิตเทพ ทรัพย์เมือง. (2561). *จัดระเบียบสื่อใหม่*. ค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2561, จากไทยโพสต์
ออนไลน์ <https://www.thaipost.net/main/detail/15968>
- วนาวัลย์ ดาดี. (2554). การสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กร. *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร*, ปีที่ 19
ฉบับที่ 3, (กันยายน – ธันวาคม)
- วราพร คำจับ. (2562). *สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. *วารสารศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, ปีที่ 7 ฉบับที่ 2, (กรกฎาคม – ธันวาคม)
- วรวิมล ไชยศรี และบุญสม เกษะประดิษฐ์ (2560). ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับการ
พัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม 6 บริษัท. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, ปีที่ 9
ฉบับที่ 3, (กันยายน – ธันวาคม)
- วันทนา อมตาริยกุล และคณะ. (2558). การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา
การศึกษาของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น. *วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, ปีที่ 9 ฉบับที่ 3, (กรกฎาคม – กันยายน)
- วิมล จรุงจรส. (2559). สรุปรายการบรรยาย อนาคตของสื่อการเรียนรู้. ค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2561.
จาก<https://goo.gl/9P5rF1>
- วิศปต์ย์ ชัยช่วย. (2553). การสร้างแบรนด์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, ปีที่ 28
ฉบับที่ 1, (มกราคม – เมษายน)
- วิไลภรณ์ จิรวัดนเศรษฐ์. (2559). เด็กยุคดิจิทัลภายใต้สังคมแห่งสื่อออนไลน์และการเรียนรู้ทางสังคม.
วารสารอนาคตวิทยาทางการศึกษา, ปีที่ 1 ฉบับที่ 1, (มกราคม – ธันวาคม)
- ศศิณา ปาละสิงห์. (2547). ความต้องการในการพัฒนาตนเองของข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัด
ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.
ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- สกวเดือน พิมพิศาล. (2558). การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจ
พอเพียง. *วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, ปีที่ 2 ฉบับที่ 3,
(กันยายน – ธันวาคม)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สมจินตนา ชังเกตุ. (2554). การพัฒนารูปแบบห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. คุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคือตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมาน ลอยฟ้า. (2553). คลังความรู้สถาบันกับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, ปีที่ 27 ฉบับที่ 3, (กันยายน – ธันวาคม)
- สัมพันธ์ พลันสังเกตุ. (2546). ห้องสมุดมีชีวิต. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2561. จาก <https://it-web.lib.ru.ac.th/webboard/00290.html>
- สร้อยญา สุขเพิ่ม. (2556). ความต้องการของนิสิตต่อการบริการด้านหอพักนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สาธิตา กิจเจริญธำรงค์. (2556). *การสื่อสารกลยุทธ์สู่การเป็นห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนบางกอกพัฒนา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. ค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2561. จาก <https://goo.gl/tKcL6N>
- สุดที่วัล สุกใส. (2558). สื่อออนไลน์กับบทบาทในการกำหนดประเด็นข่าวทางสังคม. ค้นเมื่อ 19 เมษายน 2562. จาก https://blog.infoquest.co.th/iqmedialink/news_onlinemedia/
- สุบิน ไชยยะ และคณะ. (2558). ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย : กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี. *วารสารสงขลานครินทร์*, ปีที่ 21 ฉบับที่ 3, (กรกฎาคม – กันยายน)
- สุภารักษ์ จูตระกูล. (2559). ครอบครัวกับการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Literacy) ของดิจิทัลเนทีฟ (Digital Natives). *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, ปีที่ 11 ฉบับที่ 1, (มกราคม – มิถุนายน)
- สุริรักษ์ วงษ์ทิพย์. (2555). สื่อใหม่: กุญแจเพื่อการพัฒนาองค์การสมัยใหม่. ค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2564. จาก https://www.mut.ac.th/uploaded/picture/knowledge/bu_pdf1.pdf
- สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล. (2561). การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (A Lifelong Learner). ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2564. จาก <https://www.truelookpanya.com/blog/content/65649/-teaarttea-teaart->

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 -2564.
- สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร. (2563). รายงานประจำปีการประเมินคุณภาพ ตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ประจำปีการศึกษา 2563.
- สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร. (2564). ค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2564. จาก <https://clib.psu.ac.th/>
- สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร. (2564). ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2564. จาก <https://clib.psu.ac.th/km/about/>
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. ค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2562. จาก <http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2561. (2561). ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. จาก https://www.krisdika.go.th/data/comment/bill/images/Draft_law123.pdf
- สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2562). โครงการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาอุทยานการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21. รายงานฉบับสมบูรณ์. อุทยานการเรียนรู้. กรุงเทพฯ.
- อรอำไพ บุรานนท์. (2554). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามความต้องการของผู้สูงอายุ ศูนย์บริการผู้สูงอายุดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- อติพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ปีที่ 6 ฉบับที่ 1, (มกราคม – มิถุนายน)
- อัจฉรา ขาวเผือก. (2558). ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification) ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2564. จาก <https://sites.google.com/site/krunook69/rabb-hx-smud-rathspha-xmerikan-library-of-congress-classification>
- เอกณรงค์ วรสีหะ. (2562). วิเคราะห์พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโฆษณาผ่านสื่อสมัยใหม่ของประชาชน. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Boyd and Ellison. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, Vol 13 No. 1, October.
- Dennis. (1998). Book Reviews. *Journal of Applied Ecology*, Vol 35 No. 4, February.
- KTC WOLD. (2562). ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2564. จาก <https://www.ktc.co.th/ktcworld/travel-service/travel-story/asia/explore-singapore-the-lion-city>
- Insight online. (2554). 50 เว็บไซต์ที่คนไทยเข้ามากที่สุดในปี. ค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2561. จาก <https://goo.gl/vTAKT7>
- Ninetechno.com. (2559). เว็บเพจ (webpage) คืออะไร. *Ninetechno*. ค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2561 จาก <https://goo.gl/mbhPA3>
- Postjung. (2562). ทำไม “สนามบินชางจี สิงคโปร์” ถึงได้รับรางวัล “สนามบินที่ดีที่สุดในโลก” ถึง 7 ปี ซ้อน?. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2564. จาก <https://board.postjung.com/1159906>
- The MOMENTUM. (2562). เยี่ยมชมท่าอากาศยานที่สูงที่สุดในโลกถึง 130 ท่า ในสนามบินชางจีของสิงคโปร์. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2564. จาก <https://themomentum.co/changi-youtube>
- Youtube. (2563). เรื่องน่ารู้คู่มือสนามบิน ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2564. จาก https://www.youtube.com/playlist?list=PL_88_ATG4iB6QoRuhIPzCYU0qJ6P5UcU

บุคลากรกรม (ต่อ)

เถกิง วงศ์ศิริโชติ (รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์, ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร และ ภชิสสา กุลกาญจนากิจบาล (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2564.

ตาล (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2564.

เตี้ย (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2564.

ทัศน์สุภิตา อารมณฤทธิคุณ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2564.

แทน (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2564.

น้ำ (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2564.

เนย (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2564.

บุญเรือง มานะสุรการ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2564.

โบว์ (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2564.

บุคลากรกรม (ต่อ)

เปา (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564.

ประไพ จันทร์อินทร์ (หัวหน้าฝ่ายบริการสารสนเทศ, ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์),
ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2564.

ประไพพิช แก้วเมฆ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2564.

ปอย (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2564.

ปัญญารักษ์ งามศรีตระกูล (ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร,
ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง
อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด
สงขลา, เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2564.

ปณิตารีย์ สุนทรวารภาส (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการ
เรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2564.

เปรม (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2564.

ไผ่ (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2564.

พงสรรธ คณิตะโร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2564.

บุคลากรกรม (ต่อ)

รตานา ยามาเจริญ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2564.

วีณา ฤทธิ์รักษา (หัวหน้าฝ่ายสนับสนุนงานบริหาร, ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์),
ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2564.

สตีตากรณ์ จันทรรคา (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2564.

สมพิศ เอิบกมล (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2564.

สุดา พันธุสะ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิง
หลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด
สงขลา, เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2564.

สุนนท์ ชูจันทร์ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2564.

เสาวรส ปลื้มใจ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2564.

หลิว (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2564.

หวาน (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2564.

แหวน (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2564.

บุคลากรกรม (ต่อ)

อรจิรา ทองเกลี้ยง (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2564.

อัญชลี วีระสุข (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิง
หลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด
สงขลา, เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2564.

อิง (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2564.

แอม (นามสมมติ) (ผู้ให้สัมภาษณ์), ประวีณ ถาวรจิตร (ผู้สัมภาษณ์), ที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้
คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2564.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุค
สื่อออนไลน์ กรณีศึกษา สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษา สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้สำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัย และผู้บริหารห้องสมุด ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. ตามความเห็นของท่าน มหาวิทยาลัยมีแนวทาง/นโยบาย แต่ละด้านอย่างไร ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ห้องสมุดมีบทบาทต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
  - 1.1 ด้านนโยบายและระบบการบริหาร สำหรับโครงสร้างและระบบการบริหาร ปัจจุบันของห้องสมุด เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือไม่ หากไม่เอื้อควรเป็นอย่างไร
  - 1.2 ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ ห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ ควรมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้อย่างไร
  - 1.3 ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้ ควรมีแนวทางหรือบริการในรูปแบบอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อนโยบายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัย
  - 1.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ระบบเครือข่าย อุปกรณ์สนับสนุนต่าง ๆ) ควรเป็นอย่างไรเพื่อให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์
  - 1.5 ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรมีบทบาทอย่างไร เพื่อให้มีส่วนในการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้รับบริการ ในยุคสื่อออนไลน์
2. ท่านคิดว่า ปัจจุบันห้องสมุดมีข้อจำกัดในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนหรือไม่ แนวทางการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ห้องสมุดมีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคของสื่อออนไลน์
3. ในยุคสื่อออนไลน์ ท่านคิดว่าห้องสมุดยังมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือไม่

แบบสัมภาษณ์บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุค
สื่อออนไลน์ กรณีศึกษา สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษา สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้สำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัย และผู้บริหารห้องสมุด ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. ตามความเห็นของท่าน สำนักฯ มีแนวทาง/นโยบาย แต่ละด้านอย่างไร ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ห้องสมุดมีบทบาทต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.1 ด้านนโยบายและระบบการบริหาร สำหรับโครงสร้างและระบบการบริหาร ปัจจุบันของห้องสมุด เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือไม่ หากไม่เอื้อควรเป็นอย่างไร

1.2 ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ ห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ ควรมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้อย่างไร

1.3 ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้ ควรมีแนวทางหรือบริการในรูปแบบอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อนโยบายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัย

1.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ระบบเครือข่าย อุปกรณ์สนับสนุนต่าง ๆ) ควรเป็นอย่างไรเพื่อให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

1.5 ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรมีบทบาทอย่างไร เพื่อให้มีส่วนในการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้รับบริการ ในยุคสื่อออนไลน์

2. ท่านคิดว่า ปัจจุบันห้องสมุดมีข้อจำกัดในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนหรือไม่ แนวทางการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ห้องสมุดมีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคของสื่อออนไลน์

3. ในยุคสื่อออนไลน์ ท่านคิดว่าห้องสมุดยังมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือไม่

4. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอย่างไรต่อการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

แบบสัมภาษณ์ผู้รับบริการห้องสมุด

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุค
สื่อออนไลน์ กรณีศึกษา สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษา สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้สำหรับผู้รับบริการ

1. ตามความเห็นของท่าน ห้องสมุดควรมีแนวทางการพัฒนาแต่ละด้านอย่างไรเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

1.1 ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ ห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ ควรมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้อย่างไร

1.2 ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้ ควรมีแนวทางหรือบริการในรูปแบบอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อนโยบายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัย

1.3 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรเป็นอย่างไรเพื่อให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

1.4 ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรมีบทบาทอย่างไรเพื่อให้มีส่วนในการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้รับบริการ ในยุคสื่อออนไลน์

2. ในยุคสื่อออนไลน์ ท่านคิดว่าห้องสมุดยังมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือไม่

3. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอย่างไรต่อการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นห้องสมุดเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์

การประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐
วันพุธที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ณ อาคารพิทยพัฒน์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Full Paper Proceeding

จัดทำโดย

สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓

เพื่อการใช้งานอ้างอิง

จัดทำโดย

สมาคมนักวิชาการส่วนท้องถิ่นแห่งประเทศไทย

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมวิชาการส่วนท้องถิ่นระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐

วันพุธที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ณ อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บรรณาธิการโดย

ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อารงลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จำเนียร ราชแพทยาคม

รองศาสตราจารย์ ดร. นพดล อุดมวิศวกุล

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

	หน้า
๐๑๖ การวิเคราะห์ห่อภิมานงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการจ่ายค่าตอบแทนตามผลงานเพื่อเพิ่มผลการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การภาครัฐและภาคเอกชนใน ๑๘ ประเทศ: บทเรียนสำหรับการบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย	๓๑๘
๐๓๖ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร ในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยะลา	๓๓๐
๐๔๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	๓๔๑
๐๔๘ การพัฒนาบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุค Disruptive Change	๓๕๒
๐๔๙ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ลี กวนยู ในการพัฒนาประเทศสิงคโปร์	๓๖๗
๐๖๘ ปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาบุคลากรกรมวิชาการเกษตร	๓๗๗
กลุ่มที่ ๕ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ๒	๓๘๘
๐๐๗ การพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลตำบลหลวงเหนือ อำเภอกวาง จังหวัดลำปาง	๓๘๘
๐๑๗ การสังเคราะห์ความรู้ด้านภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๙๖
๐๓๕ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์การของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	๔๐๙
๐๕๓ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรคณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๑๖
๐๖๒ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานกลุ่มสายงานรองผู้ว่าการระบบส่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	๔๓๐
๐๗๓ การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยวิกฤติโรงพยาบาลตำรวจ	๔๔๒
๐๗๔ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของเจ้าหน้าที่ที่เลี้ยงเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : กรณีศึกษา เปรียบเทียบสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนปากเกร็ดกับสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท	๔๕๒
๐๗๙ สมรรถนะของพนักงานสำรวจอุบัติเหตุด้านการประกันภัยรถยนต์ของผู้ประกอบการและผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	๔๖๖
ห้องที่ ๖ การบริหารองค์การ	๔๗๕
๐๑๐ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	๔๗๕
๐๑๑ ผลกระทบจากการปรับโครงสร้างองค์การต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ กรณีศึกษา โรงพยาบาลตากสิน สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร	๔๙๑
๐๒๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจท่องเที่ยวขอนแก่น	๕๐๓

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

กำหนดการประชุมวิชาการระดับชาติทางรัฐประศาสนศาสตร์
วันพุธที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เวลา	กิจกรรม
๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ น. ๐๙.๐๐-๐๙.๐๕ น.	ลงทะเบียน ณ อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กล่าวต้อนรับโดย ศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ ลีคำ อธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
๐๙.๐๕-๐๙.๑๕ น.	กล่าวรายงานวัตถุประสงค์ในการจัดงานโดย ศาสตราจารย์ ดร. อัมพร ชำรงลักษณ์ นายกสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย
๐๙.๑๕-๐๙.๒๐ น.	กล่าวเปิดงานโดย ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน นายกสมาคมมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช
๐๙.๒๐-๐๙.๔๕ น. ๐๙.๔๕-๑๐.๓๐ น.	มอบของที่ระลึกและถ่ายภาพหมู่ ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “การบริหารการปกครองท้องถิ่นในยุคพลิกผัน” (Disruptive Local Governance) โดย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรี
๑๐.๓๐-๑๑.๓๐ น.	เสวนาทางวิชาการ เรื่อง “การบริหารการปกครองท้องถิ่นในยุคพลิกผัน” (Disruptive Local Governance) วิทยากร : (๑) ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๒) ศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า (๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
๑๑.๓๐-๑๒.๓๐ น.	ผู้ดำเนินการอภิปราย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์ ประชุมสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทยสมัยสามัญประจำปี ๒๕๖๓ โดยศาสตราจารย์ ดร. อัมพร ชำรงลักษณ์ นายกสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย
๑๒.๓๐-๑๓.๓๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๓๐-๑๖.๓๐ น.	การนำเสนอผลงานทางวิชาการแบ่งกลุ่มตามห้องย่อย ห้องที่ ๑ - ๓ การบริหารรัฐกิจ ห้องที่ ๔-๕ การบริการทรัพยากรมนุษย์ ห้องที่ ๖ การบริหารองค์การ ห้องที่ ๗ การคลังสาธารณะและการบริหารรัฐกิจ ห้องที่ ๘ นโยบายสาธารณะ ห้องที่ ๙-๑๐ การบริหารงานท้องถิ่น ห้องที่ ๑๑ บริหารรัฐกิจและบริหารธุรกิจ

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

ห้อง	กลุ่มห้องย่อย	ชื่อ - สกุล	หัวข้อที่จัด	ผู้ประเมินประจำห้อง
๖	การบริหารองค์การ	๐๑๐ ประวีณ ถาวรจิตร	ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	รศดร.เสน่ห์ จุ้ยโต, รศ.ดร.นภเรณู สังจรักษ์ อีระธูติ
		๐๑๑ สิริยา มิตรากร	ผลกระทบจากการปรับโครงสร้างองค์การต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ กรณีศึกษาโรงพยาบาลตากสิน สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร	
		๐๒๓ ธัญวลัย ปิยทรัพย์กุล	ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจท่องเที่ยวขอนแก่น	
		๐๓๗ เดิมศักดิ์ สุวรรณศักดิ์	การมีส่วนร่วม ความผูกพัน และการรับรู้ถึงการสนับสนุนจากองค์การกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของพนักงาน	
		๐๓๘ วรวิทย์ เปรมสมบัติ	ความสัมพันธ์ของความโปร่งใสกับผลการดำเนินงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	
		๐๔๕ นิตพัฒน์ ธิรธนกุล	ระบบการออมและการทำงานเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาข้าราชการครูในสังกัด กรุงเทพมหานคร	
		๐๖๗ สุวิศิษฐ์ แสงเอื้ออังกร	แนวทางการยกระดับประสิทธิภาพของกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruption)	

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

การบริหารองค์การ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์
กรณีศึกษา สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ประวีณ ถาวรจิตร***
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Email address: praween.t@psu.ac.th

บทคัดย่อ

การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาชาติ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ได้ส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ในการเชื่อมโยงสอดคล้องกันทุกมิติของการพัฒนาชาติ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมและบริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา กับบทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์ ของห้องสมุด สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารฉบับพิมพ์และข้อมูลบนเว็บไซต์ ประกอบกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกหมวดหมู่ ตีความ สร้างข้อสรุป นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมและบริการที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร จัดให้กับผู้รับบริการมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างครอบคลุมสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีการปรับตัว พัฒนาอย่างต่อเนื่องตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป มีเครือข่ายที่สามารถรองรับความต้องการสารสนเทศที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งที่เป็นฉบับพิมพ์และสื่อออนไลน์ รวมถึงการให้บริการทรัพยากรด้านกายภาพต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ขององค์กร ที่มุ่งมั่นในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้บริการสารสนเทศ สื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบและเป็นแหล่งสะสมองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในสังคม โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีโครงสร้างพื้นฐาน เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนภารกิจของมหาวิทยาลัย และสังคมต่อไป

* อูทิศ สังขรัตน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ utitis@psu.ac.th

** เกศธวา บุญปรามาร คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ kettawa@hotmail.com

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๓๐/๒๕๖๓

คำสำคัญ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยุคสื่อออนไลน์

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

HIGHER EDUCATION LIBRARY WITH PROMOTING LIFELONG LEARNING IN ONLINE MEDIA
ERA CASE STUDY OF KHUNYING LONG ATHAKRAVISUNTHORN LEARNING RESOURCES
CENTER, PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY HAT YAI CAMPUS

Praween Tawornjijt****

Prince of songkla university

Email address: praween.t@psu.ac.th

ABSTRACT

Promoting lifelong learning is important to national development. The ๑๒th National Economic and Social Development Plan ๒๐๑๗ - ๒๐๒๑. Promoting and giving importance to lifelong learning of the people. In coherent linking all dimensions of national development. The purpose of this article is to study the activities and services of higher education institutions libraries and their roles in promoting lifelong learning in the online media era. Of Khunying Long Athakravisunthorn Learning Resources Center, Prince of Songkla University. Use of qualitative research methods by collecting data from both printed documents and information on the website And in-depth interviews from data providers. Analyze the data by classifying, interpreting, creating conclusions, presenting the research results with analytical descriptive method. The study found that Activities and Services at the Khunying Long Athakravisunthorn Learning Resources Center, Prince of Songkla University Provided to clients it contributes to a comprehensive promotion of lifelong learning. For people of all ages, all walks of life. Consistent with the concept of lifelong learning promotion. There is a continuous improvement adjustment according to the changing era. Have a network that can support the information needs that are distributed in different regions throughout the country both in print and online media Including providing various physical resources. To comply with the vision Corporate mission and objectives in strives to be a lifelong learning center. Providing information services All forms of learning media and a source of knowledge for improving the quality of life of people in society. By using modern technology Have basic structure Conducive to learning To support the university's mission And society continues.

Keyword: Higher education library, promoting lifelong learning, Online media era

---

*** Utit Sungkharat, Faculty of Arts, Prince of Songkla University utit.s@psu.ac.th

*** Kettawa Boonprakam, Faculty of Education and Liberal Arts Hat Yai University kettawa@hotmail.com

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อบุคคล สังคม ประเทศชาติหลายด้าน หลายวงการ แต่สำหรับวงการสื่อ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และอีกหลายวงการก็ได้รับผลกระทบในวงกว้าง เมื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีบทบาทกับการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ ส่งผลให้เกิดสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้คนสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างง่ายดาย กว้างขวาง ทุกที่ทุกเวลา จากสภาพปัญหาปัจจุบัน ถือได้ว่าห้องสมุด สำนักพิมพ์ รวมถึงผู้ผลิตและให้บริการสื่อรูปแบบต่าง ๆ ต้องเผชิญกับความท้าทาย ห้องสมุดหลายแห่งทั่วโลก มีการตื่นตัวและพยายามปรับตัวเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและสามารถตอบสนองต่อความต้องการผู้ใช้บริการ ดังที่ Jens Thorhaug ได้กล่าวไว้ว่า ความท้าทายของห้องสมุดทั่วโลก คือ การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการเข้าถึงสารสนเทศ อันเป็นผลจากอินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล ที่เปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน ทำให้ห้องสมุดต้องทบทวนทิศทางและบทบาทของห้องสมุดอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป ดังผลสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้วิเคราะห์ไว้ว่า ภายใน ๖ ปี จะไม่มีผู้อ่านหนังสือที่ห้องสมุด เพราะการแพร่หลายของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้น เป็นเหตุให้จำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดเริ่มลดลง (TK Park, ๒๕๕๘) ดังที่ ดร. ทรงพันธ์ เจิมประยงค์ ได้กล่าวถึงผลสำรวจผู้ใช้ของห้องสมุดในเครือข่ายของ OCLC ในสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๐ พบว่า ไม่มีผู้ใช้เลือกใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งในการค้นหาคำตอบเป็นแห่งแรก โดยส่วนใหญ่เลือกใช้โปรแกรมค้นหา (Searchengine) เป็นแหล่งแรก นอกจากนี้ผลการสำรวจจาก Pew Internet & AmericanLifeProject เมื่อปลายปี ค.ศ. ๒๐๑๓ พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในอเมริกา ๕๒% มีความต้องการใช้ห้องสมุดประชาชนลดลง เนื่องจากสามารถค้นหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง นี่จึงเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าความเกี่ยวข้องระหว่างความต้องการของผู้ใช้และบริการของห้องสมุดเริ่มมีปัญหา (ทรงพันธ์ เจิมประยงค์, ๒๕๕๘) ห้องสมุดหลายแห่ง จึงพยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมใหม่ สำหรับสถิติการเข้าใช้บริการห้องสมุดของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ย้อนหลัง ๓ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔, ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑ มีจำนวนครั้งที่เข้าใช้บริการ ๕๓๖,๗๙๕ ๓๙๘,๑๗๔ และ ๕๐๗,๘๕๐ ตามลำดับ (สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, ๒๕๖๑)

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๔ (ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔) กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อเป็นการตอบสนองต่อการศึกษารเรียนรู้ด้วยตนเองและการศึกษาตลอดชีวิต และเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงานพื้นฐานประกอบด้วย งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ งานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ งานสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ งานวารสาร งานเอกสารและสิ่งพิมพ์รัฐบาล งานบริการยืมคืน งานบริการอ้างอิง ให้คำปรึกษาและช่วยค้นคว้า งานผลิตคู่มือสืบค้น งานผลิตบรรณานุกรมและสารระสังเขป งานส่งเสริมและเผยแพร่บริการวิชาการงานบริการวิชาการแก่สังคม และประชาสัมพันธ์ งานระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานจดหมายเหตุ และงานอื่น ๆ สำหรับห้องสมุด สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งถือเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคภาคใต้ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ที่มุ่งเน้นให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยการบริการสารสนเทศทุกรูปแบบเพื่อสนับสนุนภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้บนพื้นฐานพหุวัฒนธรรม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้ใฝ่รู้ได้มีโอกาสเข้าถึงความรู้ได้อย่างหลากหลายรูปแบบ ส่งผลต่อเนื่องถึงกิจกรรมที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร พยายามสร้างสรรค์และถ่ายทอดให้กับผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยหวังให้ผู้ให้บริการได้รับการที่บรรลุตามความต้องการ และสามารถใช้ทรัพยากรของห้องสมุดได้อย่างอิสระ คุ่มค่าและเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการสูงสุด

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๓๐/๒๕๖๓

เพื่อให้ห้องสมุดยังคงเป็นองค์กรแห่งการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งถือเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์เติบโตเป็นสังคมไทยที่มีคุณภาพ มีเสถียรภาพ มีความมั่นคงกระจายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยยึดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของคนไทยมีความเป็นอยู่ที่ดี เป็นสังคมที่มีผู้คนมีวินัย ใฝ่รู้ มีทักษะและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีมีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงมีคุณธรรมจริยธรรมในคนทุกช่วงวัย เมื่อคนในสังคมมีคุณภาพก็จะนำพาขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายร่วมกันในทุกด้าน ซึ่งการจะทำให้คนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้และสภาพแวดล้อม ซึ่งรัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาได้เล็งเห็นถึงการส่งเสริมให้มีโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม ทั่วถึง เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันพื้นฐานให้กับการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ จึงมีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๐) มุ่งเน้นให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑

แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงถือเป็นทักษะสำคัญที่จะพัฒนาให้คน องค์กร สังคม และประเทศชาติเข้มแข็งและมีความสามารถในการแข่งขันได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย แต่ละประเทศจึงให้ความสำคัญกับการศึกษา ถือเป็นกระบวนการจัดการภายในของบุคคล และสังคมมีส่วนช่วยในการส่งเสริม โดยมนุษย์จะต้องเรียนรู้ เก็บเกี่ยวความรู้ ประสบการณ์ และสิ่งสมควรรู้ ทักษะที่มีในตัวไปใช้เพื่อที่สามารถจะนำพาตนเองไปในทิศทางที่พัฒนาขึ้นและควรมีการปลูกฝังให้มีทักษะในการเรียนรู้ตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงตาย เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้มาพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา โดยมนุษย์จะมีความสามารถในการผสมผสานนำเอาทักษะที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมและส่งผลต่อภาพรวมของประเทศชาติต่อไป ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ปัจจุบันถือเป็นยุคโอกาสทองของการเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะผู้คนต่างสามารถเรียนรู้ได้อย่างไม่มีข้อจำกัดของวัย การศึกษา อาชีพ สถานที่ การเดินทาง และเวลามาเป็นอุปสรรคในการเข้าถึง ผู้คนสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตถือว่าต้องมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องและสอดรับกันหลายประการ นอกจากสื่อ ทรัพยากรสารสนเทศ ระบบการสื่อสารโทรคมนาคม เครื่องมือที่ทันสมัย การส่งเสริมของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สถานที่ต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว จะเป็นสถานที่ที่จะให้ความรู้เราได้ตลอดเวลา เป็นแหล่งที่มีความรู้อย่างมหาศาล บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจ ตามศักยภาพ ตามความสามารถและโอกาสเป็นการเรียนรู้ได้อย่างไม่เป็นทางการ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ถือเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งมีอยู่ทั่วไปในสังคม หากจะกำหนดลักษณะของแหล่งการเรียนรู้ตามนัยของมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะพบว่าแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งอาจจำแนกประเภทแหล่งการเรียนรู้ไว้กว้าง ๆ ๒ ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ที่จัดกระทำไว้เพื่อวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น แหล่งการเรียนรู้ที่จัดกระทำไว้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นเป็นหลัก โดยมีหรือไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ เช่น หอศิลป์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ เป็นต้น (ชัยศ อิมสุวรรณ์, ๒๕๕๒) สิ่งสำคัญคือตัวผู้เรียนรู้และครอบครัวที่จะเป็นผู้เลือกรับสื่อ เพราะถึงแม้การศึกษาเรียนรู้ที่ทั่วถึง จะเป็นประโยชน์มากมาย ดังที่ ผศ. ดร.ชจี พงศธรวิบูลย์ กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความต้องการดำรงชีวิต การเรียนรู้จึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทุกช่วงอายุและทุกรูปแบบของการแสวงหาความรู้ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการดำเนินชีวิต มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและส่งผลสู่ความผาสุกต่อตนเอง (ชจี พงศธรวิบูลย์,

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

๒๕๕๔) และสอดคล้องกับ สกาวเดือน พิมพิศาล กล่าวถึง การจัดการศึกษาตลอดชีวิต เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและปรับตนเองให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมและพร้อมที่จะเรียนรู้ ผักผัน พัฒนาตลอดเวลา ทั้งการอยู่ร่วมกันในสังคมและชุมชนที่จะเกิดองค์ความรู้และเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตและวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายสามารถเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันและสามารถเลือกที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามความสนใจ ความต้องการของบุคคล เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาและตลอดชีวิต (สกาวเดือน พิมพิศาล, ๒๕๕๔) ห้องสมุดจึงควรมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ด้วยศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่ มีส่วนช่วยในการเป็นพลังขับเคลื่อนและพัฒนาคนในสังคม ด้วยการสร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาชาติต่อไป

แนวคิดสื่อออนไลน์ เกิดจากการผสมผสานคุณสมบัติของสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์ความรู้ในตัวบุคคล สื่อที่เป็นฉบับพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย รวมทั้งสื่อที่เป็นสื่อสารมวลชน รวมเข้าไว้ด้วยกัน โดยบุคคลสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และกว้างขวาง สามารถนำข้อมูลหรือสารสนเทศบนสื่อออนไลน์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย เป็นทางเลือกหนึ่งในการแสวงหาความรู้ หรือสื่อต่าง ๆ สื่อออนไลน์ยังสามารถลดความเหลื่อมล้ำในแง่ของการเข้าถึงข้อมูล เนื่องจากบุคคลสามารถพัฒนาตนเองและใช้สื่อได้ตามความต้องการบนโลกออนไลน์ ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้เกิดการพัฒนาอุปกรณ์ เครื่องมือและระบบการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทันสมัยมากขึ้น การแพร่กระจายของข้อมูลมากมายทั่วโลกสามารถเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายที่เข้าถึงกันได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพไม่สามารถเสี่ยงไม่ได้ที่จะต้องใช้สื่อออนไลน์ อีกทั้งทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบต่างต้องปรับตัวให้สอดคล้องเข้ากับยุคที่มีสื่อออนไลน์ ด้วยการเรียนรู้ ปรับตัวเพื่อพัฒนาคุณภาพและพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในสังคมแห่งการบริโภคสื่อออนไลน์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ ดร.ทรงพันธ์ เจิมประยงค์ ได้กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีอาจไม่ใช่อุปสรรคหลักในการสนับสนุนการพัฒนาบริการห้องสมุด ถึงแม้ว่าการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีจะทำให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงก็ตาม แต่สิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการปรับตัวของห้องสมุด มาจากการพัฒนาสมรรถนะและการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้ยอมรับความเปลี่ยนแปลงถือเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เพื่อให้การพัฒนาบริการห้องสมุดดำเนินไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ (ทรงพันธ์ เจิมประยงค์, ๒๕๕๔) สอดคล้องกับ ลลิตเทพ ทรัพย์เมือง ได้กล่าวไว้ในไทยโพสต์ออนไลน์ว่า ยุคของสื่อออนไลน์ สถานการณ์ของสื่อสิ่งพิมพ์ เรียกได้ว่า อยู่ในช่วงการประคองตัวและต้องมองหาช่องทางอยู่รอด แต่ละสำนักพิมพ์กลยุทธ์ที่ไม่เหมือนกัน สิ่งที่เหมือนกันก็คือการปรับตัวเข้าหาสื่อดิจิทัล (ลลิตเทพ ทรัพย์เมือง, ๒๕๖๑)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบริการและกิจกรรมของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ภายใต้แนวคิดการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ ทั้งในมุมมองของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

วิธีดำเนินการวิจัย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลบนเว็บไซต์ขององค์กร ประกอบกับการสังเกตและสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๓๕ คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร บุคลากร และผู้ใช้บริการสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบเจาะจง มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการไม่ซับซ้อน เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจน ลงลึก ทราบข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ๑. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เนื่องจากผู้วิจัย ปฏิบัติงานประจำอยู่ในองค์กรจึงรับรู้ถึงบริบทสภาพทั่วไปขององค์กร อีกทั้งยังสามารถเฝ้าสังเกตพฤติกรรมและความเป็นไปที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้ ๒. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแนวคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดจากการนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ยังมีการปรับแนวทางการสัมภาษณ์ตามบริบทของผู้ให้ข้อมูลในสนามด้วย การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และการ

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและเว็บไซต์ มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล การนำเสนอ ผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และแนวคิดสื่อออนไลน์ นำมา วิเคราะห์ผ่านกิจกรรมและบริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร

กิจกรรมและบริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ทั้งที่เป็นกิจกรรม ตามภารกิจหลักและกิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกิจ ผู้วิจัยได้แบ่งตามหมวดหมู่ได้ ๔ ด้าน คือ ด้านทรัพยากร สารสนเทศ ด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรม ดังนี้

๑. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วย

๑.๑ ทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ ได้แก่ วารสาร ฐานข้อมูล ฯลฯ

๑.๒ ทรัพยากรสารสนเทศฉบับพิมพ์ การจัดแบ่งหมวดหมู่ทรัพยากร มีการจัดแบ่งแยกเป็น คอลเลกชันของหนังสือ ในแต่ละชั้นของอาคาร ได้แก่

ชั้น ๓ หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน หนังสือคุณธรรม หนังสืออิสลาม หนังสือการ์ตูน/อ่านเล่น

ชั้น ๔ วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์ (ฉบับใหม่แยกกับฉบับสงวนเวลา)

หนังสือ/สิ่งพิมพ์เกี่ยวกับข้อมูลภาคใต้ หนังสือ/สิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หนังสืออ้างอิง หนังสือนิยายภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ชั้น ๕ หนังสือ ตำรา ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ชั้น ๖ สื่อโสตทัศน์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ปริญญาานิพนธ์

ชั้น ๗ ห้องเก็บหนังสือเก่า (ย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้นไป)

๒. ด้านบริการ ประกอบด้วยบริการหลัก ๓ บริการ ดังนี้

๒.๑ ด้านบริการทั่วไป แบ่งออกเป็น ๑๒ บริการ ได้แก่

๑) บริการยืมคืน บริการให้ยืมและคืนทรัพยากรสารสนเทศด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (ALIST) ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถติดต่อยืมและคืนได้ที่เคาน์เตอร์บริการยืมคืน โดยใช้บัตรนักศึกษา บัตร ข้าราชการ/พนักงานมหาวิทยาลัย หรือบัตรอื่น ๆ ที่ติดรหัสบาร์โค้ดสมาชิกห้องสมุด

๒) บริการเพื่อนช่วยหาหนังสือ เป็นบริการเพื่อช่วยผู้ใช้บริการหาหนังสือที่ชั้นหนังสือ โดยเมื่อผู้ใช้บริการหาหนังสือที่ชั้นหนังสือไม่เจอ ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ที่เคาน์เตอร์ยืม-คืน เจ้าหน้าที่จะ เดินไปกับผู้ใช้บริการเสมือนเพื่อน เพื่อช่วยหาหนังสือที่ชั้น

๓) บริการภาพยนตร์เที่ยงวัน ให้บริการฉายภาพยนตร์แก่ผู้ใช้บริการ ตามโปรแกรมในแต่ละ เดือน มีภาพยนตร์หลากหลายแนวให้ผู้ใช้บริการได้เลือกชมตามความสนใจ ฉายทุกวันจันทร์ - วันศุกร์ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องฉายภาพยนตร์ ชั้น ๖

๔) บริการยืม iPad, Power bar, หูฟัง, เครื่องคิดเลข ให้บริการเฉพาะอาจารย์ บุคลากร และ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยผู้ใช้บริการสามารถติดต่อขอใช้บริการได้ที่เคาน์เตอร์บริการยืม - คืน ชั้น ๓ และ ชั้น ๖

๕) บริการท่นขอมารเราจัดให้ บริการหยิบตัวเล่มจากชั้นหนังสือตามคำขอของอาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และนักศึกษา โดยสามารถแจ้งชื่อหนังสือที่ต้องการผ่านทาง E-form จากนั้นห้องสมุดจะติดต่อให้มารับตัวเล่มที่เคาน์เตอร์บริการยืม-คืน ชั้น ๓ ภายใน ๒ วันทำการ

๖) บริการตามตัวเล่ม บริการที่ช่วยเหลือผู้ใช้บริการหาหนังสือ กรณีที่ใช้บริการเพื่อนช่วยหา หนังสือแล้วแต่ไม่พบตัวเล่ม สามารถกรอกแบบฟอร์มเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตามตัวเล่ม และแจ้งผลการตามตัวเล่ม ให้กับผู้ใช้บริการในวันถัดไป

๗) บริการขอหมายเลข ISBN การขอหมายเลข ISBN (International Standard and Book Number) หรือเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ คือ เลขรหัสสากล ที่กำหนดขึ้นใช้สำหรับสิ่งพิมพ์ประเภท หนังสือทั่วไป มีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของหนังสือแต่ละชื่อเรื่อง เพื่อความสะดวกถูกต้องในการ

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

ควบคุมข้อมูลในด้าน การสั่งซื้อ การแลกเปลี่ยน การบริการ

๘) บริการสื่อโสตทัศน์ สื่อโสตทัศน์ที่ให้บริการ อยู่ในรูปแบบของ CD, CD Multimedia, DVD, ภาพยนตร์เทปวัน เคเบิลทีวี และภาพยนตร์ ๓ มิติ ซึ่งภาพยนตร์สามารถชมได้ภายในห้องสมุดเท่านั้น

๙) บริการข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้ ห้องสมุดได้รวบรวมข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้ ทั้งในรูปแบบตำรา สิ่งพิมพ์ ไว้ในห้องจัดนิทรรศการข้อมูลท้องถิ่น บริเวณ ชั้น ๔ พร้อมทั้งสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ <https://clib.psu.ac.th/southerninfo/> ได้อีกด้วย

๑๐) บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับเอกสารหรือสารสนเทศ ซึ่งไม่มีในห้องสมุด สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร โดยมีขั้นตอนการขอใช้บริการ ดังนี้ ๑) ตรวจสอบให้แน่ชัดว่าเอกสารดังกล่าวไม่มีในห้องสมุดโดยตรวจสอบจากระบบ OPAC และไม่สามารถ download เอกสารฉบับเต็มจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ ๒) ตรวจสอบแหล่งที่มีข้อมูลจากฐานข้อมูล Journal Link ฐานข้อมูล TDC (ThaiLIS digital collection) ฐานข้อมูล (OPAC) ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม (Union Catalog of Thailand) และฐานข้อมูล EDS One Search เมื่อพบว่าเรื่องที่ต้องการ พบในหลายห้องสมุด เพื่อตัดสินใจเลือกกว่าควรใช้บริการจากห้องสมุดใดและตรวจสอบข้อมูลการให้บริการของแต่ละห้องสมุด ด้านข้อมูลลักษณะการให้บริการ และข้อมูลค่าใช้จ่ายระยะเวลาในการให้บริการของแต่ละห้องสมุด เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้บริการ

๑๑) บริการอินเทอร์เน็ต แก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย เข้าใช้งานโดยใช้ PSU Passport โดยให้บริการครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ของห้องสมุด

๑๒) บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นบริการตอบคำถามทางวิชาการและคำถามทั่วไป ให้คำแนะนำวิธีการค้นคว้า ช่วยค้นหาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดและหน่วยงานภายนอก ผู้ใช้บริการสามารถใช้ช่องทางในการติดต่อขอใช้บริการได้หลายช่องทาง

๒.๒ บริการออนไลน์ แบ่งออกเป็น ๔ บริการ ได้แก่

๑) บริการบทความวารสารฉบับพิมพ์ที่มีในห้องสมุด คือ บริการสแกนบทความวารสารที่ผู้ใช้บริการสนใจ ส่งทางอีเมล ทั้งนี้ผู้ใช้บริการอาจรับทราบข่าวสารปัญวารสารจากช่องทางต่าง ๆ เช่น จากการสมัครขอใช้บริการวารสารใหม่ทันสมัย สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของสำนักฯ หรือจากการติดตามการแนะนำบทความวารสารทางออนไลน์

๒) บริการสมัครสมาชิก PULINET มีอายุการใช้งาน ๑ ปี ค่าธรรมเนียมการสมัครสมาชิก ๕๐ บาท ซึ่งอาจารย์ นักวิจัย บุคลากรมหาวิทยาลัยและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สามารถสมัครสมาชิก PULINET เพื่อยืมหนังสือจากมหาวิทยาลัยที่อยู่ในเครือข่าย PULINET ทั้งหมด ๒๐ มหาวิทยาลัย ดังนี้ ภาคเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ภาคกลางและปริมณฑล ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคตะวันออก ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

๓) บริการวารสารใหม่ทันสมัย ให้บริการข่าวสารหน้าวารสารที่ห้องสมุดบอกรับทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เมื่อวารสารที่ท่านสนใจมีฉบับใหม่เข้ามาในห้องสมุด เราจะส่งหน้าวารสารให้ท่านทราบทางอีเมลสำหรับสมาชิกห้องสมุดเท่านั้น

๔) บริการส่งหนังสือถึงคณะ (Book Delivery Service) บริการส่งหนังสือถึงคณะที่ตั้งอยู่

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

ห่างไกลจากห้องสมุด ได้แก่ คณะนิติศาสตร์, ศิลปศาสตร์, เศรษฐศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ บริการนี้สำหรับอาจารย์ และบุคลากร เท่านั้น

๕) บริการหนังสือด่วน เป็นการบริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีสถานะกำลังดำเนินการ (In process) ซึ่งตัวเล่มยังไม่ออกให้บริการที่ชั้น ผู้ใช้บริการสามารถขอใช้ตัวเล่มด่วน โดยการกรอกแบบฟอร์มหนังสือด่วน และสามารถมารับตัวเล่มได้ในวันทำการถัดไปที่เคาน์เตอร์บริการยืม-คืน ชั้น ๓ ได้ใน ๑ วันทำการ

๖) บริการยืมต่อทรัพยากร (Renew) บริการยืมต่อทรัพยากรสารสนเทศด้วยตนเองทาง Web OPAC ซึ่งมีสิทธิยืมต่อได้ ๔ ครั้ง โดยมีเงื่อนไข คือ ต้องไม่มียอดค่าปรับค้าง ต้องเป็นทรัพยากรที่ไม่มีผู้อื่นจองทำการยืมต่อภายในวันกำหนดส่ง

๗) บริการหนังสือจอง (Hold) กรณีผู้ใช้บริการมีความประสงค์จะใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ที่มีผู้ยืมออกไป ผู้ใช้บริการสามารถจองหนังสือเล่มดังกล่าวได้จากระบบ OPAC เมื่อหนังสือที่จองไว้ถูกนำมาคืน ผู้จองสามารถรับตัวเล่มได้ภายใน ๓ วันหลังจากที่ระบบ OPAC แจ้งให้มารับหนังสือจอง หากเกิน ๓ วันหนังสือจะถูกจัดเก็บที่ชั้นปกติ

๘) การสมัครสมาชิกห้องสมุด สำหรับบุคคลภายนอก ที่มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกแต่ละประเภท มีระเบียบดังนี้

ประเภทสมาชิก	ค่าประกันทรัพยากรสารสนเทศ	ค่าบำรุงห้องสมุด	ค่าประกันบัตร RFID
.๑ประเภทบุคคลทั่วไป (สามี ภรรยา และบุตรบุคลากรมหาวิทยาลัย/อดีตข้าราชการ/ประชาชนทั่วไป)			
ยืมได้ -	บาท ๑,๐๐๐	บาท ๕๐๐	บาท ๑๐๐
ยืมไม่ได้ -	-	๓บาท ๐๐	บาท ๑๐๐
.๒นักศึกษาปริญญาตรี(ศิษย์เก่า/นักเรียน/ต่ำกว่าปริญญาตรี/			
ยืมได้ -	บาท ๑,๐๐๐	บาท ๓๐๐	บาท ๑๐๐
ยืมไม่ได้ -	-	บาท ๑๕๐	บาท ๑๐๐
๓พระภิกษุ สามเณร .			
ยืมได้ -	บาท ๑,๐๐๐	บาท ๕๐๐	บาท ๑๐๐
ยืมไม่ได้ -	-	-	-

ปัจจุบัน สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีสมาชิกหลายประเภท จำนวนทั้งหมด ๔๕,๕๑๘ ราย แต่เป็นสมาชิกที่ยังใช้งานอยู่ จำนวน ๗,๔๗๘ ราย คิดเป็น ๑๖.๔๓% ดังนี้

ประเภทสมาชิก	จำนวนสมาชิก	สมาชิกที่ใช้งานอยู่)Active(	คิดเป็น (%)
นักศึกษาปริญญาตรี	๒๖,๕๕๘	๕,๘๙๐	๒๒.๑๘
บัณฑิตวิทยาลัย	๔,๘๓๙	๙๐๓	๑๘.๖๖
พนักงานเงินรายได้	๔,๖๙๗	๙๖	๒.๐๔
ข้าราชการและลูกจ้าง	๓,๘๘๕	๑๒๔	๓.๑๙
อาจารย์	๒,๕๖๓	๓๑๙	๑๒.๔๕
พนักงานมหาวิทยาลัย	๖๒	๒๓	๓๓.๘๗

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

ประเภทสมาชิก	จำนวนสมาชิก	สมาชิกที่ใช้งานอยู่)Active(	คิดเป็น (%)
นักเรียน(ยิ้มได้) ปริญาตรี/	๔๗	๓	๒.๑๓
นักวิจัยผู้ช่วยวิจัย/	๔๕	๓	๖.๖๗
อดีตข้าราชการ (ยิ้มได้)	๑๒๔	๕	๔.๐๓
ผู้เข้าอบรม (.ทยบ)	๑๓๘	๔๑	๒๙.๗๑
ศิษย์เก่า ม(ยิ้มได้) .อ.	๖๕	๓๐	๔๖.๑๕
ศิษย์เก่า ม(แบบยิ้มไม่ได้) .อ.	๙๑	๐	๐
บุคคลภายนอก (ยิ้มไม่ได้)	๖๗	๐	๐
บุคคลภายนอก (ยิ้มได้)	๖๐	๒๗	๔๕.๐๐
นักเรียน(ยิ้มไม่ได้) ปริญาตรี/	๓๗	๐	๐
สมาชิก PULINET ต่างสถาบัน	๓๒	๓	๙.๓๘
นักศึกษาฝึกงาน	๒๐	๐	๐
ยิ้มถ่ายเอกสาร	๑๕	๖	๔๐.๐๐
สามี(ยิ้มได้) .อ.ภรรยา และบุตรบุคลากร ม/	๑๑	๗	๖๓.๖๔
สามี(ยิ้มไม่ได้) .อ.ภรรยา และบุตรบุคลากร ม/	๑๑	๐	๐
นักเรียน มอวิทยานุสรณ์.	๑๐	๐	๐
สถาบันสมทบ	๑๐	๐	๐
ลูกจ้างชั่วคราว	๘	๑	๑๒.๕๐
อดีตข้าราชการ (ยิ้มไม่ได้)	๓	๐	๐
นักศึกษานักเรียนร่วมเรียน/	๒	๐	๐
อาจารย์ (ชั่วคราว)	๒	๐	๐
บริการยิ้มระหว่างห้องสมุด	๑	๑	๑๐๐.๐๐
อาจารย์ร่วมสอน	๑	๐	๐
อื่น ๆ (ยิ้มไม่ได้)	๑,๙๖๓	๐	๐
Guest	๑๕๓	๐	๐
ทั้งหมด	๔๕,๕๑๘	๗,๔๗๘	๑๖.๔๓

๔) บริการสำรองหนังสือ เป็นบริการที่อาจารย์ประจำวิชาแจ้งให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือ/เอกสาร ที่มีจำนวนจำกัดแต่มีผู้ใช้บริการจำนวนมากเป็นหนังสือสำรอง โดยจัดให้มีระยะเวลาการยืมเพียง ๓ วันหรือยืมอ่านเฉพาะภายในห้องสมุดเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้หนังสือ/เอกสารดังกล่าว มีการหมุนเวียนการใช้อย่างทั่วถึง ซึ่งผู้ใช้สามารถติดต่อ ขอใช้บริการได้ที่เคาน์เตอร์ยิ้ม-คืน

๒.๓ บริการแนะนำสารสนเทศ แบ่งออกเป็น ๔ บริการ ได้แก่

๑) บรรณนิทัศน์หนังสือ เป็นการแนะนำผู้อ่าน เกี่ยวกับหนังสือชื่อใดชื่อหนึ่ง ในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง เช่น เกี่ยวกับผู้แต่ง เนื้อเรื่อง โครงเรื่อง วิธีดำเนินเรื่องหรือ แนวการเขียน เป็นต้น หรืออาจเขียนถึงในทุกแง่มุมของหนังสือเล่มนั้นก็ได้ ลักษณะของการเขียนอาจแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนไว้ด้วย นอกเหนือจากเรื่องราวที่มีอยู่ในหนังสือเล่มนั้นก็ได้

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๓๐/๒๕๖๓

๒) Collection Highlight เป็นการรวบรวมเรื่องเด่น ๆ หรือเรื่องที่น่าสนใจในช่วงนั้น ๆ โดยชี้แหล่งหนังสือ บทความวารสาร และสื่อโสตทัศน ที่จัดเก็บในห้องสมุด ให้ผู้ใช้บริการได้ค้นหาเรื่องเฉพาะได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

๓) บริการเสนอการจัดหาดำรา ห้องสมุดจะทำส่งรายการเสนอซื้อทั้งหมดไปยังคณะ/หน่วยงาน ทุกสัปดาห์แรกของเดือนถัดไป เพื่อให้ผู้บริหารลงนามพิจารณาสั่งซื้อตามรายชื่อตำราที่มีการเสนอให้จัดหา

๔) บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ เป็นบริการแนะนำหนังสือ วารสาร และสื่อโสตทัศน ที่ห้องสมุดจัดหาเข้ามาในแต่ละเดือนบนเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และบริเวณหน้าชั้นหนังสือ

๓. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก แบ่งออกเป็น

๓.๑ พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ ๗๕๒ ที่นั่ง บนพื้นที่ ชั้น ๓-๖

๓.๒ บริการเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน ๑๒๖ เครื่อง แก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพื่อใช้เป็นสื่อในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นทางด้านวิชาการ เข้าใช้งานโดยใช้ PSU Passport

๓.๓ บริการอินเทอร์เน็ต และ wifi ให้แก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย เข้าใช้งานโดยใช้ PSU Passport

๓.๔ เครื่องพิมพ์และถ่ายเอกสารด้วยตนเอง โดยมีอัตราค่าบริการในการพิมพ์เอกสารขาว - ดำ แผ่นละ ๗๕ สตางค์ พิมพ์เอกสารสี แผ่นละ ๘ บาท

จำนวน ๑ เครื่อง

๓.๕ เครื่องสแกนเอกสาร ด้วยตนเองทดแทนการถ่ายเอกสารหรือยืมทรัพยากร จำนวน ๒ เครื่อง

๓.๖ ห้องอบรมคอมพิวเตอร์ จำนวน ๕๐ ที่นั่ง สามารถจองออนไลน์ได้ จำนวน ๑ ห้อง

๓.๗ ห้องศึกษาเฉพาะกลุ่ม (Group Study Rooms) สามารถจองออนไลน์ได้ จำนวน ๓๗ ห้อง

๓.๘ ห้องประชุม จำนวน ๔๐ ที่นั่ง และ ๘๐ ที่นั่ง สามารถจองออนไลน์ได้ จำนวน ๒ ห้อง

๓.๙ ห้องฉายภาพยนตร์ จำนวน ๑๑๒ ที่นั่ง จำนวน ๑ ห้อง

๓.๑๐ แท็บเล็ตสำหรับอ่าน e-book จำนวน ๑๐ เครื่อง

๓.๑๑ เครื่องชมภาพยนตร์ รองรับภาพยนตร์ ๓ มิติ สามารถจองออนไลน์ได้ จำนวน ๒ ห้อง

๓.๑๒ เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับชมสื่อโสตทัศน จำนวน ๔ เครื่อง

๓.๑๓ ห้องหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน จำนวน ๑ ห้อง

๓.๑๔ เครื่องให้บริการ Netflix จำนวน เครื่อง

๓.๑๕ ปลั๊กพ่วง (Power Bar) จำนวน ๒๐ อัน

๓.๑๖ หูฟังมีสาย จำนวน ๓๐ อัน

๓.๑๗ เครื่องคิดเลขวิทยาศาสตร์ จำนวน ๔ เครื่อง

๔. ด้านกิจกรรมส่งเสริม ในรูปแบบของสื่อหรือกิจกรรมชวนให้ผู้ใช้บริการเข้ามามีส่วนร่วม โดยห้องสมุดเป็นผู้ผลิตหรือรวบรวมไว้ ถือเป็นส่งเสริมการเรียนรู้และการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้มาใช้บริการของห้องสมุด

๔.๑ ห้องสมุดควาไรตี้ เป็นรายการวิทยุ ซึ่งห้องสมุดได้เข้าไปมีส่วนร่วมในรายการวิทยุ ม.อ. FM๘๘ ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา ๑๑.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ฟังได้ความรู้จากสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดในหลากหลายแนว อีกทั้งยังมีการเชิญชวนให้ตอบคำถามลุ้นรางวัล เพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่องมากกว่า ๘ ปี

๔.๒ จุดหมายข่าวออนไลน์ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีสีสันสวยงาม เน้นด้วยเนื้อหาแนะนำ

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

หนังสือ ความรู้หลากหลายด้าน และผู้เขียนหลากหลายสาขาวิชา อีกทั้งมีการมอบรางวัลจากการตอบคำถามเพื่อจูงใจผู้อ่าน ออกเผยแพร่บนหน้าเว็บไซต์ทุก ๒ เดือน

๔.๓ Book Review เป็นวิดีโอแนะนำหนังสือที่มีให้บริการอยู่ในห้องสมุด ซึ่งสามารถเข้าไปดูผ่าน Youtube หรือหน้าเว็บไซต์ของห้องสมุด

๔.๔ PSU Book Fair ห้องสมุดดำเนินการจัดงานจำหน่ายหนังสือที่รวบรวมสำนักพิมพ์ และร้านหนังสือมากมายหลายประเภท มาให้กับประชาชนมีโอกาสได้เลือกชม เลือกซื้อหนังสือและสื่อรูปแบบต่าง ๆ อย่างสะดวก เพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ให้กับประชาชนทั้งมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ใกล้เคียง และยังมีกิจกรรมพิเศษสำหรับอาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้เสนอการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดโดยมุ่งหวังให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

๔.๕ Free Corner เป็นบริการที่ห้องสมุดนำหนังสือที่ยกเลิกให้บริการ ไปจัดวางในมุมที่อยู่ด้านนอกของห้องสมุด เพื่อให้ผู้สนใจสามารถหยิบกลับไปได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องยืม หรือนำมาคืนห้องสมุด เป็นอีกบริการที่ให้คุณค่าต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

๔.๖ บริการคู่มือ ระเบียบ และคำแนะนำต่าง ๆ ในรูปแบบออนไลน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถศึกษาการเข้าใช้บริการได้ด้วยตนเอง บนเว็บไซต์ ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้ห้องสมุด ระเบียบการใช้ห้องสมุด แผนผังห้องสมุด การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด รูปแบบการอ้างอิงบรรณานุกรม สื่อประกอบการอบรมการสืบค้นสารสนเทศ คู่มือการสืบค้นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ คู่มือโปรแกรมจัดการบรรณานุกรม คู่มือการติดตั้งใช้งาน VPN วิดีทัศน์แนะนำห้องสมุด และโปรแกรมนำชมห้องสมุดเสมือนจริง

๔.๗ กิจกรรมบริการวิชาการสู่ชุมชน ในแต่ละปีห้องสมุดจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับห้องสมุดโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ในจังหวัดสงขลา รวมถึงการอบรมให้ความรู้บุคลากรครูบรรณารักษ์ของโรงเรียน เรื่องการใช้โปรแกรมที่ช่วยในงานห้องสมุด การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ยุวบรรณารักษ์ และการบริจาคหนังสือให้กับโรงเรียน

นอกจากนี้ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของระยะเวลาเปิดปิดการให้บริการ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ช่วง ดังนี้ คือ ๑. ช่วงภาคการศึกษาปกติ ในวันจันทร์ - ศุกร์ เปิดทำการตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ - ๒๒.๓๐ น. และในวันเสาร์ อาทิตย์ เวลา ๐๘.๐๐ - ๒๐.๐๐ น. ๒. ช่วงก่อนนักศึกษาสอบจนถึงเสร็จสิ้นการสอบของมหาวิทยาลัย เปิดทำการในวันจันทร์ - ศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ - ๒๓.๓๐ น. ในวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา ๐๘.๐๐ น. - ๒๒.๐๐ น. ๓. ช่วงปิดภาคการศึกษาของมหาวิทยาลัย เปิดทำการเฉพาะวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. และ ๔. ช่วงภาคการศึกษาฤดูร้อน (summer) เปิดทำการในวันจันทร์ - ศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๙.๓๐ น. และในวันเสาร์ อาทิตย์ เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นผู้ใช้บริการหลักและยังคงรองรับผู้ใช้บริการทุกประเภทในทุกช่วงเวลาที่เปิดทำการ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อผู้ใช้บริการทุกประเภท ตามพันธกิจขององค์กรต่อไป

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล การสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยการบริการสารสนเทศทุกรูปแบบ เพื่อสนับสนุนภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้บนพื้นฐานพหุวัฒนธรรม โดยให้ผู้ใฝ่รู้ได้มีโอกาสเข้าถึงความรู้ได้อย่างหลากหลายรูปแบบ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๖๐) จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ขององค์กร ส่งผลให้บริการและกิจกรรมที่สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวี

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

สุนทร พยายามสร้างสรรค์และคิดค้นบริการให้กับผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ในทุกด้าน ได้แก่ ๑) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วยทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ และทรัพยากรสารสนเทศฉบับพิมพ์ ๒) ด้านบริการแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านบริการทั่วไป ๑๒ บริการ บริการออนไลน์ ๔ บริการ บริการแนะนำสารสนเทศ ๔ บริการ ๓) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ๑๗ รายการ และ ๔) ด้านกิจกรรม ๗ รูปแบบหลัก ซึ่งในแต่ละปีสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ก็มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมผู้ใช้ ในรูปแบบต่าง ๆ และวันสำคัญหรือเหตุสำคัญต่าง ๆ เพิ่มอีกมากกว่า ๑๐ กิจกรรม เพื่อให้ความรู้ตามสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งยังเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้ใช้ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยหวังให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการและสามารถใช้ทรัพยากรของห้องสมุดได้บรรลุตามความต้องการ คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้บริการ เพื่อให้ห้องสมุดยังคงเป็นองค์กรแห่งการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด บนความท้าทายในยุคสื่อออนไลน์

จากสองแนวคิดหลักที่นำมาศึกษากิจกรรมและบริการ ทั้ง ๔ ด้าน ของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะเห็นได้ว่า กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่สามารถส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ สำหรับในยุคที่สื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาท หลายกิจกรรม/บริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ก็มีช่องทางออนไลน์รองรับ ซึ่งถือได้ว่าผู้ใช้บริการจะสามารถใช้บริการทรัพยากรได้อย่างหลากหลายรูปแบบ ดังเห็นได้จากผลการสำรวจความพึงพอใจและไม่พึงพอใจต่อการให้บริการ ของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๑๔ โดยมีความพึงพอใจในแต่ละด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ๑. ด้านทรัพยากรห้องสมุดและการบริการสารสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๐๘ ๒. ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการบริการของห้องสมุด มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๑๘ ๓. ด้านบุคลากรของห้องสมุด มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๒๗ ๔. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๑๒ และ ๕. ด้านการสื่อสารกับผู้ใช้มีคะแนนเฉลี่ย ๔.๐๕ (สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, ๒๕๖๒) ซึ่งถือได้ว่าได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในทุกด้าน

ตามแนวคิดการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถือได้ว่าสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ได้สรรหากิจกรรมและบริการที่หลากหลาย และมีการพัฒนารูปแบบการให้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย อีกทั้งยังเป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับภูมิภาคที่มีเครือข่ายของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ๕ วิทยาเขต (PSUlinet) และเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET) ที่จะช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรได้กว้างขวางมากขึ้น ด้วยการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการสูงสุด ในแง่ของผู้ใช้บริการเองก็พึงพอใจในกิจกรรมและบริการที่ทางห้องสมุดจัดหาให้ และมีการเสนอแนะในบริการต่าง ๆ เพิ่มเติม

จากแนวคิดสื่อออนไลน์ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีกิจกรรมและบริการผ่านรูปแบบสื่อออนไลน์ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วยการนำระบบดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารและการให้บริการของหน่วยงานของรัฐ ทุกแห่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและให้มีการใช้ระบบดิจิทัลอย่างคุ้มค่าและเต็มศักยภาพ ตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ ทั้งช่องทางเว็บไซต์ สื่อโซเชียลมีเดีย ด้วยช่องทางไลน์ เฟซบุ๊ก ยูทูป และการให้บริการด้านต่าง ๆ ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ผู้ใช้บริการสามารถการยืมต่อระบบการจองห้องศึกษาเฉพาะกลุ่ม ห้องประชุม การขอใช้บริการต่าง ๆ สื่อในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษา สามารถจำแนกบริการ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และแนวคิดสื่อออนไลน์ได้ดังนี้

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

บริการ กิจกรรม /	แนวคิดส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต	แนวคิดสื่อออนไลน์
.๑ด้านทรัพยากรสารสนเทศ		
๑.๑ ทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ ได้แก่ วารสาร ฐานข้อมูล	✓	✓
๑.๒ ทรัพยากรสารสนเทศฉบับพิมพ์ ประกอบด้วย		
๑) หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน	✓	
๒) หนังสือคุณธรรม หนังสืออิสลาม	✓	
๓) หนังสือการ์ตูนอ่านเล่น/	✓	
๔) วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์ (ทรัพยากรบางรายการมีบริการรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์)	✓	✓
๕) หนังสือสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับภูมิภาคใต้/	✓	✓
๖) หนังสือสิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์/	✓	
๗) หนังสืออ้างอิง	✓	
๘) หนังสือนิยาย ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	✓	
๙) หนังสือ ตำรา ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ	✓	
๑๐) สื่อโสตทัศน์	✓	
๑๑) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ (ทรัพยากรบางรายการมีบริการรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์)	✓	✓
.๒ด้านบริการ แบ่งออกเป็น ด้าน ได้แก่ ๓		
๒.๑ ด้านบริการทั่วไป บริการ ๑๒		
๑) บริการยืมคืน	✓	✓
๒) บริการเพื่อนช่วยหาหนังสือ	✓	
๓) บริการภาพยนตร์เที่ยงวัน	✓	
๔) บริการยืม iPad, Power bar, หูฟัง, เครื่องคิดเลข	✓	✓
๕) บริการท่านขอมาเราจัดให้	✓	✓
๖) บริการตามตัวเล่ม	✓	
๗) บริการขอหมายเลข ISBN		
๘) บริการสื่อโสตทัศน์	✓	
๙ (บริการข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้	✓	✓
๑๐) บริการยืมระหว่างห้องสมุด (	✓	✓
๑๑) บริการอินเทอร์เน็ต (	✓	✓
๑๒) บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (	✓	
๒.๒ บริการออนไลน์ บริการ ๙		
๑) บริการบทความวารสารฉบับพิมพ์ที่มีในห้องสมุด	✓	✓
๒) บริการสมัครสมาชิก PULINET มีอายุการใช้งาน ปี ๑	✓	✓
๓) บริการสารบัญวารสารใหม่ทันใจ	✓	✓
๔) บริการส่งหนังสือถึงคณะ)Book Delivery Service(	✓	✓
๕) บริการหนังสือด่วน	✓	✓
๖) บริการยืมต่อทรัพยากร)Renew(	✓	✓

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

บริการ กิจกรรม /	แนวคิดส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	แนวคิดสื่อออนไลน์
๗) บริการหนังสือจอง)Hold(	✓	✓
๘) การสมัครสมาชิกห้องสมุด สำหรับบุคคลภายนอก	✓	✓
๙) บริการสำรองหนังสือ	✓	✓
๒.๓ บริการแนะนำสารสนเทศ ๔ บริการ		
๑) บรรณนิทัศน์หนังสือ	✓	✓
๒) Collection Highlight	✓	
๓) บริการเสนอการจัดหาตำรา	✓	✓
๔) บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่	✓	✓
๓.๓ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก		
๓.๑ พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ ๗๕๒ที่นั่ง บนพื้นที่ ชั้น ๖-๓	✓	
๓.๒ บริการเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน เครื่อง ๑๒๖	✓	✓
๓.๓ บริการอินเทอร์เน็ต และ wifi	✓	✓
๓.๔ เครื่องพิมพ์และถ่ายเอกสารด้วยตนเอง	✓	
๓.๕ เครื่องสแกนเอกสาร	✓	✓
๓.๖ ห้องอบรมคอมพิวเตอร์	✓	
๓.๗ ห้องศึกษาเฉพาะกลุ่ม)Group Study Rooms(	✓	
๓.๘ ห้องประชุม	✓	
๓.๙ ห้องฉายภาพยนตร์	✓	
๓.๑๐ แท็บเล็ตสำหรับอ่าน e-book	✓	✓
๓.๑๑ เครื่องชมภาพยนตร์ สื่อโสตทัศน รองรับภาพยนตร์ ๓ มิติ	✓	
๓.๑๒ เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับชมสื่อโสตทัศน	✓	
๓.๑๓ ห้องหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน	✓	
๓.๑๔ เครื่องให้บริการ Netflix	✓	✓
๓.๑๕ ปลั๊กพ่วง)Power Bar(	✓	✓
๓.๑๖ หูฟังมีสาย	✓	✓
๓.๑๗ เครื่องคิดเลขวิทยาศาสตร์	✓	
๔.๔ ด้านกิจกรรม รูปแบบหลัก ๗		
๔.๑ รายการวิทยุ ห้องสมุดวไรตี้	✓	✓
๔.๒ จัดหมายข่าวออนไลน์ ในรูปแบบบอเล็กทรอนิกส์	✓	✓
๔.๓ Book Review เป็นวิดีโอแนะนำหนังสือที่มีให้บริการอยู่ในห้องสมุด ซึ่งสามารถเข้าไปดูผ่าน Youtube หรือหน้าเว็บไซต์ของห้องสมุด	✓	✓
๔.๔ PSU Book Fair ห้องสมุดดำเนินการจัดงานจำหน่ายหนังสือที่รวบรวมสำนักพิมพ์ และร้านหนังสือ	✓	

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

บริการ กิจกรรม /	แนวคิดส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	แนวคิดสื่อออนไลน์
๔.๕ Free Corner เป็นบริการที่ห้องสมุดนำหนังสือที่ยกเลิกให้บริการ ไปจัดวางในมุมที่อยู่ด้านนอกของห้องสมุด เพื่อให้ผู้สนใจสามารถหยิบกลับไปได้อย่างอิสระ	✓	
๔.๖ บริการคู่มือ ระเบียบ และคำแนะนำต่าง ๆ ในรูปแบบออนไลน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	✓	✓
๔.๗ กิจกรรมบริการวิชาการสู่ชุมชน ในแต่ละปีห้องสมุดจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับห้องสมุดโรงเรียนในสังกัด สพฐ.ใน . จังหวัดสงขลา	✓	

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการดำเนินงานจริงขององค์กร ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการขององค์กร เพื่อให้ได้ผลที่เป็นข้อมูลจริง เชื่อถือได้ มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ให้บริการในอนาคตต่อไป ซึ่งจากผลการศึกษาการดำเนินงานของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ถือเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคภาคใต้ มีการจัดกิจกรรมและบริการที่สอดคล้องต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของสมาชิกทุกประเภทและประชาชนทั่วไปในพื้นที่ใกล้เคียง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับมาก มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการคิดค้น ปรับปรุง พัฒนาการให้บริการรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ระยะเวลาการเปิดทำการเอื้อต่อการเรียนรู้ของประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ ทั้งยังมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง แต่ด้วยยุคสมัยที่เทคโนโลยีก้าวหน้า อาจจะทำให้ห้องสมุดยังต้องเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงอาจทำให้ผู้ใช้บริการเข้ามาใช้ทรัพยากรในห้องสมุดเป็นทางเลือกรองจากการสืบค้นด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ก่อนมาห้องสมุด

สรุปผล

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้ใช้บริการได้ทราบถึงกิจกรรมและบริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มากยิ่งขึ้น เนื่องจากกิจกรรมและบริการที่มีจำนวนมาก และหลากหลาย ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ จะใช้บริการเพียงรูปแบบเดิม ๆ ทำให้หลายกิจกรรมและบริการยังไม่ได้ได้รับความสนใจและตอบรับมากนัก หรือมีผู้ใช้บริการเพียงบางกลุ่มที่เข้าถึงบริการบางประเภท ในมุมมองของบุคลากรผู้ให้บริการ ยังมีแนวคิดที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมและบริการใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งมอบให้ผู้ใช้บริการได้อย่างครบถ้วน ทันต่อความต้องการ ทันสมัยและให้ห้องสมุดยังคงเป็นองค์กรที่คอยสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้ทุกรูปแบบตามความต้องการของผู้ใช้บริการให้ได้อย่างครบถ้วน และพัฒนาให้ทันต่อยุคสมัยอยู่ตลอดเวลาสมกับที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะ

๑. ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้รับบริการได้รับรู้และเข้าถึงบริการเพิ่มขึ้น เนื่องจากกิจกรรมและบริการที่หลากหลาย ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้ไม่ทั่วถึง ครบถ้วน และบางประเภทต้องใช้เวลาและความเข้าใจและความรู้จัก ผ่านการแนะนำหรือเรียนรู้ก่อนจึงจะเข้าถึงได้ ผู้ใช้บริการยังขาดความรู้ในการเข้าถึง ทำให้สถิติการให้บริการบางประเภทยังมีน้อย หากได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจากผู้ให้บริการ ก็ทำให้เปิดโอกาสในการเข้าถึงได้มากขึ้น ซึ่งเป็น

งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๓

ความท้าทายของห้องสมุดที่ต้องใช้กลยุทธ์ในการส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากร และการวัดผลอันเป็นคุณค่าต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงต่อไป

๒. ผู้ใช้บริการมีข้อเสนอแนะให้เกิดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาตัดสินใจพัฒนาองค์กรต่อไป

๓. สื่อออนไลน์ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วารสาร ฐานข้อมูล และสื่อรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ใช้เฉพาะกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นบริการที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์มหาศาล ต่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน แต่จากการสัมภาษณ์ยังมีจำนวนผู้ให้บริการไม่มากเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะเลือกใช้อีบุ๊ก สืบค้นจากอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองก่อนใช้ทรัพยากรที่ห้องสมุดจัดเตรียมไว้ให้ ในด้านของผู้ให้บริการก็พยายามผลิตสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการส่งเสริม ชักจูงให้ผู้ใช้หันมาให้ความสำคัญ ซึ่งการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและเข้าถึงเป็นสิ่งที่ยากต่อการที่จะเข้าถึงผู้ใช้จำนวนมาก แต่หากสามารถทำได้ก็จะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ให้บริการและองค์กรอย่างยิ่ง

บรรณานุกรม

- ขจี พงศธรวิบูลย์. (๒๕๕๙). การเรียนรู้ตลอดชีวิตกับวิชาชีพการพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๓, (กันยายน - ธันวาคม)
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์, (๒๕๕๒). แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต. จากเว็บไซต์ <https://goo.gl/4cbAoXN> สืบค้นเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.
- ทรงพันธ์ เจริญประสงค์, (๒๕๕๗). การให้บริการห้องสมุดสมัยใหม่ : แนวโน้มในปัจจุบันและความท้าทายในอนาคต. จากเว็บไซต์ shorturl.at/wPSb๙. สืบค้นเมื่อ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.
- ทบวงมหาวิทยาลัย, (๒๕๔๔). ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๔.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, (๒๕๖๐). แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙).
- ลลิตเทพ ทรัพย์เมือง. (๒๕๖๑). จัดระเบียบสื่อใหม่. ค้นเมื่อ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑, จากไทยโพสต์ ออนไลน์ <https://www.thaipost.net/main/detail/๑๕๙๖๘>.
- สกวเดือน พิมพ์ศาล. (๒๕๕๘). การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓, (กันยายน - ธันวาคม).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (๒๕๕๙). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, (๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙.
- สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, (๒๕๖๑). รายงานประจำปีการประเมินคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐.
- สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, (๒๕๖๒). เว็บไซต์ <https://clib.psu.ac.th/> สืบค้นเมื่อ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒.
- Jens Thorhaug, (๒๐๑๕). เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี ๒๕๕๘ (TK Forum๒๐๑๕) เรื่อง ความท้าทายในการเปลี่ยนผ่านห้องสมุด จากองค์กรเน้นคลังหนังสือและข้อมูล ไปสู่องค์กรที่มีผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง. สืบค้นเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

**ความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคสื่อออนไลน์ ของบุคลากร
สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**

ประวีณ อวารจิตร¹ อูทิศ สังขรัตน์² และ เกศอวา บุญปรากฏ³

¹บธ.บ. (การบัญชี) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail : praweent@psu.ac.th

²ปร.ค. (วัฒนธรรมศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

³กศ.ค. (ไทศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคสื่อออนไลน์ ของบุคลากรสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคสื่อออนไลน์ ของบุคลากรสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบายและการบริหาร บุคลากรต้องการให้ผู้บริหารมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีบทบาทในการผลักดันให้มุ่งสู่เป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม 2) ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ ยังเน้นทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเป็นหลัก 3) ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้ บุคลากรมีแนวคิดพัฒนารูปแบบการให้บริการใหม่ ๆ จำนวนมาก 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความพร้อมทั้งด้านโครงสร้างทางกายภาพและทรัพยากร 5) ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด หมั่นเพิ่มพูนความรู้ ทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพในตัวเอง และ 6) ด้านข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการพัฒนาห้องสมุด คือ คน และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ : ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดยุคสื่อออนไลน์ การพัฒนาห้องสมุด

The need to develop a library model for higher education institutions in the online media era of personnel Khunying long athakravisunthorn learning resources center, Prince of songkla university

**Praween Tawornjiht¹,
Utiti Sungkharat² and Kettawa Boonprakarn³**
¹B.B.A.(Accounting), Graduate student
E-mail : praween.t@psu.ac.th
²Ph.D.(Cultural Studies), Assistant Professor
³Ph.D.(Tai Studies), Assistant Professor

ABSTRACT

The purposes of this study were the need to develop a library model for higher education institutions in the online media era of personnel Khunying long athakravisunthorn learning resources center, Prince of songkla university. Informants consisted of 20 librarians and staff. Using a qualitative research method With in-depth interviews Analyze data through content analysis and synthesis. The results of the study showed that a library model for higher education institutions in the online media era of personnel Khunying long athakravisunthorn learning resources center that divided into 6 sides ; 1) Policy and administration People want management to have clear goals. Play a role in driving towards goals in a concrete way. 2) Management of information resources and learning materials Also focus on resources that are conducive to teaching and learning. 3) service and promotion of learning Personnel have many ideas for developing new service models. 4) physical environment Be ready in terms of physical structure and resources. 5) roles of librarians and library staff Continually increase knowledge Various skills to develop individual potential. And 6) The limitations and suggestions for library development are rapidly changing people and technology.

Keyword : Higher education library, Library of online media era, Development of library

บทนำ

ปัจจุบัน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น ห้องสมุดหลายแห่งทั่วโลกต้องเผชิญกับความท้าทาย อันเป็นผลจากอินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัลที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน ส่งผลให้การเข้าถึงสารสนเทศเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิม ดังนั้น ห้องสมุดต่างมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีอันทันสมัยและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ความตื่นตัวในการจัดระเบียบ ปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้สอดคล้องกับยุคสมัย จากผลสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. 2558 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้วิเคราะห์ไว้ว่า ภายใน 6 ปี จะไม่มีผู้อ่านหนังสือที่ห้องสมุด เพราะการแพร่หลายของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้น จึงเป็นเหตุให้จำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดเริ่มลดลง (TK Park, 2558) และจากสถิติการอ่านของคนไทย ปี 2561 พบว่าคนไทยอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 80 นาที ต่อวัน โดยพฤติกรรมการอ่าน แบ่งออกเป็นการอ่านจากโซเชียลมีเดียร้อยละ 68.1 อ่านจากเว็บไซต์ ร้อยละ 15.2 อ่านจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 6.5 อ่านจากแอปพลิเคชัน ร้อยละ 2.5 อ่านจากแอปพลิเคชันไม่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 1 อ่านจากอีเมล ร้อยละ 0.8 จากซีดี/ดีวีดี ร้อยละ 0.3 และ อื่น ๆ ร้อยละ 7.2

ในขณะที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทยก็มีการตื่นตัวในการมุ่งสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย ตาม โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติของรัฐบาล เพื่อยกระดับการเป็นมหาวิทยาลัยที่มีขีดความสามารถระดับโลก (World-class university) อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและรองรับแผนการพัฒนาประเทศ ห้องสมุดจะต้องคิดและสร้างสรรค์ เพื่อขับเคลื่อนผลงานเทคนิคการสื่อสารที่หลากหลายและถึงตัวกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการเปลี่ยนไปตามยุคสมัย (วิกิพีเดีย ซัชช่วย, 2553) ถึงแม้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีทันสมัยมากขึ้น รูปแบบสื่อและการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปก็ส่งผลกระทบต่อเช่นเดียวกัน การที่มีจำนวนผู้ใช้บริการลดลงด้วยสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากจำนวนนักศึกษาที่ลดลง ช่องทางการเข้าถึงสื่อที่ทันสมัยกว้างขวางผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในยุคสื่อออนไลน์ มีทางเลือกด้านสถานที่เพื่อการเรียนรู้มากขึ้น แต่สิ่งสำคัญที่ห้องสมุดยังคงดำเนินงานอยู่ก็เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ภารกิจของมหาวิทยาลัยและการเรียนรู้ของประชาชนทุกเพศ ทุกวัย จึงทำให้ห้องสมุดต้องไม่หยุดพัฒนา มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ (สมาน ลอยฟ้า, 2553) กล่าวถึง ช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 ที่มีการพิมพ์สื่อทางวิชาการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และด้วยกระแสที่เพิ่มขึ้นของสื่อดิจิทัลที่ใช้งบประมาณในการผลิตที่ต่ำกว่า มีการบอกรับวารสารเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งยังมีความต้องการจากผู้ผลิตที่มีความต้องการให้เอกสารที่ผลิตขึ้นนั้นได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางขึ้น เพื่อช่วยให้นักวิชาการสามารถนำเสนอผลงานการวิจัยได้โดยสะดวกและแพร่หลาย จึงเป็นโอกาสให้การเข้าถึงความรู้ได้แบบเสรี สะดวกและไม่มีค่าใช้จ่ายมากนัก สำหรับในแง่ของคุณค่ามุ่งเน้นให้สารสนเทศถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นอีกด้วย ในแง่ของจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดก็พบว่าผู้ใช้บริการลดลง และเริ่มมีคู่แข่งทางการตลาด แม้ว่าจะเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรก็ตาม

ดังนั้น ห้องสมุดจึงต้องมีการปรับตัวให้สามารถรองรับรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะกับยุคสมัย ธุรกิจอื่นที่มีผลกระทบเองก็ต้องมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

การพัฒนาห้องสมุด ถือเป็นการพัฒนาองค์กรเพื่อให้สามารถปรับตัวและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบในการพัฒนาจากพื้นฐานด้านสังคมศาสตร์ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ทั้งที่เป็นบุคลากรและผู้รับบริการขององค์กร มนุษย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบต่อพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็ง สามารถรับมือกับปัญหาและความก้าวหน้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ดังที่ ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2551) ได้กล่าวถึงการพัฒนาองค์กร ไว้ว่า การพัฒนาองค์กร คือ วิธีการอย่างเป็นระบบต่อการปรับปรุงขององค์กรที่ประยุกต์ทฤษฎีทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และการวิจัยมาใช้เพื่อเพิ่มความเป็นอยู่ที่ดีและมีประสิทธิภาพของคนและองค์กร และสอดคล้องกับ บดินทร์ วิจารณ์ (2553) การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนที่ควรเกิดขึ้นกับองค์กรทุกประเภทและการองค์กรแห่งการเรียนรู้ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความรู้ (Knowledge Organization) และ องค์กรแห่งนวัตกรรม (Innovation Organization) ตามลำดับ การพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งสรุปได้ว่า การพัฒนาองค์กร ท่ามกลางความหลากหลายของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การพัฒนาองค์กรทำได้หลากหลายมิติ มีรูปแบบของการพัฒนาที่มีความซับซ้อนและหลากหลายด้าน ซึ่งจะต้องอาศัยมนุษย์ในการใช้แรงผลักดันที่พร้อมจะต้องรองรับการเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่จะเกิดกับองค์กร ดังนั้น องค์กรจึงต้องมีความพร้อมในการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลเพิ่มศักยภาพให้มีความพร้อมในหลากหลายด้าน เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาองค์กรให้อยู่รอดได้ ท่ามกลางแรงกดดันและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ยุคสื่อออนไลน์ถือได้ว่าเป็นการเกิดจากการผสมผสานคุณสมบัติของสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะองค์ความรู้ในตัวบุคคล สื่อที่เป็นฉบับพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย รวมทั้งสื่อที่เป็นสื่อสารมวลชน รวมเข้าไว้ด้วยกัน โดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบและการเข้าถึงสารสนเทศ บุคคลสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และกว้างขวาง สามารถนำข้อมูลหรือสารสนเทศบนสื่อออนไลน์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ลดความเหลื่อมล้ำของการเสฟสื่อ เนื่องจากบุคคลสามารถพัฒนาตนเองและใช้สื่อได้ตามความต้องการบนโลกออนไลน์ ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้เครื่องมือและสัญญาะณมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทันสมัยมากขึ้น ทำให้ข้อมูลมากมายทั่วโลกสามารถเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายที่เข้าถึงกันได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพไม่สามารถเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องใช้อีสื่อออนไลน์ อีกทั้งทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบต่างต้องปรับตัวให้สอดคล้องเข้ากับยุคที่มีสื่อออนไลน์ ด้วยการเรียนรู้ ปรับตัวเพื่อพัฒนาคุณภาพและพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และยึดหลักอยู่สังคมแห่งการบริ โภคสื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ ลลิตเทพ ทรัพย์เมือง (2561) กล่าวถึงยุคของสื่อออนไลน์ว่าเป็นยุคที่

สถานการณ์ของสื่อสิ่งพิมพ์ เรียกได้ว่า ประคองตัว และมองหาช่องทางกำหนดยุทธศาสตร์ที่ไม่เหมือนกัน สิ่งเหมือนกันก็คือการปรับตัวเข้าหาสื่อดิจิทัล เพราะหากดูพฤติกรรมของผู้อ่านยุคนี้ ให้ความถี่กับสิ่งพิมพ์ลดลงมาก โดยจากผลสำรวจของ “We Are Social” ดิจิทัลเอเจนซี และ “Hootsuite” ผู้ให้บริการระบบจัดการ Social Media และ Marketing Solution: ระบุว่าคนไทยใช้งานอินเทอร์เน็ตบนสมาร์ตโฟนต่อวัน สูงที่สุดในโลก 9 ชั่วโมง 38 นาทีต่อวัน ขณะที่วัยคนไทยใช้เวลาอยู่โลกออนไลน์ และโซเชียลมีเดียที่สูงมาก เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง โดยความนิยมของสื่อออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งก็หมายความว่าคนไทยเคยชินกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตแล้วเป็นอย่างดี

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้จำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดลดลง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความต้องการการพัฒนาห้องสมุดในยุคสื่อออนไลน์ ของบุคลากรสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ซึ่งประโยชน์จากการศึกษาจะช่วยทำให้ทราบรูปแบบของการพัฒนาห้องสมุด โดยผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในแต่ด้านทั้งด้านนโยบายและระบบการบริหาร ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ และสื่อการเรียนรู้ ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ด้านข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการพัฒนาห้องสมุด การให้บริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีปัจจัยสำคัญคือผู้ใช้บริการ ซึ่งพฤติกรรมของผู้ใช้บริการมีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและสถานการณ์ ปัจจุบันทรัพยากรสารสนเทศมีรูปแบบที่หลากหลาย ต่างจากเดิมที่มีเพียงรูปเล่มฉบับพิมพ์ที่จับต้องได้ ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศในปัจจุบันมีอยู่ทั่วไปบนโลกออนไลน์ ห้องสมุดจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการเพื่อให้ทันต่อความต้องการของผู้ใช้บริการและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เป็นตัวเลือกและช่องทางหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดหันไปรับบริการ เนื่องจาก มีจำนวนมาก เข้าถึงได้สะดวก ทุกที่ทุกเวลา อย่างไรก็ตามสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ซึ่งเป็นห้องสมุดของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งอยู่ในวิทยาเขตหาดใหญ่ ถือเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาค ภาคใต้ ห้องสมุดยังเป็นองค์กรที่คอยสนับสนุนและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ สนับสนุนงานวิจัยและพันธกิจของมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ ของประชาชนทั่วไปในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดเวลาเพิ่มมากขึ้น ผู้รับบริการ ได้ใช้ประโยชน์สูงสุด และในแง่ของห้องสมุดเองก็สามารถพัฒนาไปได้ถูกทาง การลงทุน ลงแรงกำลังที่จะพัฒนาอย่างคุ้มค่า

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ หรือที่รู้จักกันในนามสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ตั้งอยู่ที่ อาคาร LRC 2 ชั้น 3 ถึงชั้น 7 ของอาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ (LRC) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ซึ่งแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อนวัตกรรมและสังคม ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาภาคใต้และประเทศ มุ่งสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำ 1 ใน 5 ของอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2570 ด้วยการสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการและ

นวัตกรรม โดยมีการวิจัยเป็นฐานเพื่อการพัฒนาภาคใต้และประเทศ เชื่อมโยงสู่สังคมและเครือข่ายสากล สร้างบัณฑิตที่มีสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพ ชื่อศักดิ์ มีวินัย ใฝ่ปัญญา จิตสาธารณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถประยุกต์ความรู้บนพื้นฐานประสบการณ์จากการปฏิบัติ และพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้บนพื้นฐานทฤษฎีวัฒนธรรม โดยให้ผู้ใช้ผู้ได้มีโอกาสเข้าถึงความรู้ได้อย่างหลากหลายรูปแบบ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2560) การเป็นห้องสมุดของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถือเป็นองค์กรที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการสนับสนุนส่งเสริมด้านองค์ความรู้ เพื่อให้บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ ได้มีโอกาสได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งเก็บรวบรวม และสะสมความรู้ แต่เป็นโอกาสที่องค์กรจะก้าวสู่สถาบันที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยบริการที่มีความยืดหยุ่นพร้อมด้านทรัพยากรสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศสะดวก รวดเร็ว สามารถตอบสนองผู้ใช้บริการได้อย่างครอบคลุม และมีผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร
2. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ในยุคสื่อออนไลน์ ของบุคลากรสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นบุคลากรของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ และทำการปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะก่อนการนำไปใช้จริง ร่วมกับการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย ใช้การตรวจสอบสามเส้า คือ 1) ข้อมูลผลการดำเนินงานจากเอกสารและเว็บไซต์ขององค์กรจากมุมมองของทฤษฎีต่าง ๆ 2) การศึกษาและวิเคราะห์สภาพการดำเนินงาน ประกอบกับการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม 3) การเก็บข้อมูลจากบุคลากรที่มีช่วงอายุหลากหลาย ตำแหน่งหน้าที่และฝ่ายงานที่สังกัดต่างกัน และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เทียบเคียงกับสภาพการดำเนินงาน การนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่มุ่งเน้นให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ระดับชาติด้วยการบริการที่เป็นเลิศ เป็นองค์กรที่ให้บริการสารสนเทศทุกรูปแบบ และเป็นแหล่งสะสมองค์ความรู้ เพื่อสนับสนุนภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย ในการ

พัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นสังคมฐานความรู้บนพื้นฐานพหุวัฒนธรรม ให้นักคณาจารย์ใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างกว้างขวาง ไร้ขอบเขต ด้วยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย มีสถานที่สภาพแวดล้อม และ โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2563) มีโครงสร้างบริหาร ดังภาพ 1 มีการดำเนินงานภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดและเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

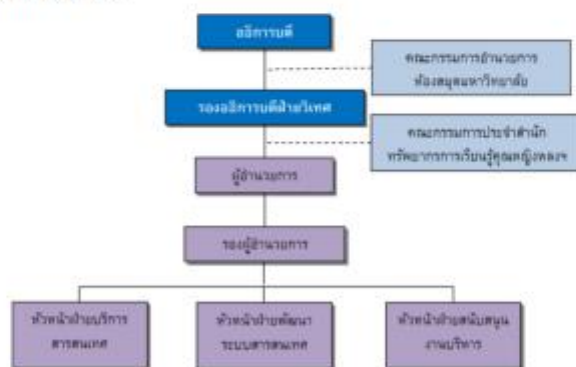
1. ด้านกฎหมาย ประกอบด้วย พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และแก้ไขเพิ่มเติม 2545, 2553) พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (และแก้ไขเพิ่มเติม 2538, 2561) พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2559 และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2560

2. ด้านบริหารบุคลากร ประกอบด้วย ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2559 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2559 และ ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการบริหารงานสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2551

3. ด้านมาตรฐานห้องสมุด ประกอบด้วย มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2544 มาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พ.ศ. 2558

4. ด้านการเงิน ประกอบด้วย ระเบียบการเงินและงบประมาณ กระทรวงการคลัง และ ระเบียบพัสดุ สำนักนายกรัฐมนตรี

5. ด้านอาชีวอนามัย และความปลอดภัย ได้แก่ พ.ร.บ.ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554

ภาพ 1 โครงสร้างการบริหาร

ที่มา : รายงานประกันคุณภาพสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ประจำปีการศึกษา 2563

ปัจจุบัน สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ตั้งอยู่บนพื้นที่ชั้น 3 - 7 ของอาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ ประกอบด้วยพื้นที่ประมาณ 12,275 ตร.ม. มีเทคโนโลยีและระบบสนับสนุนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย ระบบประตู

อัตโนมัติ ระบบจำหน่ายคู่มืออัตโนมัติ ระบบการเติมโควตาการพิมพ์อัตโนมัติ และระบบ Online

Reference: Ask a Librarian เป็นต้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำคัญ ได้แก่

1. พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ	752	ที่นั่ง
2. ห้องอบรมคอมพิวเตอร์ จำนวน 50 ที่นั่ง	1	ห้อง
3. ห้องศึกษาเฉพาะกลุ่ม (Group Study Rooms)	37	ห้อง
4. ห้องประชุม จำนวน 40 ที่นั่ง และ 80 ที่นั่ง	2	ห้อง
5. ห้องฉายภาพยนตร์ จำนวน 112 ที่นั่ง	1	ห้อง
6. ห้องหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน	1	ห้อง
7. ห้องข้อมูลห้องถิ่นภาคใต้	1	ห้อง
8. เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการศึกษาค้นคว้า	75	เครื่อง
9. แท็บเล็ตสำหรับอ่าน e-book	10	เครื่อง
10. เครื่องชมภาพยนตร์ Netflix	4	เครื่อง
11. เครื่องให้บริการยืมคืนอัตโนมัติ	1	เครื่อง
12. อุปกรณ์อื่น ๆ เช่น ปลั๊กพ่วง เครื่องคิดเลข พาวเวอร์แบงก์ เป็นต้น		

ภาพ 2 พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ 752 ที่นั่ง
ที่มา : ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย พ.ศ. 2562

กิจกรรมและบริการ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีกิจกรรมและบริการ 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรม ดังนี้

1. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วย

1.1 ทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ ได้แก่ วารสาร ฐานข้อมูล e-book e-project ฐานข้อมูลห้องถิ่นภาคใต้

1.2 ทรัพยากรสารสนเทศฉบับพิมพ์ การจัดแบ่งหมวดหมู่ทรัพยากร มีการจัดแบ่งแยกเป็นคอลเลกชันของหนังสือ ได้แก่ หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน หนังสือคุณธรรม หนังสืออิสลาม หนังสือการ์ตูน วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์ หนังสือ/สิ่งพิมพ์เกี่ยวกับข้อมูลภาคใต้ หนังสือ/สิ่งพิมพ์

ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หนังสืออ้างอิง หนังสือนิยายภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หนังสือ ตำรา ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ สื่อโสตทัศน วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และห้องเก็บหนังสือเก่า (ย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นไป)

2. ด้านบริการ ประกอบด้วย

2.1 บริการยืมคืน บริการให้ยืมและคืนทรัพยากรสารสนเทศด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (ALIST) ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการได้ 3 ช่องทาง ประกอบด้วย แคนเตอร์ให้บริการ แอปพลิเคชัน และเครื่องยืมคืนอัตโนมัติ

2.2 บริการเพื่อนช่วยหาหนังสือ เป็นบริการเพื่อช่วยผู้ใช้บริการหาหนังสือที่ชั้นหนังสือ กรณีผู้ใช้บริการหาหนังสือที่ชั้นหนังสือไม่เจอ ผู้ให้บริการสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่ที่เคาน์เตอร์ยืม-คืน เจ้าหน้าที่จะเดินไปกับผู้ใช้บริการเสมือนเพื่อน เพื่อช่วยหาหนังสือที่ชั้น

2.3 บริการยืม iPad, Power bar, หูฟัง, เครื่องคิดเลข, อุปกรณ์ต่อพ่วงต่าง ๆ โดยให้บริการเฉพาะอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยผู้ใช้บริการสามารถติดต่อขอใช้บริการได้ที่เคาน์เตอร์บริการยืม - คืน

2.4 บริการท่านขอมาเราจัดให้ บริการหยิบตัวเล่มจากชั้นหนังสือตามคำขอ โดยสามารถแจ้งชื่อหนังสือที่ต้องการผ่านทาง E-form จากนั้นห้องสมุดจะติดต่อให้มารับตัวเล่มที่เคาน์เตอร์บริการยืม-คืน ภายใน 2 วันทำการ

2.5 บริการตามตัวเล่ม บริการที่ช่วยเหลือผู้ใช้บริการหาหนังสือ กรณีที่ใช้บริการเพื่อนช่วยหาหนังสือแล้วแต่ไม่พบตัวเล่ม สามารถกรอกแบบฟอร์มเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตามตัวเล่ม และแจ้งผลการตามตัวเล่มให้กับผู้ใช้บริการในวันถัดไป

2.6 บริการขอหมายเลข ISBN การขอหมายเลข ISBN (International Standard and Book Number) หรือเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ คือ เลขรหัสสากล ที่กำหนดขึ้นใช้สำหรับสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือทั่วไป มีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของหนังสือแต่ละชื่อเรื่อง เพื่อความสะดวกถูกต้องในการควบคุมข้อมูลในด้าน การสั่งซื้อ การแลกเปลี่ยน การบริการ

2.7 บริการสื่อโสตทัศน สื่อโสตทัศนที่ให้บริการ อยู่ในรูปแบบของ CD, CD Multimedia, DVD, ภาพยนตร์เทียวัน และ Netflix ซึ่งภาพยนตร์สามารถชมได้ภายในห้องสมุดเท่านั้น

2.8 บริการข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้ ห้องสมุดได้รวบรวมข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้ ทั้งในรูปแบบตำราสิ่งพิมพ์ ไว้ในห้องจัดนิทรรศการข้อมูลท้องถิ่น บริเวณ ชั้น 4 พร้อมทั้งสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากฐานข้อมูล บนเว็บไซต์ <https://clib.psu.ac.th/southeminfo/> อีกหนึ่งช่องทาง

2.9 บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับเอกสารหรือสารสนเทศที่ไม่มีในห้องสมุด เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้บริการ

2.10 บริการอินเทอร์เน็ต แก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย เข้าใช้งานโดยใช้ PSU Passport โดยให้บริการครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ของห้องสมุด

2.11 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นบริการตอบคำถามทางวิชาการและคำถามทั่วไป ให้คำแนะนำวิธีการค้นคว้า ช่วยค้นหาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดและหน่วยงานภายนอก ผู้ใช้บริการสามารถใช้ช่องทางในการติดต่อขอใช้บริการได้หลายช่องทาง

2.12 บริการตรวจสอบคุณภาพวารสารเพื่อการตีพิมพ์ (Journal Quality Evaluation for Publication) เป็นบริการตรวจสอบคุณภาพวารสาร ทั้งวารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อการตีพิมพ์ เป็นบริการสำหรับอาจารย์ นักวิจัย บุคลากร และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สามารถขอใช้บริการโดยกรอก E-Form

2.13 บริการสแกนบทความวารสารฉบับพิมพ์ เป็นบริการบทความวารสารฉบับพิมพ์ ด้วยการสแกนและส่งให้ผู้ให้บริการทางอีเมลล์

2.14 บริการสมัครสมาชิก PULINET เพื่อยืมหนังสือจากมหาวิทยาลัยที่อยู่ในเครือข่าย PULINET ทั้งหมด 20 มหาวิทยาลัย ดังนี้ ภาคเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ภาคกลางและปริมณฑล ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคตะวันออก ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และ วิทยาเขตปัตตานี

2.15 บริการสารบัญวารสารใหม่ทันใจ ให้บริการข่าวสารหน้าสารบัญวารสารที่ห้องสมุดบอกรับทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เมื่อวารสารที่ท่านสนใจมีฉบับใหม่เข้ามาในห้องสมุด เราจะส่งหน้าสารบัญให้ท่านทราบทางอีเมลล์สำหรับสมาชิกห้องสมุดเท่านั้น

2.16 บริการส่งหนังสือถึงคณะ (Book Delivery Service) บริการส่งหนังสือถึงคณะที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากห้องสมุด ได้แก่ คณะนิติศาสตร์, ศิลปศาสตร์, เภสัชศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ บริการนี้สำหรับอาจารย์ และบุคลากร เท่านั้น

2.17 บริการหนังสือด่วน เป็นการบริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีสถานะกำลังดำเนินการ (In process) ซึ่งตัวเล่มยังไม่ออกให้บริการที่ชั้น ผู้ใช้บริการสามารถขอใช้ตัวเล่มด่วน ได้ใน 1 วันทำการ

2.18 บริการยืมต่อทรัพยากร (Renew) บริการยืมต่อทรัพยากรสารสนเทศด้วยตนเองทาง Web OPAC ซึ่งมีสิทธิยืมต่อได้ 20 ครั้ง

2.19 บริการหนังสือจอง (Hold) กรณีผู้ใช้บริการมีความประสงค์จะใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ที่มีผู้ยืมอยู่ สามารถจองหนังสือเล่มดังกล่าวได้จากระบบ OPAC เมื่อหนังสือที่จองไว้ถูกนำมาคืน ผู้จองสามารถรับตัวเล่มได้ภายใน 3 วัน

2.20 การสมัครสมาชิกห้องสมุด สำหรับบุคคลภายนอกมีค่าธรรมเนียมรายปี

2.21 บริการสำรองหนังสือ เป็นบริการที่อาจารย์ประจำวิชาแจ้งให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือ/เอกสาร ที่มีจำนวนจำกัดแต่มีผู้ใช้บริการจำนวนมาก เป็นหนังสือสำรอง ทั้งนี้เพื่อให้หนังสือ/เอกสารดังกล่าว มีการหมุนเวียนการใช้อย่างทั่วถึง

2.22 บรรณนิทัศน์หนังสือ เป็นการแนะนำผู้อ่าน เกี่ยวกับหนังสือชื่อใดชื่อหนึ่ง ในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง เช่น เกี่ยวกับผู้แต่ง เนื้อเรื่อง โครงเรื่อง วิธิตำเนินเรื่องหรือ แนวการเขียน เป็นต้น

2.23 Collection Highlight เป็นการรวบรวมเรื่องเด่น ๆ หรือเรื่องที่น่าสนใจในช่วงนั้น ๆ โดยชี้แหล่งหนังสือ บทความวารสาร และสื่อโสตทัศน์ ที่จัดเก็บในห้องสมุด ให้ผู้ใช้บริการได้ค้นหาเรื่องเฉพาะได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

2.24 บริการเสนอการจัดหาดำรา โดยห้องสมุดจัดส่งรายการเสนอชื่อไปยังคณะ/หน่วยงาน ทุกสัปดาห์แรกของเดือนถัดไป เพื่อให้ผู้บริหารลงนามพิจารณาส่งชื่อตามรายชื่อตำราที่มีการเสนอให้จัดหา

2.25 บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ เป็นบริการแนะนำหนังสือ วารสาร และสื่อโสตทัศน์ ที่ห้องสมุดจัดหาเข้ามาในแต่ละเดือนบนเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และบริเวณหน้าชั้นหนังสือ

ภาพ 3 ตัวอย่างการบริการรูปแบบต่าง ๆ

ที่มา: ภาพจากเฟสบุ๊กสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ น.อ. สืบค้น วันที่ 31 มีนาคม 2564

3. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย

3.1	ห้องอบรมคอมพิวเตอร์ จำนวน 50 ที่นั่ง (จองออนไลน์)	จำนวน	1	ห้อง
3.2	ห้องศึกษาคณะเฉพาะกลุ่ม (Group Study Rooms) (จองออนไลน์)	จำนวน	37	ห้อง
3.3	ห้องประชุม จำนวน 40 ที่นั่ง และ 80 ที่นั่ง (จองออนไลน์)	จำนวน	2	ห้อง
3.4	ห้องฉายภาพยนตร์ 112 ที่นั่ง	จำนวน	1	ห้อง
3.5	ห้องหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน	จำนวน	1	ห้อง
3.6	พื้นที่นั่งอ่านหนังสือ บนพื้นที่ ชั้น 3-6	จำนวน	752	ที่นั่ง
3.7	เครื่องคอมพิวเตอร์	จำนวน	126	เครื่อง
3.8	เครื่องพิมพ์และถ่ายเอกสารด้วยตนเอง (มีค่าบริการพิมพ์)	จำนวน	1	เครื่อง

3.9 เครื่องสแกนเอกสารด้วยตนเอง	จำนวน	2	เครื่อง
3.10 เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการศึกษาค้นคว้า	จำนวน	124	เครื่อง
3.11 แท็บเล็ตสำหรับอ่าน e-book	จำนวน	10	เครื่อง
3.12 เครื่องให้บริการ Netflix (จองออนไลน์)	จำนวน	4	เครื่อง
3.13 เครื่องคิดเลขวิทยาศาสตร์	จำนวน	4	เครื่อง
3.14 ปลั๊กพ่วง (Power Bar)	จำนวน	20	อัน
3.15 หูฟังมีสาย	จำนวน	30	อัน
3.16 บริการอินเทอร์เน็ต และ wifi ทั่วทั้งพื้นที่ห้องสมุด			

ภาพ 4 บริการด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ที่มา : ภาพจากเฟสบุ๊กสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ม.อ. สืบค้น วันที่ 31 มีนาคม 2564

4. ด้านกิจกรรม อยู่ในรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์ กิจกรรมเชิงรุกหรือกิจกรรมออนไลน์ชวนให้ผู้ใช้บริการเข้ามามีส่วนร่วม ถือเป็น การส่งเสริมการเรียนรู้และการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้มาใช้บริการของห้องสมุด หรือการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งแต่ละปีจะมีการจัดกิจกรรมรูปแบบนี้ตลอดทั้งปี และอาจมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมไปตามเทศกาล สถานการณ์หรือยุคสมัย ดังนี้

4.1 ห้องสมุดควาไรดี เป็นรายการวิทยุ ซึ่งห้องสมุดได้เข้าไปมีส่วนร่วมในรายการวิทยุ ม.อ. FM88 ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา 11.30 – 12.00 น. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ฟังได้ความรู้จากสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดในหลากหลายแนว อีกทั้งยังมีการเชิญชวนให้ตอบคำถามลุ้นรางวัล เพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่องมากกว่า 8 ปี

4.2 จัดหมายข่าวออนไลน์ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีสีสันสวยงาม เน้นด้วยเนื้อหาแนะนำหนังสือ ความรู้หลากหลายด้าน และผู้เขียนหลากหลายสาขาวิชา อีกทั้งมีการมอบรางวัลจากการตอบคำถามเพื่อจูงใจผู้อ่าน ออกเผยแพร่บนหน้าเว็บไซต์ทุก 2 เดือน

4.3 Book Review เป็นวิดีโอแนะนำหนังสือที่มีให้บริการอยู่ในห้องสมุด ซึ่งสามารถเข้าไปดูผ่าน Youtube หรือหน้าเว็บไซต์ของห้องสมุด

4.4 PSU BooK Fair ห้องสมุดดำเนินการจัดงานจำหน่ายหนังสือที่รวบรวมสำนักพิมพ์ และร้านหนังสือมาให้กับประชาชนได้มีโอกาสเลือกชม เลือกซื้อหนังสือและสื่อรูปแบบต่าง ๆ อย่างสะดวก เพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ให้กับประชาชนทั้งมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ใกล้เคียง และ

เปิดโอกาสให้กับอาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้เสนอการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด โดยมุ่งหวังให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

4.5 Free Comer เป็นบริการที่ห้องสมุดนำหนังสือที่ขากเล็กให้บริการ ไปจัดวางในมุมที่อยู่ด้านนอกของห้องสมุด เพื่อให้ผู้สนใจสามารถหยิบกลับไปได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องยืม หรือนำมาคืนห้องสมุด เป็นอีกบริการที่ให้คุณค่าต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

4.6 บริการคู่มือ ระเบียบ และคำแนะนำต่าง ๆ ในรูปแบบออนไลน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถศึกษาการเข้าใช้บริการได้ด้วยตนเอง บนเว็บไซต์

4.7 กิจกรรมบริการวิชาการสู่ชุมชน ซึ่งในแต่ละปีห้องสมุดจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับห้องสมุด โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ในจังหวัดสงขลา รวมถึงการอบรมให้ความรู้บุคลากรครูบรรณารักษ์ของโรงเรียน เรื่องการใช้โปรแกรมที่ช่วยในงานห้องสมุด การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ยุวบรรณารักษ์ และการบริจาคหนังสือให้กับโรงเรียนหรือหน่วยงานราชการอื่น ๆ

ภาพ 5 กิจกรรมต่าง ๆ

ที่มา : ภาพจากเฟสบุ๊กสำนักวิทยบริการการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ม.อ. สืบค้น วันที่ 31 มีนาคม 2564

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของสำนักวิทยบริการการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก จากข้อมูลเอกสาร เว็บไซต์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและจากการสัมภาษณ์ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งปัจจัยภายใน ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน และ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส อุปสรรค ดังตาราง 1

ตาราง 1 ตารางวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร

SWOT	ปัจจัยที่เอื้อประโยชน์	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบ
ปัจจัยภายใน	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านงบประมาณ เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับจึงมีงบประมาณแผ่นดินจัดสรรมาให้ในแต่ละปี อีกทั้งห้องสมุดมีรายได้จากการดำเนินงานประจำปี ซึ่งสามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อไป 2. ความพร้อมด้านทรัพยากร ทั้งทรัพยากรสารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ โครงสร้างทางกายภาพเครือข่าย 3. ห้องสมุดมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 5 วิทยาเขต (PSULinet) และข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET) 4. โครงสร้างการบริหารเอื้อต่อการพัฒนา ไม่ซับซ้อน 5. มีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ มีเครือข่ายความร่วมมือ 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านคน บุคลากรมีทัศนคติไม่ตรงกัน การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กร 2. เจ้าหน้าที่ด้าน IT มีไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วได้ 3. การศึกษาความต้องการ พฤติกรรมของผู้ใช้บริการเชิงลึกไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินงานอาจไม่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ หรือไม่ทันต่อสถานการณ์ 4. การบริการเชิงรุกไม่เพียงพอ น้อยเกินไป เนื่องจากปัจจุบันห้องสมุดมีผู้ใช้บริการลดลงจึงต้องเพิ่มบริการเชิงรุกเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่ถูกใช้ให้เกิดประโยชน์ 5. เทคโนโลยีที่ใช้ในการดำเนินงานยังไม่ทันสมัย 6. มีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการยังมีน้อย
ปัจจัยภายนอก	<p>โอกาส (Opportunities)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มหาวิทยาลัยมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง มีพลังในการขับเคลื่อนและต่อกรในแง่ของคู่ค้า 2. เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป เนื่องจากเป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้มหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของภาคใต้ 3. มีลูกค้าหลัก เนื่องจากเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จึงมีผู้ใช้บริการที่เป็นลูกค้าหลักประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรสายสนับสนุน 	<p>อุปสรรค (Threats)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. งบประมาณที่มีจำกัด ขึ้นอยู่กับการจัดสรรแต่ละปี 2. เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำเนินการที่อาจเกิดภาวะล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ 3. เทคโนโลยีที่ทันสมัยส่งผลต่อเงื่อนไขการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ทำให้จำนวนผู้ใช้บริการลดลงอย่างต่อเนื่อง 4. การสื่อสารของบุคลากร เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาองค์กรให้ไปคู่เป้าหมายเดียวกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคสื่อออนไลน์ ของบุคลากรสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านนโยบายและระบบการบริหาร

บุคลากรมุ่งหวังให้ผู้นำและการบริหาร เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า โครงสร้างการบริหารในปัจจุบันเอื้อต่อการพัฒนาห้องสมุด เนื่องจากไม่ซับซ้อน แต่อยากให้ผู้บริหารระดับสูง มีการติดตามการดำเนินงาน การพัฒนาองค์กร อย่างใกล้ชิดมากขึ้น ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการและหัวหน้าฝ่าย ควรมีการขับเคลื่อนและสื่อสารนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน ให้กับบุคลากรภายใต้สังกัดให้เข้าใจถูกต้อง ตรงกัน เป็นรูปธรรมและสามารถลงมือพัฒนาได้ทันที สำหรับผลลัพธ์จากการประชุม อบรม ดูงาน จัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ยังไม่ได้นำมาปรับปรุงหรือพัฒนาต่อยอดอย่างจริงจัง ขาดกระบวนการติดตามอย่างเป็นระบบ

บุคลากรส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่าปัจจุบันการบริหารของผู้บริหารชั้นต้น ยังไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียว ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของการทำงานในภาพรวมขององค์กร ทำให้การพัฒนาไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การดำเนินงานมีปัญหาด้านการสื่อสาร ทำให้เกิดภาวะ “ใครอยากทำอะไรก็ทำไป” ทำให้มีช่องว่างทางความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ร่วมงานกับผู้ร่วมงาน และหัวหน้ากับลูกน้อง ทำให้ทุกฝ่ายต่างวางเฉย ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกระดับ มองถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงด้วยการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหามีเหตุผล ยุติธรรมและมุ่งเน้นการให้บริการผู้ใช้เป็นสำคัญ

สำหรับในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งห้องสมุดเป็นองค์กรที่ต้องให้บริการสื่อสารสนเทศ และมีส่วนส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใช้บริการและประชาชนได้รับหรือเข้าถึงความรู้ได้อย่างทั่วถึง การพัฒนาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ต้องมีความล้ำสมัย ไม่ใช่แค่ทันสมัย เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่มองว่ายังพัฒนาไม่ทันต่อความต้องการและสถานการณ์ จึงต้องการให้ผู้บริหารมุ่งเน้นการพัฒนาด้าน IT เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและพัฒนาให้ห้องสมุดมุ่งสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้

2) ด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้

การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ ยังเน้นให้ตอบโจทย์ต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรที่เปิดสอนภายในมหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นภารกิจหลักของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จึงมีการสอบถามไปยังอาจารย์และหลักสูตรเป็นประจำทุกปีการศึกษา เพื่อสนับสนุนด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย สำหรับทรัพยากรประเภทอื่นนอกเหนือจากตำรา ดำเนินการจัดซื้อให้ตามข้อเสนอและดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อ บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่าทรัพยากรสารสนเทศมีความเหมาะสม ต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์ เนื่องจากมีการเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการเข้ามาเสนอรายชื่อทรัพยากรที่ผู้ใช้บริการมีความต้องการตลอดทั้งปี มีการพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง เช่น การแปลงทรัพยากรประเภทสิ่งพิมพ์ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยที่เป็นฉบับพิมพ์ให้เป็นดิจิทัล การจัดซื้อตำรา วารสาร ฐานข้อมูลที่เป็นรูปแบบดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตอบโจทย์ด้านทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคสื่อออนไลน์

บุคลากรบางส่วนที่ไม่ได้เข้าใจกระบวนการจัดหาทรัพยากร เสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ บริการเสนอซื้อและขั้นตอนที่สะดวกให้กับผู้ใช้บริการทราบมากขึ้น มีการวิเคราะห์ความต้องการ ผู้ใช้บริการเชิงรุก เพื่อจะได้มาซึ่งการจัดสรรทรัพยากรที่ผู้ใช้ต้องการมากขึ้น เนื่องจากบุคลากรบางคนต้อง ประสานพบปะกับผู้ใช้บริการทุกวัน และได้รับข้อร้องเรียนเรื่องทรัพยากรเก่าอยู่เสมอ เช่น หนังสือด้าน คอมพิวเตอร์และด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมุ่งเน้นให้เป็นการสนับสนุน การเรียนรู้อย่างแท้จริง สำหรับหนังสือทั่วไป ต้องการให้มีการจัดหาหนังสือที่รองรับกับเนื้อหาที่กำลังที่นิยม ตามกระแส มีความทันสมัย ตามเทรนด์ของผู้ใช้บริการ เช่น ความรู้ด้าน Clubhouse Boardgame IT เป็นต้น

ด้านสื่อออนไลน์ เนื่องจากคำรवारสาร ฐานข้อมูล มีราคาสูง การใช้ให้เกิดความคุ้มค่าสามารถ วัดได้ออก เพื่อให้เกิดการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ในยุคสื่อออนไลน์ ห้องสมุดควรมีนโยบาย เชิงรุกในรูปแบบต่าง ๆ นอกเหนือจากการตอบคำถามแจกของรางวัลเพื่อส่งเสริมให้มีผู้ใช้บริการบริโภค ทรัพยากรออนไลน์มากขึ้น เช่น การเข้าหาอาจารย์ในสาขาวิชา หลักสูตร และคณะต่าง ๆ เพื่อแนะนำและ ร้องขอให้อาจารย์ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการบริโภคทรัพยากรออนไลน์อีกทั้งเป็นผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย กับทรัพยากรประเภทดังกล่าว มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดเงื่อนไข วิธีการใช้และเทคโนโลยีที่ ฐานข้อมูลต่าง ๆ มีให้บริการ

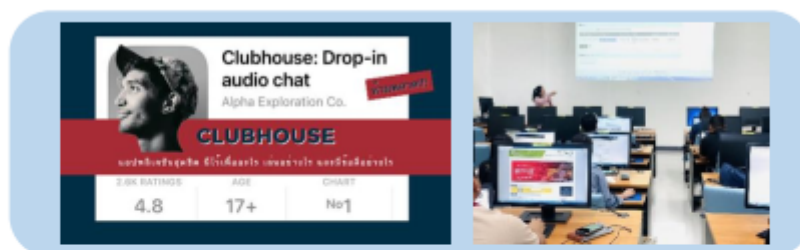
ด้านการจัดการทรัพยากร มุ่งเน้นผู้ใช้บริการเป็นหลัก อาจให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นเพื่อปรับให้รูปแบบการจัดวางที่ถูกต้องและดึงดูดผู้ใช้บริการแต่ละวัย เช่น เพิ่มมุมทานอาหารว่าง ได้ หรือปรับให้มีมุมผ่อนคลายที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการผ่อนคลายจริง ปรับพื้นที่การจัดวางทรัพยากรให้อยู่ ในชั้นเดียวกัน เพื่อให้ผู้ใช้บริการสะดวกในการค้นหาไม่ต้องขึ้นลงหลายชั้น และช่วยเพิ่มพื้นที่นั่งอ่าน เนื่องจากปัจจุบันผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เข้ามาใช้พื้นที่ในการศึกษา เรียนรู้ตามอัตราศึกษามากกว่ามาใช้ทรัพยากร ที่เป็นฉบับพิมพ์ เพิ่มพื้นที่เป็นโซนบริการสื่อออนไลน์ อาจมีเครื่องสำหรับค้นหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุก รูปแบบ มีการรวบรวมช่องทางของสื่อแต่ละสาขา แต่ละด้านที่มีความน่าเชื่อถือผ่านการกรองจาก บรรณารักษ์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการสามารถเป็นบริการหนึ่งที่จะดึงดูดผู้ใช้ในด้านความ โดดเด่นของข้อมูลที่ทันสมัยและเชื่อถือได้

3) ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้

บุคลากรส่วนใหญ่มองว่าห้องสมุดมีบริการและการส่งเสริมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ จำนวนมาก แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่โดดเด่น อยากรู้เห็นห้องสมุดมีบริการที่เหนือความคาดหวัง เพื่อเป็นที่พึ่ง ให้กับผู้ใช้บริการในด้านการให้บริการวิชาการ สารสนเทศทุกรูปแบบตามวิสัยทัศน์พันธกิจขององค์กร ซึ่ง การจะจัดบริการที่สอดคล้องกับความต้องการและเป็นการบริการเหนือความคาดหวังได้นั้น ต้องเกิดจาก การศึกษา หาข้อมูล และค้นหาความต้องการของพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความ ต้องการและพฤติกรรมของผู้ใช้ให้มากขึ้น เพื่อพิจารณาจัดบริการให้ตรงต่อความต้องการและเพื่อให้ ทรัพยากรที่มีอยู่เกิดความคุ้มค่าสูงสุด

การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในงานห้องสมุดให้มากขึ้น เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้บริการผู้ใช้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ช่วยลดระยะเวลาการทำงาน ลดคนสามารถใช้คนในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยให้มากขึ้น ส่งผลต่อการสรรหาบริการมาบริการผู้ใช้ต่อไป ปัจจุบันการบริการมีความพร้อมในทุกด้านแต่ยังไม่จัดให้เกิดการกระตุ้นการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นจากตัวผู้เรียนเพียงด้านเดียว ห้องสมุดเป็นเพียงผู้สนับสนุนพื้นที่และอุปกรณ์ทางกายภาพ แต่ยังไม่มีการส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จึงเข้ามาเพื่อใช้พื้นที่ที่เอื้อต่อการอ่านหรือทำงาน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ อาจให้ผู้ให้บริการทุกประเภทมีส่วนร่วมในเสนอ หรือการดำเนินกิจกรรม การให้บริการวิชาการ การช่วยเหลือ การถ่ายทอดความรู้ และสามารถเป็นผู้จัดหรือผู้ประสานให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ผู้ให้บริการร้องขอหรือสนใจการก่อเกิดองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มบทบาทของห้องสมุดในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบมุนข้มมากขึ้น ด้วยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญแต่ละด้าน ตรงกับความต้องการ ตามกลุ่มหรือประเภทของผู้ใช้บริการและประชาชนทั่วไป เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นกิจกรรมเชิงรุกเพื่อเพิ่มบทบาทและคุณค่าให้กับห้องสมุดได้เป็นองค์กรที่สนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างแท้จริง วิธีการอาจจะแบ่งบุคลากรที่โดดเด่นแต่ละด้าน มารับผิดชอบแต่ละเรื่องเพื่อรองรับผู้ใช้และกิจกรรมในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการสร้างคุณค่าให้กับตัวบุคลากร ในการพัฒนาศักยภาพตนเอง

การให้บริการผู้ใช้ด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน เช่น การสื่อสาร การแนะนำ การให้สิทธิ์ ผู้ใช้บริการ เนื่องจากปัจจุบันผู้ให้บริการบางประเภทยังไม่สามารถเข้าถึงบริการบางประเภทได้ ด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรออนไลน์ที่ต้องใช้ username และรหัสผ่านในการเข้าถึงข้อมูล การบริการ Book Delivery ที่ให้บริการเฉพาะอาจารย์และบุคลากรบางคณะ เป็นต้น

ภาพ 5 กิจกรรมด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้

ที่มา: ภาพจากเฟสบุ๊กสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ม.อ. สืบค้น วันที่ 31 มีนาคม 2564

4) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างทางกายภาพ ในภาพรวมมีพื้นที่เยอะ ดูทันสมัย เอื้อต่อการเรียนรู้ แต่มีข้อจำกัดในการบริหารด้านโครงสร้างทางกายภาพ เนื่องจากอยู่ภายใต้การดูแลรักษาของมหาวิทยาลัย การปรับปรุงแก้ไขสามารถทำได้ยาก ไม่สามารถปรับปรุงต่อเติมได้ทันที เช่น การแก้ไขบันไดวน การแบ่งพื้นที่ ปรับปรุงพื้นที่ต่าง ๆ เป็นต้น การพัฒนาห้องสมุดไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายบริการเพียงฝ่ายเดียวอย่างเดียว ดังนั้น บุคลากรต้อง

ร่วมกันคิด และเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการมีส่วนร่วม เพื่อให้คผลึกออกมาเป็นรูปแบบที่เป็นรูปธรรม มีความสอดคล้องกับยุคสมัย จึงลุดให้คนเข้ามาให้บริการมากขึ้นในทุกกิจกรรมบริการถึงแม้จะเป็นรูปแบบออนไลน์ก็ตาม

ความเสถียรของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีศูนย์คอมพิวเตอร์เป็นผู้ดูแล ซึ่งบุคลากรบางส่วนมองว่าเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการดำเนินงานของห้องสมุดในยุคสื่อออนไลน์ หากไม่สามารถแก้ปัญหาในระยะยาวควรพิจารณาจัดซื้อเครือข่ายเพิ่มเติม อาจจะมีการลงทุน แต่เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ให้บริการ ในการให้บริการเครือข่ายที่มีคุณภาพอันนำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ด้านคอมพิวเตอร์ ยังมีไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนและพัฒนาเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย และด้านการดูแลอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่ายให้มีความพร้อมของการบริการอยู่เสมอ

การจัดการพื้นที่ควรให้มีการแบ่งโซนเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและทันสมัย เป็นไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น มีมุมทานกาแฟ การให้ยืมอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ มีหลากหลายชนิด ซึ่งการเพิ่มบริการ ควรพิจารณาจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปประกอบกับความต้องการของผู้ใช้บริการ บางชนิดสามารถจัดหาเพิ่มไม่ต้องรอผู้ให้บริการร้องขอ เพื่อให้เกิดบริการเหนือความคาดหมายในทุกกระบวนการ

ภาพ 6 สภาพแวดล้อมและ โครงการพื้นฐาน

ที่มา : ภาพจากเฟสบุ๊กสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ม.อ. สืบค้น วันที่ 31 มีนาคม 2564

5) ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ยังมีบทบาทในการให้บริการเชิงรุกน้อยเกินไป ซึ่งบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ แต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตัวเอง องค์กรควรสนับสนุนและส่งเสริมในเชิงรุกให้บุคคลดึงศักยภาพในตัวเองออกมา หากความถนัดของตนเองให้เจอ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ทำงานเชิงรุกมากขึ้น มีความรอบรู้ ทันเหตุการณ์ เป็นแหล่งข้อมูลมนุษย์ให้ผู้ให้บริการได้

การใช้ข้อมูลที่มีมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสรรหากิจกรรม บริการ มาพัฒนาให้บริการกับผู้ใช้ และเพื่อสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์การปฏิบัติงาน นำผลมาปรับปรุง หรือใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป บุคลากรควรมีความใฝ่หาความรู้ มีความรู้ทางเทคโนโลยีให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงาน และต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ต้องการให้มีการปรับปรุงการให้บริการตั้งแต่หน้าห้องสมุด เช่น มีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เสมือนพนักงานต้อนรับ เนื่องจากเป็นความประทับใจแรกต่อผู้ใช้บริการ และตำแหน่งอื่น ๆ ให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกตำแหน่ง ส่งเสริมให้มีการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อสามารถตอบข้อซักถามผู้ใช้บริการทั้งเก่าและใหม่ได้ วิธีการสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ ความพร้อมในการตอบคำถามผู้ใช้บริการด้วยจิตใจที่เป็นมิตร เป็นที่พึงของผู้ใช้บริการได้ อันจะทำให้บุคลากรมีความสำคัญ เห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น

6) ด้านข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการพัฒนาห้องสมุด

ข้อจำกัด

1. ด้านงบประมาณ เนื่องจากปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ ทำให้การขอและการจัดสรรงบประมาณมีกระบวนการที่เข้มงวดมากขึ้น หรือมีการจัดสรรงบประมาณยังหน่วยงานน้อยลง

2. ด้านอัตราค่าสิ่ง ตลอดจนอย่างต่อเนื่อง การจัดสรรอัตราค่าสิ่งในอนาคดมีความไม่แน่นอน และบุคลากรด้านไอทีของหน่วยงานมีไม่เพียงพอทำให้การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทำได้ล่าช้า ไม่ทันการณ์ บุคลากรมีเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานน้อย ส้าสมัย รองรับความต้องการในอนาคต

3. โครงสร้างพื้นฐานของอาคาร และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีคุณภาพและศูนย์คอมพิวเตอร์เป็นผู้ดูแล ทำให้การแก้ไขปัญหาบางรูปแบบเป็นไปได้ล่าช้า

4. บุคลากรของมหาวิทยาลัยทั้งสายอาจารย์และสายสนับสนุน ส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด หากห้องสมุดสามารถเชิญอาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือการถ่ายทอดความรู้ในด้านที่มีความเชี่ยวชาญ เป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับอาจารย์ อีกทั้งควรศึกษา วิเคราะห์ถึงรูปแบบการบริการที่อาจารย์ต้องการให้มากขึ้น

5. ด้านการสื่อสารของผู้บริหารต่อบุคลากร บุคลากรต่อบุคลากร และบุคลากรต่อผู้ใช้บริการ การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์กรอย่างหนึ่ง หากการสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ตรงกัน การบรรลุเป้าหมายร่วมกันจึงเกิดขึ้นได้ยาก สำหรับผู้ใช้บริการอาจต้องใช้การมีส่วนร่วม ร่วมกับการสื่อสารเชิงรุกมากขึ้นเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ (สาธิตา กิจเจริญธำรงค์, 2556) ได้ศึกษาถึงการสื่อสารกลยุทธ์สู่การเป็นห้องสมุดมีชีวิต ผลการศึกษา พบว่าการสื่อสารมีบทบาทกระตุ้นความสนใจและการรับรู้ให้กับผู้ใช้บริการห้องสมุด สามารถสร้างความพึงพอใจและทำให้ทราบถึงข้อจำกัดของแนวความคิดและทัศนคติต่อการสื่อสารที่ผ่านมาของห้องสมุดผู้ใช้บริการและผู้รับบริการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการปรับเปลี่ยนด้านพฤติกรรมต่อการใช้ห้องสมุด เนื่องจากผู้รับบริการเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความน่าสนใจของห้องสมุดมากขึ้น ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่สื่อสารออกไป ไม่เพียงแต่เป็นฝ่ายเสพสื่อเพียงอย่างเดียว การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาพัฒนาห้องสมุด ก็จะทำให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และผู้ใช้บริการ หรือ ประชาชนที่อาจเป็นผู้รับบริการในอนาคต ได้สื่อสารปรับเปลี่ยนทัศนคติร่วมกัน เพื่อจะพัฒนาห้องสมุดไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทุกสมัย ปัจจุบันและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

6. กระบวนการติดตามการทำงานมีขั้นตอนไม่ชัดเจน ในบางงานยังไม่มีการติดตามอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ผลสัมฤทธิ์จากการประชุม อบรม สัมมนา ดูงาน ไม่มีการนำกลับพัฒนาต่อยอดที่เห็นเป็นรูปธรรมหรือมีน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. พิจารณาความสามารถพิเศษขององค์กร เพื่อหาจุดเด่นขององค์กรและพัฒนาให้ดีขึ้น ๆ ขึ้นไปจนไปถึงเป้าหมาย วิสัยทัศน์ที่องค์กรกำหนดไว้ “เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ระดับชาติด้วยบริการที่เป็นเลิศ”
2. การสื่อสารมุ่งเน้นให้เห็นเป็นรูปธรรม
3. การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อลดขั้นตอน เวลาในการทำงาน
4. ห้องข้อมูลภาคใต้ มีจุดเด่นที่ยังสามารถพัฒนาได้ สามารถพัฒนาให้เป็นหนึ่งในบริการที่มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ ทำอย่างไรให้เป็นที่รู้จักของผู้ใช้บริการหรือประชาชน ให้รู้สึกเป็นที่พึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญ ในเรื่องข้อมูลท้องถิ่นภาคใต้ มาที่นี่มีครบทุกอย่างละเอียดที่ผู้ใช้บริการต้องการ เพื่อช่วยลดเวลาให้กับผู้ใช้บริการ และเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ หากบุคลากรสามารถร่วมกันพัฒนาจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันทั้งองค์กร

อภิปรายผล

การศึกษาความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคสื่อออนไลน์ ของบุคลากรสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีกระบวนการศึกษาการดำเนินการศึกษา 3 ระยะ คือ ศึกษาการดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร และศึกษาความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคสื่อออนไลน์ของบุคลากร สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดของบุคลากร ในแต่ละด้านเป็นอย่างไร ซึ่งสามารถอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาการดำเนินงานของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ผลจากการศึกษาสภาพแวดล้อมของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก
5. ผลจากการศึกษาความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในยุคสื่อออนไลน์ ของบุคลากรสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน พบว่า ด้านที่ 1) ด้านนโยบายและการบริหาร บุคลากรให้ความสำคัญกับการนำองค์กรของผู้บริหาร มีความต้องการให้ผู้บริหารถ่ายทอดคน โยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้ทันที ต้องการให้มีกระบวนการติดตามการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ต้องการให้ผู้บริหารมุ่งเน้นการพัฒนา ด้าน IT เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การ

ทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและพัฒนาในห้องกร่มงูสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ 2) ด้านการจัดหาทรัพยากร **สารสนเทศ** บุคลากรต้องการให้มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บริการด้วยรูปแบบใดก็ตาม เพื่อจะได้มาซึ่งการจัดสรรทรัพยากรที่ผู้ใช้ต้องการมากขึ้น และการจัดหาหนังสือทั่วไปต้องการให้มีหนังสือที่มีเนื้อหาที่ทันสมัย กำลังเป็นที่นิยม ตามกระแส ตามเทรนด์ของผู้ใช้บริการแต่ละช่วงวัย ด้านทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ มีมูลค่าสูง ต้องการให้องค์กรค้นหากลยุทธ์เพื่อให้มีผู้ใช้บริการใช้สารสนเทศประเภทออนไลน์มากขึ้นและเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด ด้านการจัดการทรัพยากร ต้องการให้มีการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบห้องสมุดที่มีความโดดเด่น และปรับพื้นที่ให้เป็นโซน รวมถึงมีบริการอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพิ่มพื้นที่เป็นโซนบริการสื่อออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการสามารถเป็นบริการหนึ่งที่จะดึงดูดผู้ใช้ในด้านความโดดเด่นของข้อมูลที่ทันสมัยและเชื่อถือได้ 3) ด้านการบริการและส่งเสริมการเรียนรู้ บุคลากรส่วนใหญ่มองว่าห้องสมุดมีความพร้อมในทุกด้าน แต่ยังไม่มีความโดดเด่นจึงต้องการให้ห้องสมุดมีบริการที่เหนือความคาดหมาย เพื่อเป็นที่พึ่งให้กับผู้ใช้บริการในด้านการให้บริการวิชาการ สารสนเทศทุกรูปแบบ ตามวิสัยทัศน์พันธกิจขององค์กร ซึ่งต้องอาศัยการศึกษา หาข้อมูล ค้นหาความต้องการและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และพิจารณาจัดบริการให้ตรงต่อความต้องการและเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่เกิดความคุ้มค่าสูงสุด มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในงานห้องสมุดให้มากขึ้น เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และเพื่อให้ผู้ใช้บริการมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยรองรับการใช้งานที่สะดวก สบายยิ่งขึ้น รวมถึงการให้บริการผู้ใช้บริการทุกประเภทด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน 4) **โครงสร้างทางกายภาพ** สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มีโครงสร้างทางกายภาพและพื้นที่ที่ดูทันสมัย เอื้อต่อการเรียนรู้ แต่มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ เนื่องจากอยู่ภายใต้การดูแลรักษาของมหาวิทยาลัย การปรับปรุงแก้ไขสามารถทำได้ยาก ทำให้เกิดความล่าช้าได้ ด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ยังเกิดความไม่เสถียรอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งอยู่เหนือการควบคุมขององค์กร เนื่องจากศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยเป็นผู้ให้บริการ ซึ่งการดำเนินงานของห้องสมุดในยุคสื่อออนไลน์ ถือได้ว่าอุปกรณ์และเครือข่ายมีความสำคัญจำเป็นไม่แพ้ทรัพยากรในห้องสมุด การจัดการพื้นที่ควรให้มีการแบ่งโซนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีความทันสมัย เป็นไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในหลากหลายมิติ 5) **ด้านบทบาทของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด** บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ต้องมีบทบาทในการให้บริการเชิงรุกมากขึ้น องค์กรต้องมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลศึกษากายภาพในตัวเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ บุคลากรต้องมีความรอบรู้ หมั่นหาความรู้และศึกษาเทคโนโลยีให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานได้ และต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง บริการผู้ใช้ด้วยจิตใจที่เป็นมิตร เป็นที่พึ่งของผู้ใช้บริการได้ อันจะทำให้บุคลากรมีความสำคัญ มีคุณค่าต่อองค์กรและส่วนรวม 8) **ด้านข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการพัฒนาห้องสมุด** บุคลากรคิดว่าข้อจำกัดในการพัฒนา ได้แก่ ด้านงบประมาณที่จำกัด อัตรากำลังที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างพื้นฐานของอาคารและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ บุคลากรของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด ด้านการสื่อสารในองค์กร

ด้านกระบวนการติดตามการทำงานมี สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ การหาและพัฒนาจุดเด่นขององค์กรและ พัฒนาให้ไปถึงเป้าหมาย วิสัยทัศน์ที่องค์กรกำหนดไว้ การสื่อสารมุ่งเน้นให้เห็นเป็นรูปธรรม การนำ เทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงาน และการสร้างตัวตน ให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ พัฒนาให้เป็น ห้องสมุดที่เป็นที่รู้จักของผู้ใช้บริการหรือประชาชน เป็นที่พึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ หากบุคลากรสามารถร่วมกันพัฒนาจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันทั้งองค์กร เพราะห้องสมุดเป็นแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและถือเป็น แหล่งวิชาการที่สำคัญที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2551). *คู่มือสู่องค์กรแห่งความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปัญญาชน.
- บดินทร์ วิจารณ์. (2553). *การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2560). แผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). จาก <https://kyl.psu.th/DBJQLv177>
- ลลิตเทพ ทรัพย์เมือง. (2561). *จัดระเบียบสื่อใหม่*. ค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2561, จากไทยโพสต์ ออนไลน์ <https://www.thaipost.net/main/detail/15968>
- วิศปดีย์ ชัยช่วย. (2553). การสร้างแบรนด์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย. วารสารสารสนเทศศาสตร์, ปีที่ 28 ฉบับที่ 1, (มกราคม – เมษายน)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานยกรัฐมนตรี. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 -2564*.
- สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร พ.ศ. 2564. รายงานการประกันคุณภาพภายใน ประจำปีการศึกษา 2563.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2561. (2561). ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ.... จาก https://www.kris-dika.go.th/data/comment/bill/images/Draft_law123.pdf.
- TK Park. (2558). สถิติการอ่านของคนไทย พ.ศ. 2558. จาก <http://kyl.psu.th/Gf-04uIUu>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	ประวีณ ถาวรจิตร	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	6011121014	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2549

ทุนการศึกษา (ที่ได้รับในระหว่างการการศึกษา)

- ทุนอุดหนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาภายในประเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ทุนอุดหนุนการนำเสนอผลงานวิจัย จากการเข้าร่วมการประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 10 ในวันที่ 25 มีนาคม 2563 ณ อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

- นักวิชาการอุดมศึกษา สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ประวีณ ถาวรจิตร, อุทิศ สังข์รัตน์ และเก็ตถวา บุญปรากฏ. (2563). ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในยุคสื่อออนไลน์ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในการประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 10 วันที่ 25 มีนาคม 2563 ณ อาคารพิทยพัฒน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. (หน้า 482-498). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวีณ ถาวรจิตร, อุทิศ สังข์รัตน์ และเก็ตถวา บุญปรากฏ. (2564). ความต้องการพัฒนารูปแบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ของบุคลากรสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. การตอบรับการได้รับบทความเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนในการพิจารณาของกองบรรณาธิการเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ วันที่ 31 มีนาคม 2564